

XIII. FEJEZET.

A POZSONYI ORSZÁGGYÜLÉS.

A Pálffy-palota egyike volt a város ősrégi úriházaiknak. Elemér alig akart hinni szemeknek, midőn a kettős oszlopsorokon nyugvó címeres kapuboltozat előtt őrtálló silbakban a sághvári kastély egyik volt erdőkerülőjét ismerte fel, akinek ölesnél jóval nagyobb termete és ormóttan nagy kezei-lábai miatt annyi gúnyt és csúfságot kellett elnyelni a faluban, hogy a különben jóra való és csendes természetű legény emiatt egyszerre csak otthagya a vidéket és senki se tudta mi lett belőle.

Annál nagyobb volt tehát a szegény fiúnak az öröme és majd elhajította vörös kezeiből a puskát, midőn Elemér megszólította és megkérdezte, merre juthatna be a tábornagyhoz?

— Majd még beszélünk együtt! Mikor érsz rá, Gyuri?

— Estére felváltanak. Akkor szabad vagyok, ifiuram! — felelte újra merev, katonás állásba zökkenve magát, mintha feljebbvalójával beszélne, de szemeknek élénk csillogása, a hátát verő copfnak billegése elárulta a benne zajló örömet, mely Elemér szívében is élénk visszhangot ébresztett. Ez az ismerős arc a régi otthonra, az ott töltött boldog napokra emlékeztette vissza.

Úgy látszik, a tábornagy már kiadta rá nézve a parancsot, mert a fontoskodó képű ajtónálló szörnyen megszelidülve tárta fel előtte az ajtót.

— A pontosságot szeretem! Mindjárt meg is mondom, miért hivattalak — e szavakkal fogadta a tábornagy és jobbát barátságosan vállára tette.

— Rossz próféta lennék, ha néked a hadipályán nem a legfényesebb jövőt jósolnám. Ilyen emberek kellenek a hadak élére. Mondd meg hát őszintén, akarnál-e katona lenni, fiam? Ha igen, a többiről én gondoskodom...

Elemérnek arcát pirosra festették e szavak, s hirtelenében nem tudott mit felelni. Láthatólag küzdött magával, mert ennyi jóakarattal és pártfogással szemben, nem lesz szabad multját elhallgatni! Hamis pénzverőkkel cimborált és a toborzó őrmestert

megettámadta, — nem kovácsolnának-e ellenségei ezekből megejtő csapdát számára? Elhinnék-e ártatlanságát, ha most elhallgatja és elhiszi-e ez a magasállású úr, ha most őszintén elmond mindent?

Villámgyorsan repültek át agyán e gondolatok és arcáról annyira le lehetett olvasni küzdelmét és habozását, hogy Pálffy a legjóságosabb hangján biztatta:

— Mondd ki mindazt bátran, amit el akarnál hallgatni. Ha úgy akarod, nem hallottam semmit...

— Hosszú lesz, kegyelmes úr! — felelte erőlködve.

— Akkor ülj le! És kezdj hozzá. Vannak-e szüleid? Mi a neved?

Fájdalmas rángás cikázott át Elemér arcán s lehajtotta fejét.

— Nincsenek és még csak nevem sincs! Véghvári Elemér nevem olyan, mint ez a ruha! Rám adták, rám szabták az igazi hiányában... — Úgy érezte, mintha szíve megnyílna és egyszerre csak azon vette magát észre, hogy kicsi gyermekkorától kezdve elmond mindent. Egyszerre csak azt látja, hogy a magasállású kemény katona elérékenyülten hallgatja, s midőn elhallgat, hosszú csend támad a teremben...

— Értelek, fiam, — szólalt meg azután kis idő múlva. — De légy türelemmel, amint jótevődnek és nevelődnek fogadtad. A sors kitérített utadból, ne állj hát ellent az intelemnek! Katona akartál lenni — légy hát az — és én olyan hős mellé adlak iskolába, akinek oldalán marékkal tépheted a babért és dicsőséget — addig pedig — miután öreg titkárom nemrégiben meghalt — és e bizalmi állásra tanult emberre fölöttem nagy szükségem vagyok — foglald el ideiglenesen a hivatalát. A többiről pedig még beszélni fogunk!

Elemér örömtől ragyogó arccal ragadta meg a vitéz jobbját és egy hálateljes csókot nyomott rá, mert szavakban nem tudta volna azokat az érzelmeket kifejezni, amelyek szívében zajlottak.

— Magától értetődik — a mai naptól fogva e ház lakója vagy. Udvarmesterem megmutatja szobádat és be fog avatni a házirendbe! — Becsengette az udvarmestert, akinek aztán mindjárt ki is adta erre nézve a parancsokat.

Az udvarmester távoztával zaj támadt az előszobában: az ajtónálló egy udvari futár érkezését jelentette, aki a császárné öfelségétől és Bartenstein államkancellártól hozott fontos sürgönyöket.

— Mindjárt meg is kezdheted új hivatalodat — szólott a tábornagy és a futárt elbocsátva, felvágta a nagy császári pecsét-

tel lezárt borítékot. Mialatt olvasta, széles melle mind hevesebben járt fel-alá, villogó szemei megnedvesedtek.

— Fiú! — kiáltotta el magát szívének túlaradó örömeiben. — A rendeket országgyűlésre hívják Pozsonyba, ahol császárnénk június 26-án ünnepélyesen magyar királlyá koronáztatja magát... Lássuk hát, mit ír a kancellár?

E levél azonban a harag és gondok sötét felhőit csalta homlokára.

Bartenstein ugyanis azt írta, hogy alig egy órával III. Károly császár elhunytá után, Törring gróf, a bajor követ, máris levelet intézett az osztrák miniszterekhez, melyben megparancsolja nekik, hogy törvényes uruknak az ő urát, Károly Albert bajor választó-fejedelmet tartoznak elismerni, aki I. Ferdinánd végrendeletének értelmében az osztrák örökös tartományokat ezennel birtokába veszi, miután Károly császár elhunytával a Habsburgok férfiága kihalt.

Mária Terézia éppen vele és férjével, Ferenc István toszkánai nagyherceggel tanácskozott, midőn Neusz tanácsos a bajor követ levelét átadta.

— Boldogult ipam megjövendölte ezt! Ime, alig hunyta beszemeit, máris itt van a bajor fejedelem, hogy nőmet koronájától és országától megfossa! — sóhajtott a nagyherceg.

Mária Terézia arcát a harag és méltatlankodás pírja borította el.

— Európa minden fejedelme elismerte a pragmatica sanctiót, csupán a bajor nem! Nos tehát, kényszeríteni fogom, hogy elismerje! — kiáltott merészen, azután Bartensteinhez fordult:

— Bartenstein, intézkedjék, hogy egy udvari marsall azonnal a bajor követ lakására menjen és vigye meg neki parancsot, hogy Bécsset két óra lefolyása, az osztrák tartományokat pedig folytatólag hagyja el, — és két század huszár kísérelje a határszélig! Levelükre ez a feleletem! Mária Terézia elég erős lesz, hogy maga és gyermekei örökét megvédje!

«Császárnénk koronázása után azonban más Hiób-hírek is érkeztek — folytatta levelében a kancellár.

— Nemcsak a bajor, hanem még több európai fejedelem is megszegte a pragmatica sanctiót. II. Frigyes porosz király, azon ürügy alatt, hogy a bekövetkező háború alatt nem veszélyeztetheti Sziléziát, Poroszország védbástyáját, harmincezer emberrel betört és galád lépése után Gotter grófot azzal a rendkívüli követséggel küldte Bécsbe, hogy ha Szilézia birtokában meg-

hagyják, szövetségese lesz Mária Teréziának a többi fejedelem ellen.

Ajánlata azonban kerek elutasításra talált és Gotter grófnak huszonnégy óra alatt el kellett Bécset hagynia. Ennek következtében a háború megkezdődött és Neipperg tábornok serege Mollvitznál vereséget szenvedett.

E név hallatára Elemér szíve nagyot dobbant, mert Ákost a Neipperg-féle ezredbe sorozták be.

Vereségünk híre a többi fejedelmet is fölbátorította s miután a francia udvar is nyíltan a pragmática sanctió ellen szövetkezett, mindenfelől ellenség fenyeget bennünket. Az ellenünk szövetkezettek elhatározták, hogy Frigyes prosz király Sziléziát, Ágost szász fejedelem Moraviát, a szárd király Lombardiát, Bajor Károly Osztrák- és Csehországot, Franciaország pedig Belgiumot kapja.

Ennyi veszedelem között, mely trónját és örökét fenyegeti — a császárné elhatározta, hogy ő maga saját felséges személyében és a trónörökössel Pozsonyba megy vitéz és hű magyarjai közé, hogy kegyelmességed bölcs tanácsait, hű magyarjai segédelmét kikérje és Szent István koronáját fennkölt homlokára tétesse.»

Körülbelül ezeket írta a kancellár és így álltak a dolgok, midőn az országgyűlésre egybehívott rendek Pozsonyba gyülekeztek, ahová egész udvarával a császárné megérkezett, miután az érdemekben gazdag ősz Pálffy Jánost nádorrá választották. Eszterházy Imre prímás június hó 26-án Mária Teréziát magyar királyné koronázta.

Egyetlen nemzeti ünnep se adta az egyetértés, bensőséges és lelkesedéstől áradózó szeretetnek olyan bizonyítékát, mint a koronázás. A koronázási ünnepélyek lezajlása után, ezeknek feledhetetlen varázsával szívükben, kezdtek a rendek a tanácskozáshoz, mialatt azonban az ország ügyeit intézték, napról-napra aggasztóbb hírek érkeztek Pozsonyba.

Mária Terézia azonban emelt fővel nézett szembe az örökét és koronáját minden oldalról fenyegető veszedelemmel. Nem félt, nem csüggedett, mert a legnagyobb vész közepette megtalálta a szilárd támasz és menekülés ama talizmánját, melyre bizton számíthatott, hogy trónját megmenti.

E talizmán a vitéz, a hű és nagylelkű magyar nemzet volt, mely hősi karjával, apától örökölt vitézségével mindenkor áldozatkészen és egy emberként sietett a trón és a király védelmére.

Az összegyűlt országos rendek türelmetlenül várták a király-

nét, tudva azt, hogy rendkívüli pénz- és véráldozatra fogja őket felszólítani. A mágnások nagyjából hajlandók voltak az áldozatra, de a követek többsége hidegen, zárkózottan viselte magát, ami kezdetben csendes, a szenvedélyek felhevültével azonban mind hangosabbá váló vitatkozásra adott okot.

A nagy szárnyajtók kitárultak, a zaj mintegy varázsütésre megszűnt, mert a küszöbön egy bájtól és fenségtől sugárzó magas női alak jelent meg. A jelenlevők hódolatteljes, mély meghajlása között lépdelt a mennyezetes trónig.

Gróf Batthyány hangja ünnepélyes megindultsággal szólt a rendekhez. Komor hangon szólt a trón fölé tornyosuló veszedelmekről, s lelkesen, lángoló szavakkal festette a bizalmat, mellyel őfelsége trónját, személyét és családját egyedül a vitéz magyar nemzet kipróbált hűségére s védelmére bízta.

Utána az ország ősz főpapja, Eszterházy Imre prímás beszélt. Reszketeg hangja tompán szállt a teremben, de az ő meggyőződéstől és megindultságtól áthatott szavai se keltettek nagyobb hatást a kancellárénál. Egyesek ugyan harsányan éljeneztek, az országos rendek nagyrésze azonban komor és hallgatag maradt.

Ekkor a királyné, aki háiványan és szorongva ült trónján, mint egy ihlettől megkapatva, felállott és kipirult arccal a jelenlevők kimondhatatlan bámulatára és meglepetésére, a legtisztább klasszikus latinsággal beszélni kezdett.

«Ügyeink szomorú állapota arra indított bennünket, hogy kedvelt Magyarországnak hű rendeinek az ellenségnek Osztrákhonba való betöréséről és a birodalom veszélyéről jelentést tegyünk, felszólítván egyszersmind őket, mi módon lehetne ezt a veszedelmet elhárítani?

Magyarhon is veszélyben forog, továbbá személyem, gyermekem és koronám...

Mindenkitől elhagyatva fordulok a hű rendekhez, a magyarok hősi fegyveréhez és régi vitézségéhez és pedig azon sürgős kérelemmel, hogy e nagy veszélyben a karok és rendek rögtön tanácskozzanak azon eszközök felől, melyek személyünk, gyermekeink és koronánk biztosítására legcélszerűbbek, de melyek azonnal foganatba is vétessenek.

Mi pedig ezennel biztosítjuk Magyarországnak hű karait és rendeit, nemkülönben a magyar nemzetet, hogy ami a közjó helyreállítását és Magyarország régi fényét illeti, mindenben hű közreműködésünkre és jóakaratusokra számíthatnak.»

Amily egyszerűek voltak e szavak, annál viharosabb és rend-

kívülibb volt a csengő, érzésteljes hang hatása s midőn a királyné gyermekeit említette, feledve volt a századokon át szenvedett méltatlanság és hitszegés, feledve a megaláztatások és szenvedések keserű pohara... Minden szívet leírhatatlan lelkesedés hevített, az arcok pirulni, a szemek villogni kezdtek és a keblet feszítő indulatok harsány kiáltásban törtek ki százak és százak ajakán:

«Vitam et sanguinem pro rege nostro Maria Theresia!»

És a kardok cikázva repültek ki hüvelyeikből, feszülő karok villogtatták, hősi lángtól villogó szemek ígérték lelkesedve: Életünket és vérünket Mária Terézia királyunkért!...

Ebben a szent és ünnepélyes pillanatban a bécsi udvaroncok között páváskodó, hitét és magyarságát rég megtagadott Sághvári Ottó gúnyos mosollyal súgta oda az egyik német méltóságnak:

— Vitam et sanguinem — sed avenam non!

Jó, hogy senki se ügyelt a falakat rengető kiáltásban e vásott megjegyzésre, mert minden szem szent lelkesedéssel a királyné fenséges alakján függött. Ő pedig e jelenet fenségétől elragadtatva, szintén kardot rántott, — és legdrágább gyöngyökkel: könnyekkel szemeiben esküt tett, hogy hazánk alkotmánya szent lesz előtte, soha meg nem sérti, hanem e szép hont régi fényébe állítja vissza és szívébe zárja.

Erre még orkánszerűbb tombolással tört ki a lelkesedés árja. Ősz hazafiak, komoly férfiak elragadtatva borultak térdre a trón előtt és egy szívvel-lélekkel kiáltották:

— Moriamur pro rege nostro Maria Theresia! Haljunk meg királyunkért, Mária Teréziáért!... — mire a felhők között komoran bujkáló nap is, mintha áldását küldené ez örökszép jelenetre, ragyogó sugárözönt lövelt be a terembe és túlvilági glóriaként övezte körül a királyné hódító szép alakját...

XIV. FEJEZET.

AZ ELSŐ TÜZKERESZTELŐ.

Hogy minél hamarább testté válják az ige és foganatba menjen a karok és rendeknek a nemzet nevében tett ígérete, még aznap megbízást kapott a nádor, hogy a mellé rendelt bizottsággal minél előbb elkészítse javaslatát, miként lehet a veszély megkívánta gyorsasággal, olyan haderőt sikra állítani, hogy mindenfelé leverhessük a betolakodott francia, porosz és szász seregeket.

— No, fiú, van már munka csőstől, csak győzzed! De ne félj! Nem sokáig koptatod a tollat. Az első sereggel te is indulni fogsz! — biztatta Elemért a nádor, midőn a választmány feladatához látott, melyben neki kellett a határozatokat jegyzőkönyvbe iktatni, a felhívásokat, kimutatásokat, valamint az egyéb aprólékos jegyzékeket megszerkeszteni.

Mária Terézia jól ismerte hű magyarjai érületét, tudta, hogy a magyar katona lelkesültebben siet a csaták vérmezejére, oroszlánként harcol, ha az, ki az ellen haláltokádó ágyúi és csörrenő fegyverei elé vezeti, édes anyanyelvén buzdítani, lelkesíteni tudja. Ezért a trón védelmére rögtönzött kilenc gyalog- és tizenegy huszárezredből álló új sereg vezéreül: Eszterházy Józsefet, Károlyi Sándort, Csáky Györgyöt, Baranyay Endrét, Koháry Györgyöt, Festetich Józsefet, Forgách Ferencet, Pálffy Lipótot, Andrássy Pétert, Ghillányi Jánost és a hősök hősét: Nádasdy Ferencet nevezte ki.

A királyné tapintatos és kedveskedő tette annyira felvillanyozta az egész nemzetet kunyhóktól palotákig, — hogy, habár az újoncozási törvény csak harmincnyolcezer embert rendelt egyelőre fegyver alá, mégis több mint kétszerannyi volt kész a nép fiaiból a csaták haláltosztó vérmezejére rohanni. Még tizenhatezer nemes csatlakozott hozzájuk az ifjak színe virágából, a nádor egyetlen felhívására, melyet Elemér a honszeretet lángjától megihletve, ékes tollal és buzdító szavakkal szerkesztett meg...

A csapatok számáról és gyülekezéséről hírt hozó futárok egymást érték a nádor palotájában és a tábornagy nap-nap után hattyúfehér bajusza alatt jóízűen megmosolyogta Elemérnek akaratlanul is mind élénkebben megnyilatkozó vágyát és türelmetlenségét, amellyel — az általános harci láztól szintén megragadtatva — az indulás napját és óráját várta.

Csak azért se szólt tehát, hanem hagyta ezt a vágyat lobogni, mely saját fiatal korára emlékeztette. Egyik nap azonban, szokatlan időben, egész váratlanul fogadószobájába hívatta.

Elemér két magasrangú tisztet talált ott és nagyot dobbant szíve, midőn pártfogója megnevezte őket: Ghillányi altábornagy, Nádasdy ezredes.

— Ákos rokona! — gondolta magában, de a másik percben pártfogója már vállánál fogva Nádasdy elé tolta.

— A Nádasdy-ezred ideiglenes kornétása. De csak azzal a feltétellel adom kezed alá, hogy átadod Hadik tábornoknak, akivel, sajnos, én személyesen nem találkozhatom! A fiút pedig megölné a türelmetlenség, ha tovább is itt tartanám, — mondta tréfásan, de abból a meleg fogadtatásból, mellyel a hősi Nádasdy fogadta, Elemér megsejthette, hogy pártfogója igen meleg ajánlólevéllel hívhatta fel figyelmét és jóakarátát.

— Parancsodat teljesíteni fogom, kegyelmes uram-barátom. De hátha Véghvári kornétás maga is hadtestemnél akarna maradni? — kérdezte Nádasdy tréfásan mosolyogva.

— Abból semmi se lesz! Hadik számon kérné tőled! Maga jött volna érte, ha tehetné! Már elment hozzá a levél. Ne vedd rossz néven, Nádasdy, de elejétől fogva Hadik iskolájába szántam! — felelte komolyan Pálffy tábornagy, és intett Elemérnek, hogy távozzék. Új parancsnoka egy pillanatra megállította:

— Kornétás uram! A jövő hét elején Bécsbe indulunk. Holnap délután tehát jelentkezétek az ezrednél, hogy még gyors kiképzésben részesülhessen! — szólt utána Nádasdy.

Minthogy már nem sok ideje maradt, még aznap meglátogatta volt házigazdáját, hogy elbúcsúzzék tőle, midőn hazatért, szobájában teljes hadi-felszerelést talált a legfinomabb anyagból, a hórihorgas Gyuri pedig bemutatóul elővezette azt a nemesvérű paripát, mely a felszereléssel együtt szintén a nádor ajándéka volt. Midőn másnapon új egyenruhájában búcsúzóra beállított a nádorhoz és meghatott hangon köszönte meg kegyeit és pártfogását, az ősz vitéz maga is egészen elérzékenyült.

— Derék fiú voltál, nem csalatkoztam benned. Légy rajta, hogy hozzád fűzött többi reményeim is beváljanak. A legjobb

iskolába adlak, hogy mesteredhez méltó hős nevet vívhass ki magadnak! — szólott ellágyult hangon, miközben ötven arannyal telt selyem-erszényt nyomott kezébe. Most pedig, ha van még valami kívánságod, szólj fiam! Ha teljesíthetem, meglesz!

A jóságteljes ígéretre Elemérnek eszébe jutott, hogy a hórihorgas Kása Gyuri egy idő óta folyton csak azért imádkozik, vajha az Úristen jóságos kegyelme volt urával egy regimentbe segítené, — megkockáztatta tehát e kérelmet, s nagy öröme a nádor megígérte, hogy tüstént intézkedni fog, hogy ez az óhaj-tása is teljesüljön.

Midőn ezredénél jelentkezett, a parancsnok előszobájában már ott találta a góliát-termetű Kása Gyurit, aki nagy boldogságában azt se tudta mit beszél. Elemér csak annyit értett összevissza hadart hálálkodásaiból, hogy még a fővezér lova és fegyverzete se lesz úgy kipucolva, ahogy ő a kornétás úr lovát és fegyverzetét gondozni fogja.

— Jól van, jól, Gyuri! Magam is örülök, hogy mellém kerül-tél. Legalább olykor elbeszélgethetünk a régi jó időkről! — mondta neki barátságosan, mialatt bekopogtatott ezredeséhez.

Félóra mulva már az udvar végén gyakorlatozott két vén huszárörmester borízű kommandója mellett.

Az 1742-iki tél annyira enyhe és rövid volt, hogy Pálfordulása felé már valósággal napfényes tavaszi idő uralkodott. A bajor földre vonuló gyalogos és huszárcsapatok vidám hangulatban, lelkes harci kedvvel marsiroztak Bécs felé. A szomszédos falvakba és városokba szállásolták őket, hogy a kijelölt napon korán reggel az ős császári város alá vonulhassanak.

A kijelölt nap február hó 27-ik napja volt. Bécs minden részéből megszámlálhatatlan néptömeg nyomult, sietett a lipótvárosi vám elé, ahová reggeli kilenc óra tájban maga Mária Terézia is megindult vakító pompától ragyogó környezetével.

Nádasdy és tisztjeinek társaságában Elemér is kivonult a szemlére, de mivel ők Khevenhüller tábora felé voltak útban, mint meghívott vendégek, kissé félrébb vonulva gyönyörködtek az előttük elvonuló ragyogó, színdús menetben.

— Az ember valóban labda a sors kezében! — gondolta némileg elkomolyodva Elemér, midőn az ismerős tájékon széttekintett, mert itt, a vám alatt, az erdők és vadaskertek felé kanyargó úton menekültek visszafelé az «Utolsó garasból».

— Ki hitte volna akkor, hogy ide fejlődik a dolog! Szegény Ákos, mennyire vágyódom utánad! Mihelvt a szemlének vége lesz, azonnal meglátogatom anyádat és a drága, kedves Hedvi-

get és már előre is boldogan mosolygott a viszontlátás édes örömeire gondolva.

— Nézzétek! Kornétásunk nappal is álmodik! — csipkelődött Nádasdy, észrevéve a fiú elmélázását. Elemér a hangos kacagásra feltekintett és az egyik előttük elvonuló fényes hintóban Sághvári Ottó utált, sötét arcát pillantotta meg!

Kíváncsian hajolt előre tüzesvérű toporzékoló lován, hogy a hintó üvegablakai mögött nem látja-e Rudolf jószívű, beteges arcát, de csak egy fényesen öltözött, gögös arcú hölgyet, egy serdülő fiút és leányt látott a hímes selyemvánkosokon ülni. Szeme egy pillanatra a kamarás szűrő, sötét tekintetével találkozott.

Bármilyen jó színész is volt különben öméltósága, e váratlan pillanatban nem tudta ijedelmét és megütközését leplezni. Elemér, mintha csak homlokára lett volna írva, úgy ki tudta olvasni elszörnyedő tekintetéből a kérdést: «Te itt vagy? Mikor én örökre eltemetve hittelek!»

Merész, kihívó tekintettel nézett vissza rá és hallotta, amint a körülálló polgárság tiszteletteljesen suttogja: «Ez a dúsgazdag magyar mágnás, Sághvári Ottó titkos tanácsos úr hintója. A benne ülő szép hölgy második neje, született Babenberg grófnő, volt udvarhölgy és csillagkeresztes dáma, a gyermekek pedig mostoha gyermekei».

E suttogásra vádoló érzés támadt szívében.

— Hová lett a jó és igazszívű Rudolf? Csak nem halt meg? E gondolatra élénk szemrehányásokat tett magának, hogy hű barátjáról egészen elfeledkezett, még csak rá se gondolt. Feltette magában, hogy a városba érve, tudakozódni fog utána és ha Bécsben van, hát felkeresi.

Kedvetlenül nézte tovább a váltakozón fényes sürgés-forgást és nem bánta volna, ha már az egész lármás ceremóniának vége szakad. Egyszerre örömteljes megrezzenés cikázott át egész lényén, nem akart hinni saját szemeinek, midőn egy magas rugókon himbálódzó hintóban Ghillányinét és Hedviget látta feléjük hajtatni, hátul inassal, a bakon pedig magyarszabású, zsinóros ruházatban büszkélkedő hajdúval.

Bármily hihetetlennek látszott, el kellett hinnie e kedves látomást, mert Hedvig örömtől ragyogó szemekkel integetett neki rózsaszín selyemernyőjével. Elemér egy oldalugrással odaszökkent és lovát ficánkoltatva, követte a lassan döcögő hintót.

Úgy érezte, hogy ez a viszontlátás még édesebb, mint azt előbb magában kiszínezte és az egymást követő gyors kérdések

és magyarázatok között, neki eszébe se jutott volna megkérdezni, ha Hedvig csintalan mosollyal maga nem figyelmezteti rá:

— Nem is csudálkozik, vitéz kornétás uram, hogy ilyen fényben, pompában lát bennünket?

Erre aztán anélkül, hogy feleletet várt volna, csicsergő hangján elbeszélte, hogy rokonuk, az altábornagy, Bécsben is fényes háztartást rendezett be, miután özvegy ember volt és hadba kellett vonulnia: a nagyasszonyt kérte fel a háziasszonyi tiszt betöltésére és javai, jószágai felett való felügyeletre.

— Úgy bizony! Jó sorsba segített bennünket az Isten! — hálálkodott boldogan Ghillányiné nagyasszony. Beszélgetés közben észre se vették, hogy a vámhoz érve, a testőrség és arciergárda megállította a menetet, mert a királynő itt leszállt hintájából és a Bethlen Farkastól ajándékba kapott magyaros szer számzatú, délceg erdélyi ménre ült.

A gyönyörű termetű királynő valódi amazonként ülte meg a tüzesvérű paripát, s amint férje oldalán a két sorban felállított huszárság előtt délcegen elszáguldott, minden csákó a levegőbe emelkedett, minden kard csörgött, villogott és egetrázó mennydörgésbe olvadtak össze azok a harsány örömkialtások, amelyekkel a sereg túlaradó lelkesültségében fejedelemnőjét üdvözölte.

— E magasztos jelenetet sohse fogom feledni! — suttogta Hedvig az öröm s elragadtatás könnyeivel szép szemében. Midőn az ünnepély végén a hintósor újra indulni kezdett, Elemérnek meg kellett ígérni, hogy rövid búcsúlátogatásra megjelenik a Ghillányi-palotában...

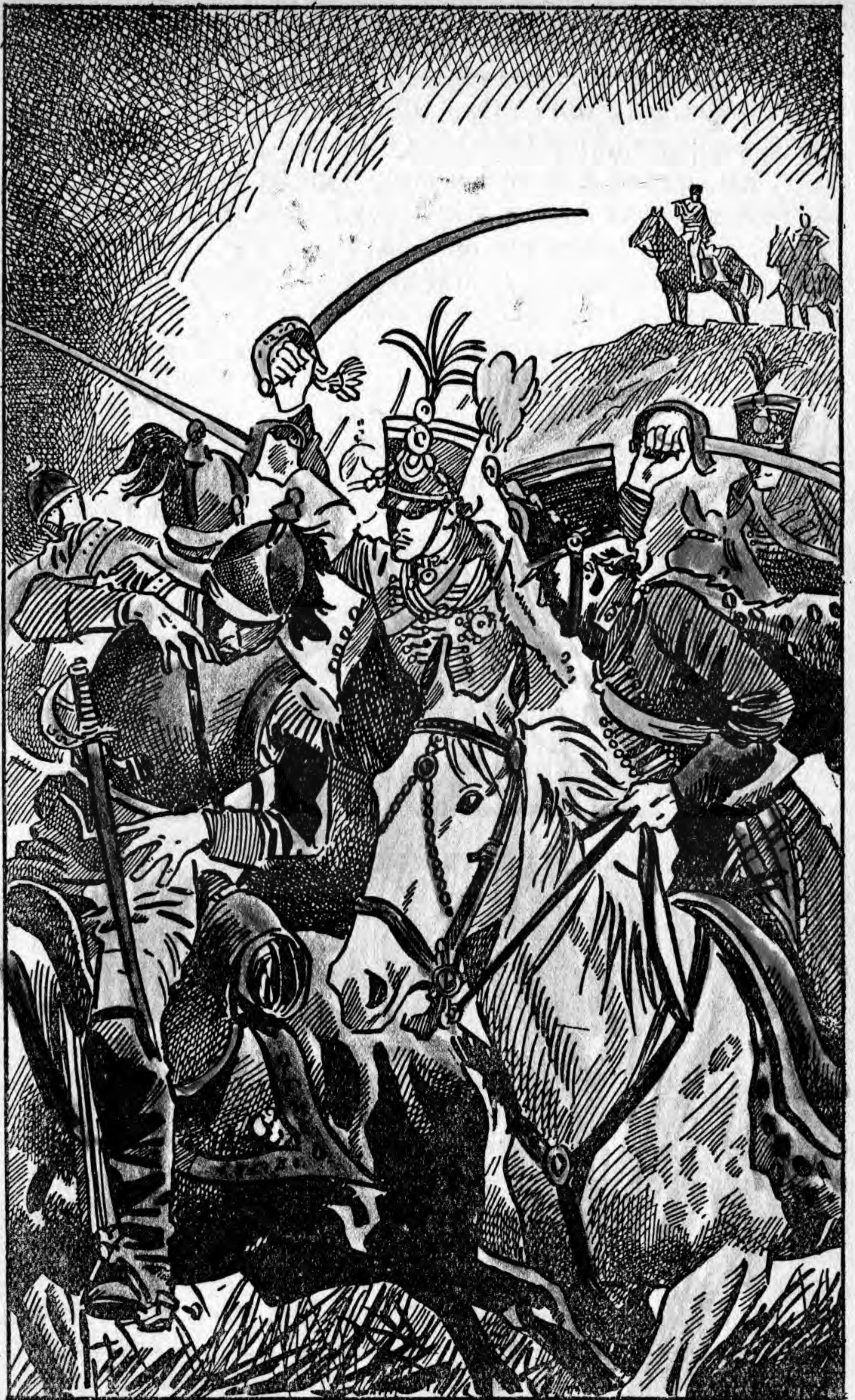
— Kornétás uram! Háborús időkben a szökevényeket főbe szoktuk lövetni! — mordult rá Nádasdy tréfás szigorral, midőn visszavágtatott hozzájuk. De azután jókedvűen elnevette magát, midőn Elemér félórai szabadságot kért tőle.

— Adta kornétása! Milyen szerencséje van az ilyen tejfeleszájúnak. Mondd csak, ki volt az az ennivaló szépséges leányka, aki olyan csillogó szemekkel integetett feléd?

— Ghillányi altábornagy unokahúga!

— Ha ezt tudom, egy fél percet se kapsz, hanem magam mennék látogatóba hozzájuk! — tréfált tovább. Egy mellékútra fordultak és más úton vágattak vissza a városba.

— El ne feledd ám, hogy egy órakor indulunk! — e szavakkal bocsátotta el őt szállása kapujában Nádasdy, aki ma fölötte tréfás hangulatban volt. Mikor azonban Elemér rövid félóra mulva visszatért, paprikás kedvében találta.

Elemérnek ez volt az első tűzkeresztje.

A Khevenhüller tábornagy fővezérlete alatt álló felső-ausztriai hadtesthez, ahová ők is még aznap útnak indultak, Hadik András huszárezredes is be volt osztva s így a megérkezéskor, Pálffynak tett ígérete szerint, meg kell válnia Elemértől.

A harmincezer emberből — nagyjából magyarokból — álló hadtest átlépte az Enns folyót és a francia sereget megszasztva, Linz felé nyomult előre. Hiába sietett segítségükre Thöring bajor tábornagy, hosszú küzdelem után visszonyomták őket, mire Menczel és Trenk pandurvezérek Wilshofen felé lopódzva, éjnek idején olyan váratlanul támadtak pandurjaikkal Thöring táborára, hogy a bajorok fejvesztett zavarral megfutottak.

Nádasdy és csapata egy dombtetőn állva, égő türelmetlenséggel várta a fővezér támadásra szóló parancsát.

— Kornétás! Te leszel harmadik hadsegédem! — szólt az ütközetet villogó szemekkel figyelő Elemérhez. Ha jön a fővezéri parancs, átmegy a jobbszárnyra. Majd meglátjuk, milyen bizonyítványt hozol első vizsgádról...

Elemér feleletül csak villogó kardjával tisztelgett. De bármilyen lobogó türelmetlenséggel leste ő is, vezére is, a fővezéri parancs csak nem jött, és midőn a leereszkedő esthomály mindent elfedő fátyla eltakarta a csata színterét, Nádasdy haragosan elkáromkodta magát.

— Hát azért rendelték ide bennünket, hogy ezt a dombot őrizzük, — de elfojtotta haragját, mert e pillanatban a fővezér egyik segédtszjtje vágatott feléjük és parancsot hozott az indulásra.

A huszárság kedvetlenül engedelmeskedett, amiért kardját össze se mérhette az ellenséggel, Nádasdy ellenben valamivel derültebb kedéllyel adta meg az irányt Linz felé.

— A kornétást megint nem adhatom át Hadiknak! — nevette a vezér.

Linz alá érve, Khevenhüller fővezér fáradt seregével azonnal megszállotta a környéket, de a várost védő tízezernyi francia hadsereg még az napon olyan elszánt kirohanást intézett, hogy semmisem mentette volna meg az osztrák-magyar hadsereget a szétveretéstől, ha Nádasdy huszársai élén fel nem tartóztatja addig a rohamot, míg az agyonfáradt, rendetlen sereg rendbeszedve magát, helyt állhatott és visszaverte a franciákat.

Elemérnek ez volt az első tűzkeresztelője, és oly vitézül vagdalkozott vezére oldalán, hogy maga Khevenhüller, ki egy dombtetőről látcsövén kísérte az ütközet kifejlődését, kétszer is megkérdezte kíséretétől, hogy hívják azt a leányképű vitézt Nádasdy

oldalán. Az ütközet végén az ezredessel maga elé hívatta és barátságosan a vállára veregetett.

Nádasdy jó kedve, mint az áprilisi jó idő, megint borúsra változott, midőn megtudta, hogy Menczey ezredest megbízták, hogy szálláscsinálólul előre menjen, mert a bajorok és franciák szanaszét verve, futva menekültek Trenk rettenetes pandurjai elől Csehország felé, és így szabad volt az út Bajorországba.

— Ügylátszik, makksütésre rendeltek ide bennünket! — és kócsagforgós csákóját elkeseredetten vágta sátrának medvebőrös tábori ágyára.

Kevés idő múlva a fővezér egyik segédtisztjével magához hívatta, s midőn visszatért, sietve Elemér után küldött.

Midőn ez megjelent előtte, pár pillanatig merően nézett rá lelkes, villogó szemeivel.

— Még újonc vagy, de azért egy merész küldetést bízni rád. A fővezér az elébb magához hivatott és így szólt: Nádasdy altábornagy úr, önnek vannak a legmerészebb, legvakmerőbb tisztjei. Egy titkos parancsot kellene Menczey ezredes után vinni, aki csapatai élén München felé száguld. Vakmerő szív, merész, találékony elme és hidegvér kell hozzá, mert Bajorország fővárosához ellenséges földön át vezet az út! Menczey már majd egy napi előnyben van! Van-e ilyen embere?

— Ha nem volna, magam mennék! De majd csak akad rajtam kívül is! — válaszoltam büszkén a fővezérnek és rád gondoltam.

Elemér arca lángba borult és szemei csak úgy szikráztak örömében.

— Köszönöm, vezérem, szívből köszönöm! — felelte viharosan hullámozó érzések között, de Nádasdy félbeszakította.

— Jó, jó! Ez a merész küldetés lesz a jövőd próbaköve! Azonnal indulni fogsz. A térkép megmutatja az irányt, ezt a levelet pedig dugd inged alá. Mondanom se kell, egy szót se szabad tudni róla senkinek. Táborunkban kémek vannak!

E pillanatban lókapálódzás és halk nyihogás hangzott a sátor előtt, a hórihorgas Gyuri, póznatermetét lécegyenesre feszítve, jelentette:

— Vitéz kornétás uram, paripája nyergelve áll!

— Tábori jelszavunk a megvert francia vezér neve: «Belle Isle», és midőn Elemér nyergébe szökkent, Nádasdy sokatjelentően megszorította kezét:

— Üdvözlöm bécsi jóbarátainkat! — kiáltotta hangosan,

hogy azt higyjék, oda indul. Addig nézett utána, míg csak kedven-
cének karcsú alakja el nem tűnt előle.

Elemér csak ez alatt a szédítő sebes lovaglás alatt tudta meg,
minő kitartó és megbecsülhetetlen paripát kapott ajándékba. Az
a kevés pihenő és etetés, amiben csak nagyon szűken volt része,
ahelyett hogy erejét apasztotta volna, még inkább kitartásra szok-
tatta, úgy hogy csak úgy nyelte a tért és midőn Braunaunál átlé-
pett a bajor földre, a Nádasdytól említett veszedelmek helyett,
mintha csak ártatlan sétalovaglást tenne, bántatlanul nyargalt át
az útba eső falvakon és városokon.

Igaz, ahol lehetett, kikerülte a lakott helyeket, és sokkal
előbb, mint remélte, bukkant rá Mühlberg táján Menczey három-
száz főből álló csapatára, amely rövid pihenőt tartott egy kopár
erdőszélen.

A vezér csudálkozó szemekkel méregette végig, mialatt jelen-
tését megtette és a titkos parancsot átadta.

— Miféle talizmán védelmezett meg ezen az ellenséges föl-
dön? — kérdezte azután.

— A Menczey sereg nyomában nem kell talizmán! — vála-
szolt Elemér találóan, amivel annyira megnyerte az ezredes ke-
gyeit, hogy balján engedett neki helyet. Ezalatt kémszemlére
küldött huszárai száguldva érkeztek vissza, hogy a müncheni
úton egész ezred bajor vasas közeleg tizenkét ágyúval.

A trombiták erre gyülekezőt recsegték, mire Menczey meg-
pödörintve hosszú harcsa-bajuszát, a sorfal elé vágatott.

— Legények, tudjátok-e, hogy ezek a gombócevő bajorok
azzal kérkedtek, hogy néhány nap mulva Bécsben fogják gúnyolni
a magyar huszárokat!

— Dejszen majd adunk mi nekik! — kiáltotta el magát a sor
közepéből egy hetyke legény.

— Pálffy vezérünk nem mondta meg, hol csináljunk neki
szállást! Mit mondanátok, ha Münchenben, a fejedelmi palotában
szállásolnók el ősz nádorunk méltó fiát? Nos hát, fiaim, vitéz
huszárok, akinek kedve van fejedelmi istállóban megabrakoltatni
a lovát, szorítsa meg a kantárt és kövessen. Előre, fiúk!

— Pálffynak kvártély kell! Előre a fejedelmi palotába! A
legszebb termet neki! — zúgták egy szájjal, egy szívvel a huszá-
rok és kardot rántva, száguldtak vezérük nyomában.

A trombiták recsegték, a paripák pedig, harci kedvvel, prüsz-
kölve repültek a közeledő ellenség elé. Midőn az ezernél több
vasas útjukat akarta állni, az ágyúk haláltosztó golyóbisaival mit
se törődve, olyan mindent elsöprő rohammal csaptak közéjük,

hogy félóra múlva a tizenkét elfoglalt ágyút München felé vitték magukkal a győzelmes huszárok.

A menekülő bajorok ép akkor érkeztek a városba, midőn a tanács és a város vezetői lakomához akartak ülni, hogy győzelmüket megünnepeljék. E rémhírre azonban leírhatatlan rémület vett erőt a lakosságon.

A cifrán felterített asztalokhoz nem volt aki leüljön, mert a lakosságra átragadt a vasasok rémülete és menekülni iparkodtak. A tanács pedig sebtében összeült és ugyanarra az ünnepi lapra, amely arra volt szánva, hogy Károly császárt hódolatteljesen értesítsék a győzelmi lakomáról, írta le a jegyző remegő ujjakkal a tanács ama határozatát, hogy küldöttség menjen a huszárok elé és kegyelmet kérve a város és lakosai részére, nyujtsa át hódolatuk jeléül a város kulcsait.

Így is történt! Menczey átvette a város kulcsait Mária Terézia nevében és bevonult Münchenbe.

— Hol van fejedelmetek legszebb díszszobája? — kérdezte a remegő polgármestertől, midőn a fejedelmi lak elé robogtak.

Felvezettette magát a díszterembe és leülve az arannyal hímzett bársonymennyezet alatt csillogó trónusra, a fejedelmi istálló után tudakozódott.

A főudvarmester erre is a legnagyobb alázattal felelt, mire büszkén így szólt a hátát görbítő, kétségbeesett úrhoz:

— Mit félnek! A győztes magyar nagylelkű legyőzött ellenségével szemben — s noha minket barbároknak, emberevőknek híresztelnek mindenfelé, ime, ünnepélyesen ígérem, senkinek se lesz bántódása, ha nekem és vitézeimnek e díszpalotában terítnek asztalt, azonkívül pár órára, annyi ezüstattányért adnak, ahány gyors lábú huszárparipán iderobogtunk. Mert ma ezüstattányérből eszik minden huszárló abrakot és ezüstserlegből iszik minden huszár áldomást hona és felséges királynéja egészségére!

Ezt a különös parancsot, mely örvendetes zszibongást keltett a győzelmes hősök között, gyorsan és készséggel teljesítették, estére kelve pedig Münchennek minden lakosa meggyőződött arról, hogy milyen érckarú és rettenetes a harcban a magyar huszár, olyan nagylelkű és gavalléros a mulatságban. Így megtörtént az a csoda, hogy azt az ellenséget, amelytől nyárfalevélként reszkettek, pár óra múlva egymással vetekedve invitálták egyik mulatságból a másikba, a város legszebb hölgyei pedig vetekedve táncoltak kivilágos kivrirtig a nyalka bajuszú, délceg magyar fiúkkal...

— Hát te mit akarsz? — kiáltott Menczey ezredes a diadal

és bor mámorától felhevülten, midőn Elemér a legnagyobb vigalom közepette útrakészen a terembe lépett.

— Én akarok első lenni, aki a győzelem hírét hazaviszi! — válaszolt határozottan. Hiába marasztalták, csábították, katonásan szalutálva elhagyta a vigalom helyét és a napos tiszttől megtudakolva a jelszót, vágatott a kivezető kapu felé... Ugyanazon az úton, melyen merész küldetését végezte, vágatott majdnem pihenés nélkül visszafelé... Nádasdy majd kibujt a bőréből örömében és büszkeségében, midőn neveltje hősi hévtől villogó szemekkel jelentette, hogy visszatérőben az ellenséges főhadiszállás futárát hadifogolyként magával hozta...

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

XV. FEJEZET.

KORNÉTÁSBÓL HADNAGY.

A müncheni diadal hírére, Khevenhüller tábornagy nagy díszebédet rendezett. A tisztikar fényes egyenruhái között mintha a kornétási egyenruha volna legfényesebb, legszembeszökőbb, mert minden szem a Hadik és Nádasdy altábornok között ülő Elemérre volt szegezve, aki pirulva állta a mindenfelől rászegzett tekinteteket. Midőn a fővezér altábornagy udvarmestere az ebéd közepén az asszúborokat kezdte az apró kristálypohárkába töltögetni, a felköszöntők zajában Hadik ingerkedett Nádasdyval.

— Bajtárs! A főherceg a napokban megérkezik!

— Értem, mit akarsz mondani! De most már büszkén válok meg kornétásomtól! Letette a vizsgát! Meglátszik rajta a Nádasdy iskola nevelése! Nemcsak keresztülvágta magát egymagában az ellenséges földön, de még a főhadiszállás futárát is elfogta és magával hozta. Mit szólsz ehhez? — kérdezte a hortól és büszkeségtől felhevülve Nádasdy.

— Azt, hogy nagy szükségem van az ilyen merész emberekre, — nevetett Hadik, szemeivel Elemérre pislantva.

— Csak egyet sajnálok! — mondta azután kisvártatva Nádasdy.

— Ugyan mit sajnálsz, bajtárs?

— Hogy nem mint hadnagyot bocsáthatom el kezeim alól...

— Hohó, bajtárs! Ezt én magamnak tartom fenn! Még egy ilyen hőstett — és a kornétás úr mint hadnagy tér vissza! — tiltakozott Hadik tréfásan, de Elemér arca izzott és szemei ragyogtak, mert megértette a tréfa alá rejtett valóságot. Alighogy a késő estig tartó lakoma után lepihent, recsegő trombitaszó, dobpergés és harsány zaj költötte fel álmaiból.

— Micsoda lárma ez? — kérdezte a hórihorgas Gyuritol, miközben sebesen felöltözött.

— A huszárok zajongnak és elégedetlenkednek. Menczey ezredestől három futár érkezett a müncheni diadal hírével! — jelentette furcsa szemhunyorítással Gyuri, mire Elemér gyorsan

kisietett és a szembejövő Szirmay kapitány parancsára, riadót veretett a gyülekezésre.

A nagy lárma és zajongás Nádasdyt is felébresztette. Félig öltözötten éppen sátra nyílásához sietett, hogy kikiáltson, midőn Elemér lépett be hozzá egész felhevülten:

— Mit jelent e zaj és lárma? — kérdezte haragosan.

— Orczy százados jött három huszárral és míg ő az örhe-lyen a napos tisztekkel beszélgetett, legényei az egész tábort felzavarták a müncheni diadal hírével... — jelentette lihegve.

— Nos, és?

— A háromszáz huszár fényes diadala futótűzként szállt szájról szájra és annyira fellelkesítette embereinket, hogy tovább nem akarnak itt vesztegelni, hanem bármit parancsoljon is Lobkovicz herceg, a miniszter, ők megindulnak Prága felé.

— A szemünk égne ki szégyenünkben, ha ennyien be nem vennők Prágát, midőn Bajorhon fővárosát háromszáz huszár egy hajrá alatt elfoglalta! — kiabálták a zajongók. Tamburás, a vén strázsamester, bika hangon elkiáltotta magát:

— Csend legyen! Egy ember beszéljen, hogy szót értsünk! — azután megsodorintva deres bajuszát, megkérte a kapitányt, hogy vezessen egy küldöttséget a vezér elé. Jelentsék be, hogy bármennyire tisztelik és szeretik is katonái, ez alkalommal nem engedelmeskednek vezéri szavának, és ha nem jön velük, majd Prágából küldenek érte követséget, hogy megkérje nevükben Lobkoviczot, bocsásson meg azért, hogy a magyar sereg a morvák és osztrákok nélkül vissza merte foglalni Csehország fővárosát!

— Szép dolog lenne! Nádasdy sereg nélkül! A sereg vezér nélkül, — dünnyögte s mialatt Elemér beszélt, Nádasdy egyre hevesebben pödörgette bajuszát. Arca kipirult, szeme szikrázott, melle pedig annyira hullámozott viharzó érzéseitől, hogy pengve ütődött dolmánya gombjaihoz a széles aranyéremjel, melyet még Károly király tűzött hős szíve fölé a török háborúban szerzett érdemeiért.

Büszke volt, hogy ilyen harcias sereg vezére lehetett, és az engedetlenséget, melyet fővétségként büntet a katonai törvény, most erénynek tekintette. Fejébe nyomta kalpagját és széles kardját oldalára kötve, mosolyogva szólt Elemérhez:

— Te is velük mégy, ha felkerekednek?

— Igen, vezérem... mert...

— Sohse mentegetődzdél, mert én is velük megyek! Tekintélyemet veszteném előttük, ha maradni akarnék. Én már tegnap

megírtam Lobkovicz miniszternek, hogy élére állok seregemnek, mihelyt nem akar tovább tétlenül vesztegelni — és majd Prágából kérek engedelmet fölséges királynénktől, hogy Lobkovicz uram engedelme nélkül vissza mertük foglalni Prága városát.

Elemér mindenről elfeledkezve, hangos örömkialtásban tört ki. Nádasdy pedig örvendezve dörzsölte kezeit:

— Holnap indulunk Prága felé. Hadik majd csak Prága visszavétele után kapja meg ezt a gyereket! — nevetett kárörvendően. Hanem ez az óhajtása nem teljesült, mert kora hajnalban megérkeztek a főherceg futárai, akiket maga Lotharingiai Károly nehéz utazó batárján nyomon követett és rögtön haditanácsot hivatott össze a fővezér sátorában.

Mária Teréziának ugyanis fülébe jutott Lobkovicz miniszter és a vele egy húron pendülő osztrák tábornokok titkos cselszövénye, hogy a magyar fővezéreket, ahol lehet, háttérbe szorítsák. A cselszövény és szomorú következményeinek meggátlására Lotharingiai Károlyt összes hadainak főparancsnokává nevezte ki felséges sógornője, aki a haditanácsban a rögtöni indulást parancsolva, e szavakkal zárta be beszédét:

— Botor vezér az, ki harcvágyó seregének veszteglést parancsol. Ha én lettem volna Nádasdy helyében, ugyanazt kiáltottam volna a zajongó seregnek, amit atyám, Budavár hősi visszafoglalója szokott hangoztatni, valahányszor vitéz magyar sereg élére állott:

«Előre, magyar, előre! Rohanj és győzz, miként dicső őseid győztek!»

Leírhatatlan, lelkes ujjongás töltötte be e szavak hallatára a fővezéri sátort és Nádasdy dagadozó szívvel sietett sátrába, hogy indulásra fúvasson. Alig adta ki azonban parancsait, a sátor vászna félrelebbent és Hadik András lépett be.

— A határidő lejárt, bajtárs. Magam jöttem ezredem új hőséért! — mondta kócsagforgós kalpagját érintve.

Nádasdy meglepetten hőkölt vissza, azután olyan levertség ömlött el hősi arcvonásain, hogy Hadik elérzékenyülve nyujtotta feléje jobbját:

— Ne sajnáld tőlem, hiszen bárhol szolgál, közös szent célunknak: hazánknak és királynőnknek szerez dicsőséget! — szólott szeliden.

— Igazad van, hiszen egy zászló alatt küzdünk! — kiáltott Nádasdy és hevesen szorította a feléje nyujtott jobbát. — Fiamként szerettem e bátorszívű gyereket, bánj vele te is hát ugyanígy — tette hozzá halkabban.

— Kétkedtél volna ebben? — kérdezte szemrehányólag. Hosszú, sokatígérő kézzsoritással váltak el, mert odakünn harsány vezényszavak s a felálló hadsorok dobogása hangzott. Kevéssel az indulás előtt Véghvári Elemér, mint a Hadik-hadtest kornétása, felesküdt zászlójára és véglegesen bejegyeztetett hűséges Gyurijával együtt az ezred törzskönyvébe...

Most már azután misem tartotta vissza az osztrák-magyar hadsereget Bajor- és Csehország megszállásától.

Csak az Inn folyót kellett átlépniök, amelyen még keményen állott a jégpáncél, míg a Duna, a felsőbb vidéken történt bő esőzések következtében, szabad volt már a jégtől — így történt aztán, hogy a határvédő Passau vára, melyet mindenáron el kellett foglalniok, a két víz egybefolyása miatt alig volt megközelíthető.

Khevenhüller ajkát rágta bosszúságában és magához hivatta Hadik ezredest, aki Nádasdyhoz hasonlóan, minden vakmerő és lehetetlen tervre vállalkozott.

— Át lehetne-e a megáradt Dunán egy lovascsapattal úsztatni és a város balparti részét minden közlekedéstől elvágni? — kérdezte.

— Mindent lehet, ha parancsolják! — válaszolta kurtán Hadik.

— Éppen ezért hivattam önt! Vigye magával az egész Ghilányi-ezredet és erőszakolja ki az átkelést, én pedig ugyanakkor a várost bombáztatni fogom.

— Egyet kérek és kötök ki, kegyelmes uram: senkise ártsa magát parancsaimba...

— Jól van! Úgy lesz!

Hadiknak ez elég volt. Tisztelegve távozott, azután kiadta tisztjeinek és altisztjeinek a parancsokat. Majd sátrába tért, hol még félóráig Elemérrel a vár és környékének helyrajzát vizsgálták, aztán mindketten lefeküdtek, mert éjfél után talpon kellett lenniök.

A folyókból felszálló nehéz köd sűrűn elülte az egész vidéket, midőn kevéssel hajnal előtt az egész ezred félmérföldnyire Passau alatt nesztelenül a Duna partján termett.

Elemér tanácsára, a lovak lábai pokrócokba voltak burkolva, melyektől most sietve megszabadították, azután századonként a jeges vízbe ereszkedtek. Ő volt a legelső század élén, utána következett maga az ezredes, aki épp olyan hidegvérrel vezényelt a jeges Duna közepén, mintha csak a biztos országúton járna.

Nemsokára az egész csapat a víz közepén úszott; a huszá-

rok övükig alámerülve, a lovaknak csupán csak prüszkölő fejei látszottak ki a szürkület homályától feketén tükröződő habokból.

— Bátorság, legények, mindjárt partot érünk! — biztatta Elemér embereit halk suttogással, és csakugyan egyik paripa a másik után örvendező szuszogással adta jelét, midőn lábai partot értek. Az első kikapaszzkodók serényen segítettek a többieknek a partrajutásban.

A túlparton még csak örök se voltak felállítva, annyira hihetetlennek tartotta az ellenség az átkelést és midőn a hidegtől elkínzottan, gémberedett tagokkal mindannyian kikászolódtak, Hadik gyors ügetésben vezényelt előre a Passau felé vezető országúton, hogy a mozgás kissé felmelegítse az emberek és lovak dermedt tagjait. Amelyik legénynek nagyon vacogott a foga, nagytréfásan azzal biztatta, hogy nemsokára majd nagyon is melege lesz.

A várerőd gyengébb, azaz balparti része az országút felől feküdt, míg az erősebb, a tulajdonképpeni erőd, a jobb parton, a Duna és Inn képezte félszigeten emelkedett és vert híddal volt a balpartival egybekapcsolva.

E percben a kémszemlére küldött Elemér vágatva tért vissza zajtalan léptü csapatával és jelentette, hogy a város kapuja megnyílt és nagyobb csapat lovas vonul rajta kifelé.

A tisztek villogó szemekkel néztek vezérükre, ki bajusza alatt titkon mosolygott.

— Hm! Úgy látom, kedvetek volna a dragonyosokkal táncba keveredni. Csakhogy azé ám az elsőség, aki a vadat felhajtotta. Kornétásunk ezt nem engedné másnak.

— De nem ám! — sietett közbevágni, kardját erősebben megmarkolva Elemér.

— Jól van! Véghvári kornétás tehát csapatával vonuljon egyenesen a vasasok elé, főstrázsamester úr pedig két svadronnyal jobb felé kanyarodik, de elébb nem támadtok, míg csak trombitásaimmal jelt nem adok. Trombitások ide mellém! Ti pedig a legnagyobb csendben előre!

Szép csendes kocogásban előrehaladva, a szürkület halvány fényében, Elemér egyszerre csak megpillantotta a vasasoknak ködből kibukkanó sisakjait, ezek azonban saját élelmiszerüket szállító csapataiknak vélve őket, semmi rosszat se gyanítva, lassú kocogásban közeledtek.

Csalódásuk azonban nem tartott sokáig! A vasasok soraiban egyszerre zavar és riadalom támadt, mire Elemér kardját megvillantva, érces hangján elkiáltotta magát:

— Rajta, magyar, rajta! — és e pillanatban Hadik is megfúvatta a trombitákat, három oldalról támadtak a meglepett vasasokra.

A bajorok el nem tudták gondolni, miféle hatalom cseppentette ide ezt az ádázul rájuk támadó hadat és ész nélkül, futva rohantak vissza a város felé.

A hídon egy gomolyba keveredve megrekedtek s rémületüket még jobban fokozta, hogy saját tüzéreik, fejvesztett zavarukban, a hídfő mindkét ágyújával beléjük tüzelve, megfutottak. Elemér keresztülgázolt rajtuk. Csapatával betört a várba, melynek őrsége és lakossága, arra a rémhírrre, hogy itt vannak a magyarok, azt se nézve hányan, mennyien vannak, mindent prédául hagyva, a belső fellegrvárba menekült, az oda vezető hidat felszedve maguk után.

A támadás zajára Khevenhüller ágyúi azonnal megdördültek és midőn Hadik az utócsapattal beszáguldott a várkapun, akkor már Elemér a balparton rekedt csekély őrséget foglyul ejtette, lefegyverezte és tizennégy elfogott tiszttel együtt nagymennyiségű élelem- és lőszerkészletet kerített hatalmába.

Hadik legelső tette az volt, hogy Elemért, akinek a fényes diadalt köszönhatték, az egész ezred láttára, széles mellére ölelte.

Passau másnap reggel megadta magát és midőn a főherceg Khevenhüller és táborkara élén bevonult az elfoglalt várba, legelső tette az volt, hogy Véghvári kornétást hadnaggyá nevezte ki, és ettől fogva, ha valami vakmerő ember kellett, Hadik neve mellett mindjárt Elemért emlegették.

Passau bevétele után a főherceg két részre osztotta seregét. Egyik a bajor föld felé indult, másik pedig Braunau irányában.

Hadik legközelebbi feladata a cseh határon fekvő Neuhaus bevétele volt, csak hogy ez kedvező fekvése és erős őrsége révén dacolt minden ostrommal és támadással.

Egyik heves támadás után, melyben Elemér is megsebesült, Hadik kedvetlenül ráncolta össze homlokát, a velük együtt harcoló Trenk pedig szitkozódott és megfenyegette pandúrjait, hogy megtizedelteti őket, ha a várat be nem veszik.

— Pedig be kell vennünk! Ez a vakondtúrás örök szégyenfolt lenne nevünkön! — dörmögte Hadik, összefont karokkal.

— Egy híres régi csel jutott eszembe! — vegyült a tanácskozásba Elemér. — Tamerlán a galambok lábaira kötött égő kánócokkal felgyújtotta Bagdadot s a tüzvész zavarában elfoglalta. Mi is megtehetnők ezt — csak hogy macskákkal. Valamennyinek

a farkára szurokba mártott csepüt köttetünk s bedobáljuk, beregetjük a tábor és külváros szalmás viskói és facölöpzetei közé!

Még be se fejezte, Trenk máris megölelte...

— Hadvezérnek születél. Felséges eszme! — rikkantotta tele torokkal és tüstént parancsot adott pandurjainak, hogy valamennyi macskát fogdossanak össze a környéken.

Mivel pedig nem kímélte a pénzt és a környéken sok macska volt, másnapra kelve a vörösköpönyegesek háromszáz zsákba kötött macskával állítottak be a táborba.

A huszárok nevettek, káromkodtak, a lovak pedig fülüket hegyezték arra a rettenetes prüszkölésre és nyávogásra, mely az egész tábort csaknem felvetette. Éjszaka a háromszáz megvadult cirnos, mint megannyi tüzes lidérc, megvadulva rontott, repült, kalimpált a város szalmafüdelei és a megerősített tábor facölöpzetei közé s pillanatok múlva felgyújtotta, lángtengerré változtatta az erősséget. A katonák zúgó örömrriadallal rohantak ostromra.

A városban erre a zavar tetőfokra hágott! A gyorsan terjedő fullasztó lángtengerben polgár és katona csak saját élete megmentésére gondolt, a védelemről pedig egészen elfeledkeztek, így történt aztán, hogy a pandurok könnyűszerrel megmászták a cölöpzetet és falakat, s puskázni kezdték a menekülő elleniséget.

Elemér ezalatt két század huszárral a hídfőt kerítette hatalmába és éppen hajnalt kukorékoltak a környék kakasai, midőn két petárdával betörette a kapukat. Neuhaus el volt foglalva!

A bajorföldi diadalmas csatározások közben Frigyes porosz király a bajor Károly Alberttel szövetségre lépve, újra fegyvert ragadt s magának Sziléziát kötve ki, hadaival Morvaországba tört be, Glatz, Olmütz és Göding városát hamarosan elfoglalta, egyes csapatai egész a magyar határszélekig kalandoztak, főserege pedig a szászokkal egyesülve, Brünnt kezdte ostromolni.

E vész hírre a bécsi haditanács bajorországi hadai nagy részét Csehországba rendelte, Nádasdy, Festetics, Baranyay és Ghillányi tábornokokat pedig Morvaországba küldette. Ennek következtében Frigyes félbehagyta Brünn ostromát és Csehországba sietve, Csaszlau mellett foglalt állást.

Május 17-én döntő ütközetre került a sor. A poroszok nagy ágyútűzzel kezdték meg a csatát. Két szárnyban felállított lovaságuk gyalogságunkat támadta meg heves, legázoló rohammal.

A jobbszárny, melyet kivételesen Hadik támogatott lovas hadtestével, vitézül ellenállott s már-már visszanyomta a táma-

dókat, a balszárny azonban a második támadásnál bomlani kezdett és futásnak indult...

Ezalatt Chotusitz-falva lángba borult és az ellenfelek között tüzes válaszfalat képezett. Hadik meg akarva fordítani az ütközet szerencsését, huszársága egy részével, Elemér vezénylete alatt, megkerültette a lángbaborult falut s rárohantak a poroszokra, hogy a csatarendet megzavarják...

Emberfeletti, hősregékbe való küzdelemmel harcolt minden egyes huszár, szeretett hadnagyuk hősi példáján lelkesülve, aki újra meg újra haláltmegvető merészséggel vezette rohamra egyre ritkuló csapatját, de hiába! A nagy túlerő győzött, a csata minden vonalon elveszett és seregeinknek Kuttenberg felé kellett hátrálniuk, ahol azonban ismét állást foglaltak.

E nagy rohamban Elemér homlokán újra mély sebet kapott. A főherceg, aki távcsövét egy percre se vette le a huszárság hősi küzdelméről, személyesen meglátogatta Elemért a tábori kórházban és magasztaló szavai közben megígérte, hogy vitézségét a királynénak küldendő jelentésben külön ki fogja emelni. A gazdáját fáradhatatlanul ápoló hórihorgas Gyurinak pedig, amiért sebesült urát kiragadta a harc forgatagából, két darab Szűzmáriás körmöci aranyat ajándékozott.

E csata után megkezdődtek a békealkudozások, melyek eredményeképpen június 11-én megkötötték a boroszlói békét. Seregeink most már egész erejükkel hozzáláthattak a még mindig ellenséges kezekben levő Prága ostromlásához.

— No, ez a vágyad is teljesült, vitéz hadnagyom. A diplomaták azért húzták, fejezték olyan sokáig a béketárgyalásokat, hogy időd legyen meggyógyulni s résztvehess Prága ostromában! — tréfálózott Hadik, midőn kedvence ismét szolgálatra jelentkezett.

Hanem az ostrom lassan és nehezen ment. Prágát a vitéz Belle Isle tábornagy tizenkétezernyi őrséggel védte, Lobkovicz viszont kiéheztetéssel szerette volna megadásra bírni, mert Mária Terézia megtiltotta, hogy a régi műemlékekkel és építészeti remekekkel bővelkedő várost rommá lőjjék és feltétlen megadást követelt a franciáktól.

Belle Isle szabad elvonulás mellett már rég átadta volna Prágát, mert már alig volt mit enni a körülzárt városban, hanem megadásról és hadifogságról tudni se akart a büszke, vitéz francia.

Pedig már az ő asztalára se jutott egyéb szálkás lóhúsnál és száraz, penészes kenyérnél, emellett a korán beálló erős tél a város tüzelőanyagkészletét felemésztette. A lakosság éhezett

és fázott, a katonaság nélkülözött, ráadásul mindenféle betegség ütött ki közöttük.

Miután kémei ez inséges állapotokról híven értesítették, Lobkovicz napról-napra bizonyosra vette a megadást... Ha ma nem, hát holnap! — gondolta elbizakodott dölyfében, nem is álmodva, hogy a véginség és kétségbeesés az embereket néha váratlan elhatározásra készíti. Hogy erre egy cseppet se számított, kitűnik intézkedéséből, amellyel az egész ostromzáró tábor — ötezer huszár kivételével — a körülfekvő falvakban szállá-
solta el a tél szigora előtt.

Belle Islenek azonban szintén voltak kémei — és felhasználva ezt a kedvező körülményt — katonái elgyengülésének s a szigorú hidegnek ellenére, egy sötét, ködös éjjel kiszökött a körülzárt városból. Magával vitte seregét, ágyúi nagy részét, számos előkelő kezes, hogy a hátrahagyott csekély helyőrség és nagyszámú betegjének sorsát biztosítsa. Amerre tíz napi küzdelemteljes útja alatt elhaladt, kidőlt katonáival jelölte a vidéket, akik a fagytól és nélkülözésektől roskadtak össze.

A merész cselt csak a második napon vették észre, mikor már kétnapi egérutat nyert.

— Utól kell érni! Nem szabad úgy menekülnie, hogy fegyvereink súlyát ne érezze! Utól kell érni! Ki vállalkozik? — dühöngött Lobkovicz.

Mindenki lehetetlennek tartotta e vállalkozást, csak Hadik nem.

— Gyerünk, fiam! — kiáltott Elemérnek és a franciák után eredve, utól is érte a menekülő hadat. Amíg csak Égerig nem értek, vágta, aprította, kergette őket úgy, hogy Belle Isle maga bevallotta, hogy rettenetes szenvedéseket álltak ugyan ki ezen az uton, de legtöbb szenvedést és veszteséget mégis csak a villámként rája csapkodó Hadik és huszárjai okoztak neki.

Diadalmasan visszatérve e «hajtóvadászatról», mint ezt tréfásan elnevezte, Lobkovicz jutalmul és kitüntetésül azzal akarta megbízni, hogy Prága bevételének örömhírét ő vigye meg Mária Terézia udvarába.

— Kegyelmes uram — köszönte meg Hadik a kitüntetést — a kotusitzi támadás vitéz hősről, Véghvári hadnagyról megfellelkeztek. Legyen tehát ez a küldetés hősiességének méltó jutalma. Hadd ismerje meg felséges királynénk személyesen is hadseregének legjobb vitézét!

Lobkovicz arca feszes, beleegyező mosolyra rándult és hadsegédét azonnal Elemérért küldte.

XVI. FEJEZET.

TALÁLKOZÁS AZ ÜNNEPÉLYEN.

A bécsi udvarnál a bajor földön aratott nagy győzelmek öröme és Amália hercegnő tiszteletére a királynő nagy álarcosbált tervezett. Éppen öltözőszobájában, nagy velencei tükre előtt ült, midőn egyszerre kopogás hallatszott a kis folyosóra nyíló szőnyegajtón.

— Ah, ez férjem! Sejtenie se szabad jelmezemet! Meg akarom lepni vele! — suttogta sebesen s gyorsan egy könnyű csipkekendőbe burkolva gyönyörű fejét, elbocsátotta komornáját.

— Bocsánat, felség! — szólalt meg a belépő Ferenc István főherceg. Eléhesiető nejének gyengéden kezét csókolt, azután egy rózsaszínű selyemmel bevont karszékhez vezette. — Bocsánat a zavarásért, de Bartenstein a Csehországból jött futárral már félórája várakozik a sárga-teremben — folytatta ünnepélyes hangon, melyből azonban az el nem rejthető örömnél némi árnyalata is kitetszett.

— Ah, Csehországból! Remélem, jó hírt hozott, mert fenséged maga kedves személyében jött sürgetni.

— Sürgettem én már felséges nőmet rossz hírek miatt is. De a mostani, az eddigi örömhíreknek a folytatása... ezzel karját nyujtotta nejének és a kis sárga fogadóterembe vezette.

— Honnan jött a futár, Bartenstein? — kérdezte Mária Terézia miközben kezét bizalmas miniszterének csókra nyujtotta.

— Prágából, felséges asszonyom!

— Prágából! — kiáltott örömmel az uralkodónő. — Eszerint Prága a miénk! Hol a futár?

— Künn várakozik, de fenséged magas elnézését kéri, hogy nem öltözködött át, — felelte mély meghajlással a miniszter.

— Eh, semmi ceremónia! Ilyen örömhírral mindenkor szí-
nünk elé léphet! — felelte, de közben várakozással tekintett az
ajtó felé. A délceg Elemér hódolatteljes mély meghajlással be-
lépett.

— Véghvári Elemér hadnagy.

— Felség, Véghvári Elemér hadnagy, a chotusitzi támadás hőse! — mutatta be a főherceg-férj.

A királyné sugárzó szeme tetszéssel nyugodott a fiatal dalia merész, hősi vonásain, majd kegyesen intett, hogy beszélhet.

— Felséges asszonyom, Lobkovicz herceg január másodikán bevonult Prága városába! — jelentette röviden.

— Hála és dicsőség érte Istennek! Remélem, hogy a szép Csehország fővárosa nem sokat szenvedett az ostromtól és a makacs franciák megérdemelt hadifogságba kerültek?

— Felséges asszonyom, Lobkovicz herceg egyszerű jelentés helyett engem küldött, hogy eljárását indokoljam! Legyen tehát legkegyelmesebben megengedve, hogy elmondjam Belle Isle és a helyőrség szabad elvonulásának okait!

— Ah, tehát el engedték szabadon vonulni? — kérdezte márványhomlokát haragosan összeráncolva a királynő. — Hát nem szigorúan meghagytam Lobkovicz hercegnek, hogy a francia foglyokat Bécsbe küldje?

— Felséges asszonyom! Belle Isle elvonulása után Chevert parancsnoksága alatt ezer egészséges s ötezer beteg katona maradt Prágában. És ezek a beteg, elgyötört francia katonák oly siralmas látványt nyújtottak volna Bécsnek, hogy a diadal fényes örömét a szánakozás és kicsinylés érzete váltotta volna fel.

— Lobkovicz herceg nem választhatott volna jobb szószólót Véghvári hadnagnál. Amily vitézül forgatja a kardot, époly meggyőzően tud bánni a szavakkal, — mondta férjéhez fordulva, aztán így folytatta:

— Ámbár szívesen mutattam volna meg jó bécsi népemnek a francia hadifoglyokat, mindazáltal Prága bevétele oly kedves örömhír részünkre, hogy fényesen meg fogjuk ünnepelni. Kérem tehát fenségedet, intézkedjék, hogy holnap Szent István ősi egyházában hálaadó Te Deum mondassék, ennek utána pedig megtartassék az a lovasjáték, melyet palotahölgyeimmel begyakoroltam.

E szavak után kegyes mosollyal Elemérhez fordult:

— Nem fogjuk elfeledni, hogy e kedves örömhírt ön hozta, azért először is meghívjuk ma esti álarcosbálunkra, továbbá mint jó lovast, a holnapi lovasünnepélyekre. Hogy pedig valamivel díszesebben jelenhessék meg ünnepélyeinken, szívesen látnók, ha még ma főhadnagyi uniformisban jelennék meg az álarcosbálon! — mondta kitüntető nyájassággal és kezét csókra nyújtotta.

Elemér féltérdre ereszkedve, hódolatteljesen érintette ajkát a királyi kézre.

— Felséges asszonyom, életemet és véretem mindenkor örömmel ontom felséged szolgálatában! — kiáltott lelkesen.

— Ellenkezőleg, őrizze meg javunkra, — intett neki kegyesen, mire az újonnan kinevezett főhadnagy elragadtatva felállt és katonás tisztelgéssel távozott.

Legelső dolga volt, hogy a Burg táján lévő katonai szabómesternél huszárfőhadnagyi ruhát szerezzen. Szállására sietve, már ott találta a mai és holnapi ünnepélyekre szóló udvari pecséttel ellátott királyi meghívókat.

Óráját megnézte: már kilenc óra felé járt az idő, így ma már nem mehetett el Ghillányiékhoz, akiket két éve nem látott.

Amikor lehetett, a tábori posta-futárokkal küldött levelet, sőt Ákossal is váltott levelet egy ízben, aki feleletül az írta, hogy nemsokára rokona, Ghillányi hadtestéhez kerül, de azóta nem hallott róla semmit.

Az egyenruhán némi igazítás volt szükséges, így tehát erre várakozva, fel-alá sétált szobájában, mialatt a mult emlékei egymásután elevenedtek fel agyában.

— Tizennyolcadik évemben vagyok! Még két hosszú évet kell várnom, hogy megtudhassam a nevemet és születésemet rejtő titkot. Addig tán vége lesz a háborúknak és ha a szerencse segít, ranggal és dicsőséggel hazatérve, fogadásom betöltésére szentelem életemet, — gondolta elmerengve. Kevéssel kilenc óra előtt meghozták a fényes új egyenruhát, melyet sietve magára öltött, aztán pedig a császári palotába vitette magát, nehogy a havas, vizes utcákon ragyogó sarkantyús csizmáját besározza.

Negyed tizedt ütöttek az órák, midőn a várpalota tündéri fényben úszó báltermébe lépett, mely már tömve volt a meghívott vendégekkel. Jelmezes és jelmeznélküli vendégek a zenekar szünete alatt csevegve, nevetgélve, sétáltak, hullámozottak fel-alá.

Az első pillanatokban szeme szinte káprázott a csillárok vakító fényétől, s szinte zavartan, idegenül kezdte érezni magát a magas velencei tükrök által megszázsorozott tarka sürgésforgásban. Lassanként azonban nekibátorodott és tetszéssel nézegette a fényes egyenruhák s csillogó jelmezek tündéri tarkaságát, melyekhez hasonlót csak a mesékben hallott emlegetni, de látni még nem látott.

A lárma és jóleső zúgás fokenként növekedett, tréfa, kötődés hangzott mindenfelől. A jövendőmondók tréfás jövendölése-

ket mondtak, a cserkeszlányok, török hölgyek fátyolaikat lebegtették és midőn Jupiter, a főisten is megjelent villámokkal hímzett ruhájában, egy karcsú természetű, tiroli lányka kacagva jegyezte meg, hogy az egész Olympos jelen van, csupán Diana, a vadászat istennője hiányzik.

— Nini, Oberon tündérkirály is meglelte Titániáját — mondta szomszédjának egy tollasbarétos lovaghölgy, akinek hosszú bársony uszályát egy szőkehajú apród hordozta. A teremben egyszerre a bámulat és tetszés moraja zúdult fel és minden szem az ajtó felé tekintett, mert Diana, a vadászat istennője lépett be, királyi természetén kincseket érő drágaköves övvel, magasra tornyozott hajában szivárványsugarakat szóró gyémántos félholddal.

A rövid ideig tartó csendben Elemér a következő halk szavakat hallotta:

— Ott áll a harmadik oszlop mellett főhadnagyi egyenruhában.

Mivel ő állott a harmadik oszlop mellett, s egyedül csak ő volt főhadnagyi egyenruhában, e szavak csakis őrá vonatkozhat-
tak. A hang irányában egy svéd vasasvitézt látott egy velencei dozséval sugdosni, akinek szeme perzselő tüzrel villogott rá az álarc fekete bársonya alól.

A hang ismerősnek tetszett, keresgélteni kezdett emlékezetében, vajjon kinek a hangja lehet, midőn hátulról egy gyengéd kéz ereszkedett vállára és fojtott ezüstös kacagás csengett az álarc selyemcsipkéi alól...

— Te itt vagy Bécsben? Találd ki, hát én ki vagyok? — kérdezte a sugártermetű halászlányka, aki egy bársonysüveges cigánylányka karján csüngött. Hátuk mögött egy élemedettebb korú német polgárnő állott...

Elemér hamarjában szólni se tudott a meglepetéstől. Hát itt valaki őt ismeri? Vizsgálódva nézett a bodros fejkötőcske alá, de csak egy pajzán tekintet ragyogását látta az álarc alatt.

— Mondass magadnak jövendőt, főhadnagya úr! E cigánylány az igazat tudja megmondani. Nyujtsd neki baltenyeredet! — ingerkedett vele a halászlány, elváltoztatott hangon tovább. Elemér zavarában önkénytelenül oda nyújtotta balkezét.

— Húzd le hát a kesztyűdet! Másként nem látjuk a sorsvonalait!

Selyemkesztyűbe burkolt, kicsiny kezecske ragadta meg az övét. Midőn a cigánylány karcsú mutatóujjával tenyere közepébe bökött, önkénytelenül megrándította karját, mire a halászlányka természetes hangján pajzánul felkacagott.

Erre az ezüstösen csengő, gerlebúgáshoz hasonló nevetésre minden idegén öröm futott át. Ilyen hang, ilyen gyönyörű szempár csak egy van! Hogy is nem tudott tüstént ráismerni?

— Hedvig! — kiáltott örömteljes meglepetéssel. Erre a két leányka gyorsan megfordult és elvegyült a tömegbe. Midőn Elemér utánuk akart sietni, szemközt találta magát a vadászat istennőjének fejedelmi alakjával, aki mindjárt a belépésnél egy feltűnően fényes öltözetű spanyol grand karját fogadta el.

— Egy szóra, vitéz főhadnagy úr! — szólította meg Diana, aki nem volt más, mint maga a királynő, a grand pedig férje: Ferenc István főherceg. De Elemér ezt épúgy nem sejtette, mint nem sejtették a többi vendégek, akik mindenáron e két fényes alak közelébe iparkodtak jutni.

Elemér meghajtotta magát:

— Parancsolsz, szép Istennő? — kérdezte némi elfogultsággal.

— Egyenruhád meglehetősen áll, de nézd, nemes grand, a főhadnagy úr nincs szabályszerűleg felszerelve!

Elemér zavartan nézett végig ruháján, de nem talált rajta semmi szabályelleneset.

— Mi hibát találsz egyenruhámon, szépséges Istennő? — kérdezte erre bátrabban.

— Nem látom kabátodon az érdemjelzsinórt, pedig úgy halom, a királynő a vitézségi éremmel akar kitüntetni... No majd szószólód leszek nála! — tette hozzá csengő kacajjal és mielőtt Elemér felelhetett volna, kísérője karján már tovább lebbent.

E pillanatban a zenekar egy keringőbe kezdett s egyik pár a másik után lengett, röpiült körül a teremben.

A hódító megjelenésű Diana a grand karján tett néhány fordulót, aztán a tánc forgatagában egyik mellékajtón észrevétlenül eltűnt. Tizenegyóra tájban a lakájok barnalevest, sülteket, utóbb pedig fánkot, süteményeket és fagylaltot hordoztak körül.

Ez volt a jel az álarcok levételére s most már nem soká kellett keresgélnie, hogy megtalálja Hedviget a cigánylány és az idősebb hölgy kíséretében.

— Ej, ej, főhadnagy úr! Itt Bécsben — és még csak nem is mutatja magát? — kérdezte, kesztyűs kezecskéjét nyujtva és Elemér megérthette a «főhadnagy» úr és a «Bécs» szavakra fektetett különös nyomatékból, milyen rosszul esik neki, hogy se kineveztetéséről, se megérkeztéről nem értesítette őket.

— Csak pár órája érkeztem s Prága visszavételének örömhíréért adományozta felséges királynőnk e rangot. Tehát még

egészen újdonsült főhadnagy vagyok, — felelt tréfás hangon, de olyan tekintettel, amiből a lányka megérthette, hogy szívében mindenekfölött ők az elsők és a legkedvesebbek.

Megengesztelődve tekintett rá.

— Édesanyámat keresed? Nincs itt! Nem szereti az ilyen fényes ünnepélyeket. Nordeck Berta barátnőmmel vagyok itt, édesanyja a kísérőnk. — Ezzel Elemért bemutatta a bárónőnek és leányának, akik barátságosan üdvözölték és hellyel kínálták meg asztaluknál.

Vidám csevegés között nézegették a fel-alá hullámzó sétálókat, midőn Berta bárónő egyszerre mosolyogva felkiáltott:

— Itt jön a császárváros első szépsége... Vigyázzon főhadnagy úr, ne nagyon mélyen nézzen a szép Loreley csábító szemeibe!

Elemér kíváncsian tekintett arrafelé — és egy magas, aranyvöröshajú, feketeszemű, hódítóan szép leányt látott a rajnai sziklák tündérének jelmezében közeledni. Az udvarlók valóságos udvara vette körül, anélkül azonban, hogy a büszke ajkakra a mosolynak csak egy árnyát is csalhatták volna...

Midőn a nevét kérdezte, a bárókisasszony pajzánul nevetett.

— Ahá, már érdeklődni kezd! Nos hát megmondom! Egyike a leggazdagabb örökös nőknek és Ságvári Ottó kamarás és titkos tanácsos úr mostohaleánya...

Elemér most már emlékezni kezdett! Ez volt az a serdülő leány, akit két évvel ezelőtt ellensége kocsiában látott. Most már rendre megismerte azt a dölyfös tekintetű asszonyt és fiút is, aki a középkori solymászok öltözetében követte hűgát. Egyszerre nagyot dobbant a szíve, mert leghátul Ságvári Ottót dozse-jelmezben, volt titkárát pedig svéd vasasvitéznek öltözve látta közeledni.

Rájuk ismert. Ez a két álarcos suttogott róla a bál elején.

A kegyelmes úr tekintete kígyó alattomosággal siklott rajta végig, azután nagyúri dölyffel elfordult tőle.

— Látod! Szavaim pontról-pontra beteljesülnek! Ez a kölyök fölénk fog nőni! — szólott remegő ajakkal titkárához, akit félrevont egy narancsfabozót mögé.

— Ugyan, ne félj tőle! Semmi bizonyíték nincsen kezei között. Pusztá vádakkal pedig nem mer előállni!

— Ha bizonyítékai nincsenek is, vádja mégis árnyat, gyanút vonhat nevemre. Valamit tennünk kell!

— Én pedig azt mondom, várjunk! — szólott hidegen... A fiúnak hatalmas pártfogói vannak. Ha valami véletlen történne

vele, néked róhatnák fel, mert nem vagyok benne bizonyos, hogy gyanúit nem mondta-e el a nádornak, Nádasdynak vagy Hadiknak? Hanem igazán különös a végzet! Éppen annak a Ghillányi Erzburnak a fiával hozta össze a sors, akit szintén...

— Hallgass, örült! Micsoda pokolbeli hatalom furkál benned, hogy a multat háborgatod!

A titkár vállát vonogatta.

— Rémeiket látsz!

— Nem ismerem rád, Ulrik! Abban az időben te voltál túlságosan óvatos. Most meg egész a könnyelműségig bátorságban érzed magadat... Megvallom, nékem sok aggodalmat okoznak ezek a dolgok.

— Vénülsz, barátom, Ottó, vénülsz! Vagy pedig a lelki-furdalások bántanak. Akkor tégy úgy, mint Rudolf fiad tette — aki hogy apja bűneit leimádkozza, pappá lett! — tette hozzá gúnyos nevetéssel. Öméltóságát ez annyira dühbe hozta, hogy hátatfordítva, ott akarta hagyni büntársát.

Ez azonban békítőleg vállára tette jobbját:

— Ugyan ne fortyanj fel az ilyen ártatlan tréfára! Ismétlem, aggodalmaid fölöslegesek! Várjunk és figyeljünk! Háborús időket élünk és az ütközetek hevében, az ilyen hevesvérű vitéz-kedővel könnyen megtörténhetik, hogy ott hagyja a fogát... — és az utolsó szavakat jelentőségteljesen hangsúlyozta.

Elemér másnap felkereste a Ghillányi-palotát, ahol tárt karokkal fogadta mindenki.

A nagyasszony könnyes szemekkel ölelte keblére, azután szelíd szemrehányást tett neki, amiért nem hozzájuk szállt meg. Hedvig ezalatt olyan pajzánul nézegetett az egyik mellékajtó felé, hogy végül Elemérnek is feltűnt, de mivel Ákosról szeretett volna valamit hallani, a nagyasszonyhoz fordult.

— Képzeld el kedves néném, gonosz húgom, bármennyire kértem is, egy kukkot se beszélt Ákosról a tegnap esti ünnepélyen!

— Ugyan! — mosolygott szelíden Ghillányiné. Az a bizonyos mellékajtó hirtelen kinyílt és Ákos lépett be felkötött karokkal, bekötött homlokkal.

A két jóbarát viharos örömmel borult egymás nyakába.

— Csak félkarral ölelhetlek, mert a másik még szolgálaton kívül van helyezve! — tréfált Ákos. Midőn a viszontlátás első örömei elmúltak, elbeszélte, hogy a Ghillányi hadtestnek Morvaországba érkezte után, nagybátyja közbenjárására az ő hadtestéhez helyezték át. Közben megsebesült, mire hazaküldték, hogy

mielőbb meggyógyuljon. Elemérnek is részletesen el kellett beszélnie mindent, ami vele azóta történt.

Midőn Elemér elvégezte a beszédet, Hedvig hamiskásan közbevágott:

— Vallasd csak tovább a mi Ákosunkat. Valamit még elhallgatott előled!

— No igen, minek azzal dicsekedni, ha az ember vitézül verekedik. Hiszen azért vagyunk katonák! — felelte bátyja húzódozva. Az egész annyi, hogy nagybátyánk megígérte, mire ezredemhez bevonulok, készen vár a hadnagyi kinevezés.

— Szívemből örülök ennek! Nagyon ki kellett tüntetned magadat, mert a tábornok még rokonaival se tesz kivételt. Ghillányi a hadseregben híres szigoráról és igazságszeretetéről! — mondta meleg kézzszorítással Elemér.

Ákos halvány arca erre kissé kipirult:

— Téged akarlak utolérni! Az nem igazság, hogy az öccs megelőzze a bátyját! Én két évvel öregebb vagyok! — jegyezte meg tréfásan. Így aztán tréfa és komoly beszélgetés között gyorsan elmúlt a három nap, melyet legfelsőbb parancsra a császár városban kellett Elemérnek töltenie. Midőn a két barát elbúcsúzott, Hedvig egy pompásan hímzett nyeregtakarót ajándékozott Elemérnek:

— Hogy mennél többet gondolj ránk!

— Mindig! — felelt égő tekintettel Elemér. Azután az udvarhoz sietett, hogy a királynő rendeleteit átvegye, melyben azt a parancsát tudatta Lobkoviczcal, hogy tétessen meg minden előkészületet arra, hogy Prágában május hó 12-én Csehország királynőjévé koronáztathassa magát.

A lepecsételt parancsot tarsolyába rejtve, féltérdre ereszkedett, midőn a királynő kezét kegyesen csókra nyujtotta. Ugyanekkor tüzte mellére a Mária Terézia-rend aranykeresztjét.

— Előlegezzük a jövőre! — szólt buzdítólag. Ha annak a szívdobogásnak, amely e percben a kitüntetett ifjú keblét hevítette, hangja lett volna, úgy kiáltott volna: ez a szív csak hazájáért és királynőjéért fog dobogni mindörökké! ...

XVII. FEJEZET.

EGY ZÁSZLÓ ALATT.

Lotharingiai Károly azzal kezdte meg az 1743-iki hadjáratot, hogy Seckendorft átkergette az Izar folyón és Augsburg és Ingolstadt között döntő ütközetre akarta kényszeríteni...

Még alig pitymallott, midőn Khevenhüller tábornagy a Ghilányi- és Hadik-huszárezred élén, egy kis kémszemlére indult és Freising környékén egy csapat bajor dragonyosra bukkant.

— Kergesd őket a túlsó partra! — mondta Hadik tréfásan Elemérnek, akit első segédtsztjének választott és mindig oldala mellett kívánt látni. Elemért nem kellett biztatni. Két század huszárral a bajorokra csapott és nemcsak átkergette őket az Izáron, hanem még vagy ötvenet foglyul is ejtett. Ezekről azután megtudták, hogy a túlparton táborozó ellenség Minuzzi vezérlete miatt áll és nagyon megerősített hadállást foglalt el Freising alatt.

A folyóig előrehatolt huszárokat a bajorok erős ágyútűzzel fogadták, mire a tábornagy visszavonulót fuvatott és futárt küldött Landshut felé, hogy a gyalogcsapatok indulását siettesse.

— És mi addig tétlenül itt vesztegelünk? — kérdezte Hadik mogorván.

— Mit tenne ön, tábornok úr? — kérdezte száraz hangon Khevenhüller.

— Tüstént ráütnék Minuzzira, nehogy Seckendorifal egyesülhessen. Úgy veszem észre, abban töri fejét, hogy Altmünsteren keresztül Augsburg felé visszavonulhasson.

A tábornagy szürke bajuszát rágva, gondolatokba merülve hümmögött. Elemér, tábornoka háta mögül olyan hangon, hogy a fővezér is meghallhassa, így szólt:

— Két század huszárral a hátuk mögé kerülve, szét kellene rombolni az Amber és Glón folyókon levő hidakat!

Khevenhüller felkapta fejét s élesen végignézte a megszólalót:

— Vállalkozik erre, főhadnagy úr? — kérdezte.

Elemér erre felelet helyett, katonásan tisztelgett. Tüstént

indulást vezényelt és huszáraival szerencsésen végrehajtotta a hidak szétrombolását, így remélni lehetett, hogy a bajorok a gyalogseregek megérkeztéig hadállásaikban maradnak.

Reményük azonban csalókának bizonyult, mert még ugyanazon éjszaka a cirkáló lovas őrszemek azzal vágattak vissza, hogy az ellenség a legnagyobb csendben Altmünster felé kezd visszavonulni.

E hírre a cirkáló őrszemek parancsnoka azonnal riadót fuvatott és a tisztikar lobogó fáklyafénynél gyülekezett a fővezér sátra elé.

Hadik haragosan vonogatta vállait.

— Mindjárt támadni kellett volna! — mondta röviden.

Khevenhüller úgy tett, mintha nem hallotta volna e megjegyzést, melyből szemrehányást érzett ki.

— Mindenekelőtt meg kell gátolnunk a visszavonulást, — mondta idegesen. — Erre azonban a szétrombolt hidak s a két huszárszázad nem elégséges. Gróf Eszterházy induljon tehát még két századdal a többiek után, de ütközetbe semmi áron se ereszkedjék...

Kevéssel rá a fővezér újra sátrába hívta a tiszteket.

— Uraim, jobban megfontolva a dolgokat, mielőtt támadást határoznék, előbb az önök véleményét akarnám hallani. A gyalogság megérkezése előtt támadjunk-e tehát vagy ne? — kérdezte és tekintetét végighordozta a viharban, szélben edzett arcokon.

A fővezérnek kedvében járni akaró tisztek egyrésze erre a gyalogság bevárását ajánlotta, Hadik azonban hevesen ellentmondott.

Ebben a pillanatban nyugat felől földrengető ágyúbömbölés hallatszott.

— Mi lehet ez? — kiáltott nyugtalanul a fővezér.

A dörrenések újra ismétlődtek, azután szakadatlanul követték egymást.

— Ügylátszik, a tánc megkezdődött! Hiába most már minden okoskodás! Előre! Előre! — ordított lelkesülten Hadik és meg se várva a fővezér parancsát, riadót fuvatott.

A készülődés zajában egy gyorsfutár vágatott habtól szakadozó lován a táborba.

— Gróf Eszterházy ezredes úr sürgős segítséget kér. A bajorok mindenfelől szorongatják! — jelentette a sietségtől elfultan.

Khevenhüller haragosan felkiáltott:

— Ez parancsom vétkes megszegése! Az ezredes urat haditörvényszék elé állítom! — azután intett a futárnak, hogy röviden mondja el a történeteket.

A dolog úgy történt: midőn az ezredes úr beérte a bajorokat, ezek már megtudták a hidak lerombolását és ágyúikat a balszárnyon emelkedő magaslaton felállítva, Braunau előtt állást foglaltak és egész erejükkel rátámadtak az üldöző huszárságra...

— Előre! Ne habozzunk most uraim! — türelmetlenkedett a sorok előtt fel-alá vágatva Hadik, aki kedveltjét veszélyben tudva, a földet érezte égni talpai alatt.

A bajorok heves ágyútűzzel akarták az áradatként rájuk hömpölygő segélysereget feltartóztatni, de mindhiába.

Hadik hadvezéri éleslátással rögtön megtalálta az ellenség legsebezhetőbb pontját. Ez egy homokbucka volt — egyetlen magaslat az egész síkon, melyet azonban a bajorok elfeledtek megszállni. Gyorsan felvontatta tehát az ágyúkat és pusztító kartácstűzet intézett az ellenség felé, Khevenhüller pedig ezalatt a balszárnnyra vetette magát, hol a szorongatott Eszterházy kétségbeesett elszántsággal küzdött a húszszoros túlerővel szemben.

Minuzzi erre összes ágyúit ellenük fordíttatta s kartáccsal lövette a zárt sorokban előrerohanó huszárságot, halált és pusztulást szórva soraik közé, úgy, hogy a diadalmasan előrenyomuló négy század csakhamar apró csapattá olvadt. Ekkor aztán egy zászlóalj dragonyos élén maga Minuzzi indult ellenük rohamra.

— Ott a tábornagy! Ott az osztrák fővezér! Rajta! El kell fogni! — kiabálták ujjongva a bajorok, de az agg Khevenhüller kardját villogtatva, úgy szétcsapott köztük, hogy ordítva hátráltak visszafelé. A bajorok se hagyták magukat: két új zászlóaljjal megerősödve, még ádázabban támadtak az ősz fővezérre és egyre gyengülő csapataira.

Khevenhüller lova egy kartácsdarabtól szügyön találva, halálos nyerítéssel összeroskadt és maga alá temette a tábornagyot. Khevenhüller a végsőkig vitézül védte magát a rátörő túlerő ellen és csak akkor hullott ki a kard kezéből, mikor vergődő lova egészen a véráztatta földre szorította.

Már-már diadalkiáltással nyúltak feléje a bajor dragonyosok, midőn jól ismert hangok ütötték meg füleit.

— Ott a tábornagy! Rajta, fiúk, vágjuk ki!

Egyik felől az ezred legfiatalabb főhadnagya, másik felől pedig Hadik csapott a dragonyosok közé: legázoltak, összekaszaboltak mindent, ami útjukat állta...

Elemér lováról leugorva, talpra segítette a tábornagyot, aki meleg kézszorítással köszönte meg élete megmentését, azután Eszterházy kölcsönadott paripáján újra hadai élére állott és Hadikkal, meg a Ghillányi huszárokkal egyesülve, döntő rohamot vezényelt. Félórai heves küzdelem után, az össze-vissza kaszabolt bajor sereg a megáradt Amber folyónak szorítva, megadta magát és maga Minuzzi is ágyúival, zászlóival és minden hadikészletével együtt a győztesek kezei közé került.

Khevenhüller a győzelem fölötti örömeiben Eszterházy engedtlenségét szívesen megbocsátotta és kevéssel ezután erőltetett menetben egész haderejével együtt Broglio tábornagy ellen fordult. Noha Noailles herceg tizenkétezer franciával sietett segítségére, kénytelen volt végleg kitakarodni Bajorországból: meg sem állt addig, míg a Rajnát el nem érte...

Mária Terézia seregei ezalatt másfelé is marokkal tépték a győzelmek borostyánját. Egész Bajorország Magyarország királynőjének jogara alá került és a hadi szerencse forgandósága a harcteret áthelyezte a regényes szépségű Rajna partjaira.

XV. Lajos francia király eddig csak mint szövetséges harcolt a bajorok mellett, de a hadait ért kudarcokon annyira felbosszankodott, hogy a legnagyobb szabású hadikészülődéseket téve, megizente a háborút. Az 1744-ik év tavaszán már a Rajna jobbpartján Mária Terézia, a balon pedig a francia király és VIII. Bajor Károly hadai táboroztak.

Gyönyörű, verőfényes tavaszi reggel volt. A méltóságosan hömpölygő folyam olvadt aranyként csillogtatta habjait, mintha csakugyan a Nibelungok mesés kincse ragyogna regényes vár-omladékoktól szegett tükrén. Wahldorf felől, ahol a fővezér székelte, egy gyorsfutár közelgett a Nádasdy, Benyovszky és Hadik egyesült hadtesteiből alakult tábor felé.

A futár Hadik tábornokot és Véghvári főhadnagyot kereste fel a fővezér parancsával, hogy rögtön jelentkezzenek nála a főhadiszálláson.

— Felséges sógornőm támadást parancsol, — szólt Hadikhoz a főherceg. — Ezt Bécsben könnyű elhatározni, de nehéz kivinni, mert az ellenség minden átjárást ágyúkkal rakott meg... Mi volna az ön véleménye az átkelésről, tábornok! Fontolja meg jól, mielőtt felelne! — szólalt meg a fővezér.

— Egy támadási tervet már kigondoltam, fenség. Elmondhatom — felelte Hadik.

Mialatt Hadik tervét elmondta, Lotharingiai Károly arca egyre izzóbb lett, végül majd kicsattant az örömtől.

— Elvállalná ön az átkelést Philipsburgnál? — kérdezte.

— Kitüntetésképp kérem! — válaszolta röviden Hadik.

— S van-e olyan embere, akire addig rábízhatja a híd védelmét, amíg ön átkel s Coignit, a francia hadvezért hátba támadhatja?

— Itt áll mellettem, fenség! Véghvári főhadnagy ez az ember!

A főherceg fagyos, egykedvű tekintettel mérte végig.

— Főhadnagy úr, úgy állja meg helyét, hogy mint kapitány térhessen vissza! — szólott szokásánál valamivel élénkebben.

Társasebéd után a főherceg visszavonult dolgozószobájába, ahová egyenként és észrevétlenül utána ment Hadik, Nádasdy, Elemér, Trenk és Tromb hidászkapitány.

Rövid tanácskozás után a fővezér négy lepecsételt levelet vett elő asztalának titkos fiókjából és szétosztotta a vezérek között.

Nádasdy, Hadik és Elemér halk beszélgetésbe mélyedve ballagtak vissza a táborba, ahol Elemér, észre se véve a hórihorgas Gyuri ravasz mosolygását, elgondolkozva lépett sátrába. A másik pillanatban azonban hangos örömkialtás röppent el ajkáról, mert a térképekkel fedett, egyszerű tábori asztal mellől Ákos ugrott fel kiterjesztett karokkal.

— Isten hozott! — kiáltott nyakába borulva...

— Hozzátok rukkoltam be! Most legalább egy zászló alatt szolgálunk igazán! — és röviden elmondta, hogy hadteste távollétében a főhadparancsnokság ide osztotta be.

— Jelentkeztél már? — kérdezte Elemér.

— Igen! De senki se ért rá velem törödni! — felelt Ákos bosszusan.

— Azt elhiszem! — nevetett Elemér. — Hanem azért mi sem gátol, hogy mint önkéntes résztvégy oldalamon a ma éjjeli dárídóban! Most azonban kísérj el, meg kell tennünk az előkészületeket. — Kikiáltott Gyurinak, hogy a napos káplár hívja össze az altiszteket.

Tíz óra tájban Elemér huszárjai mellé egy zászlóalj gyalogost és egy század hidászt véve hat ágyújával elindult a folyópart felé.

Itt megállást parancsolt, azután felszakította a fővezér titkos parancsát.

«Éjfélkor vonuljon át a túlsó partra. Védje a hidat, ameddig csak lehet.»

Elemér erre a part bokrai között felállította ágyúit, embereit

apróbb csapatokra osztotta, azután előőrseit kiállítva, várta az ellenséget.

Türelmük azonban ugyancsak kemény próbára volt téve! Órák hosszat tétlenül kellett vesztegelniök. A hasadó hajnal, a napkelte órái is elkövetkeztek s még mindig színét se lehetett látni az ellenségnek. Kilenc óra tájban azonban a megeresztett kantárszárral visszavágtató előörsök jelentették, hogy roppant hadtömegek vannak közeledőben mindenfelől.

Elemér villogó szemekkel egyenesedett fel nyergében. Mint-ha valami megsúgta volna neki, hogy a tulajdonképpeni ütközet most kezdődik és itt a hídnál fog eldőlni. Coigni és Seckendorf ugyanis Hadik, Nádasdy és Trenk átkelésének hírére, azt a sakkhúzást tették, hogy a francia vezér elfogadta a csatát, Seckendorfit pedig húszezer emberrel az éjféli támadás helyett reggel küldte a híd-ostromra, amiáltal a fővezér egész csatatervét nemcsak össze-visszazavarta, hanem még a túlpartot és a főhadiszállást is veszélyeztette...

Ákos nem tudott némi borzongást leküzdeni, midőn meghalotta, hogy húszezer bajor és francia közeledik maroknyi csapatjuk felé és már a hadsorok nehéz léptei alatt érezhetőleg dübörgött, rázkódott a föld...

— Seckendorf húszezer emberrel közeledik felénk! — súgta Elemér fülébe.

— Hát aztán? Mindegyikükre vagy harmincöt bajor esik! Úgy-e fiúk, oda se nézünk ennyi ellenségnek! — kiáltott vidáman a katonák felé, akik erre lelkesen csóválták kucsmáikat és fegyvereiket.

— Vigyázz! — vezényelt egyszerre messzire harsogó hangon Elemér, azután parancsot adott a pattantyusoknak, hogy szünet nélkül ágyúzzanak az ellenségre... Lőszer van elég, tehát a huszárok is, amíg csak lehet, a gyalogsággal együtt szakadatlanul tüzeljenek a kézi fegyverekkel. Őmaga pedig közbe-közbe leszökve nyergéből, sajátkezűleg irányozta a kartáccsal töltött ágyúkat.

A szakadatlan ágyúzás és fegyvertűz meghökkentette Seckendorfit. Azt hitte, kémei tévedtek és itt egy egész álcázott nagy hadtest áll előtte, amely szabályszerű hadállást foglalva, csatába akar ereszkedni.

A bajor fővezér, aki amúgy is mindig a megfontolás és az óvatos kezdeményezés embere volt, e váratlan fordulatra meghökkent és ahelyett, hogy hadoszlopaival rögtön rohamot inté-

zett volna a híd ellen, előbb hadirendbe állította seregét, hogy rendes, hadszerű csatározással ütközzék meg ellenfelével...

A szakadatlan ágyúzásra egy hirnök vágatott át a túlpartról:

— Lehet-e még a hidat védelmezni? — kérdezte Eleméértől.

— Még lehet! Miután csak most kezdtük. — válaszolta röviden és faképnél hagyta a hirnököt, aki egyre hátrált és fejét sűrűn kapkodta a süvöltöző golyók elől.

A bajorok és franciák déli tizenkét óráig rendezkedtek. Ekkor egyszerre kibontakozott az egész haderő és recsegő trombitaszóval, ijesztő dobpergéssel rohamra indult a hídfő ellen...

Eközben a főhadiszálláson megtudták az ellenség haditervét és Traun tábornok megint egy hirnököt küldött át azzal az üzenettel, hogy vonuljon vissza, különben mindenestől elfogják, vagy megeszik a franciák... Siessen vissza és csatlakozzék az ő hadtestéhez.

Elemér előmutatta a fővezér parancsát.

— A fővezér parancsolta, hogy védjem a hidat, amíg lehet! — mondta hidegen.

— De már nem lehet! — megeszik önt mindenestől! — rikácsolta mérgesen a pohos őrnagy.

— Még lehet! Egy emberem sem hiányzik! — volt rá a fagyos felelet; az őrnagy vágatva tovaszánguldott, nehogy őt is elfogják ezzel az eszétvesztett fiatal önfejűvel együtt.

A hadoszlopok döngve, dübörögve közeledtek... Az ágyúk füstfátyolából véghetetlen szuronyerdő és prüszkölő lovashad bontakozott ki.

Elemér maroknyi seregét gyorsan összevonta a hídfő körül, az ágyúkat egy ütegbe vonta, azután végig kartácsoltatta az egész hosszú utat.

E földet rázó roppanásokra újabb hirnök jött, egy kapitány.

— A tábornok szigorúan megparancsolja, hogy rögtön vonuljanak vissza...

— A fővezér pedig, hogy védjem a hidat, amíg lehet... — kiáltott türelmetlenül Elemér és több szót se vesztegetve, tovább kartácsoltatta az újabb rohamra dübörgő ellenséget. Közben pedig huszárjai élén a dragonyosokat rázta le magáról. Még a sebesült Ákos életét is volt ideje megmenteni.

Elemér parancsot adott hidászainak, hogy most már megakasztják mind a két felől a hidat az előre elkészített rözsekötegekkel, melyekbe lőporos csóvák voltak dugdosva. Még egyszer végig kartácsoltatta az egész vonalat valamennyi ágyújával, már

kezdtek az ágyúba fogni a lovakat, hogy visszavonulásuk után fölgyujtsák a hidat, ő pedig a lángoló hídon vonuljon utánuk csapatjával, midőn a déli oldalon egyszerre csak fölhangzott a Hadik és Nádasdy rohamra serkentő trombitajele.

— Vissza az ágyúkkal! Kartácsra tölts! — vezényelt új lelkesedésre gyúlva és hidászait, tüzéreit a hídfőnél hagyva, gyorságát és huszárjait most már ő vezette rohamra Seckendorf ellen.

Ez döntötte el az ütközet sorsát! Mert Hadik és Nádasdy végre négy óra tájban Trenkkel együtt leverte a túlerőben levő Coignit, Seckendorfort hátbatámadták, aki végül két tűz közé szorulva, nagy veszteséggel megfutott a csatatérről...

— Te nyerted meg az ütközetet! — kiáltott Hadik és Elemért az egész hadtest előtt megölelte. — Ha nem védelmezted volna oly vitézül a hidat, Traun nem kelhetett volna át hadtestével. Te kötötted le Seckendorf hadtestét, ezért nem siethetett a szorongatott Coigni segélyére.

— És nyitva van az út Elzászba! — kiáltotta Nádasdy — és odaugratott, hogy ő is megölelhesse kedvencét.

XVIII. FEJEZET.

AZ ÖRÖKÖSÖDÉSI HÁBORÚK VÉGÉN.

A lángelméjű hadvezér, II. Frigyes, 1745 év május havában újra Szilézia határán állott.

A magyar-osztrák hadsereg nyolcvanezer emberrel, melyhez még harmincezer szász csatlakozott, három helyen nyomult Sziléziába. Lotharingiai Károly eddigi győzelmeitől és szerencsésjétől elbizakodva, nagy garral ígérte meg felséges sógornőjének, hogy a poroszokat, mint a birkákat kikergeti a bitorolt tartományból.

A hadszerencse állandóságától valósággal elkábított főherceg az utóbbi időben a legtapasztaltabb hősök tanácsait, intéseit olyan mereven utasította vissza, hogy ezek méltán sértve érezhették magukat. Nádasdynak egyenesen meg is mondta, hogy ha Traun tábornok ki tudta űzni Csehországból a poroszokat, ő is játszva végzi el a szerinte nagyon könnyű munkát...

Nem ismerte azonban II. Frigyes hadvezéri lángeszét, aki olyan ügyesen mesterkedett, hogy a főherceget kelepcébe csalta. Nádasdy hadvezéri lángesze azonban felismerte a veszedelmet és még egyszer óva intette, hogy ne bocsátkozzék ütközetbe a hátrálni látszó poroszokkal.

De a fővezér fagyos göggel utasította vissza a jó tanácsot és bosszúból a tartaléksereg vezényletét bízta Nádasdyra. Ez a visszautasítás azonban keservesen megbosszulta magát...

Mert a porosz király Hohenfriedberg alatt a szó szoros értelmében szétverte a fővezér seregét. Öt órai véres küzdelem után a nagy sereg minden ponton futott, menekült. A porosz lovasság egész századokat tiport össze. Kétezernél több halott fedte a csatamezőt, hétezer fogolyként esett a győztes poroszok kezei közé és ha Nádasdy a tartaléksereggel fel nem tartja a poroszok rohamát, magát a fővezért is egész táborkarával és serege nagyrészeivel foglyul ejtették volna.

A főherceg a csatavesztés után nagysietve Csehországba vonult vissza és azzal kecsegtette felséges sógornőjét, hogy

nemsokára fényesen kiköszörüli a csorbát. Ezt a királynő annál inkább remélte, miután Felső-Sziléziában küzdő seregei győzelmet győzelem után vívtak és elfoglalták a hadászatilag annyira fontos Kosel várát.

A hohenfriedbergi csatavesztés óta Nádasdynak alig lehetett szavát venni, örökösen ingerült és haragos volt, a haditanácsban magának a főhercegnek is szemére lobbantotta az elkövetett hibát. Azóta egészen kegyvesztett lett.

Nádasdy, ámbár tudta ezt, nem törődött vele.

Egy napon, amint komoran ül sátrában, egyszerre örömrikkantással ugrik fel.

— Fiam! Hősöm! Te vagy! — kiáltott karjait kitárva. Elemér a viszontlátás heves örömeivel vetette magát Nádasdy nyakába.

— Egész férfi lettél! S milyen tömött, nyalka bajuszt szerzett a gyerek. Minden lány belészeret, ha meglátja, hisz ez a legszebb huszár az egész hadseregben! — és szeretetteljes pillantásokkal újra meg újra végigmustrálta. Azután maga mellé húzta a medvebőrrel leterített tábori ládára.

— No most beszélj!

Elemér ragyogó arccal mondta el, hogy futárként küldték és terveket hozott a fővezérnek egy esetleges együttműködés esetére.

— Az Isten adná, hogy megint összekerülnénk! — kiáltott harsányan. — Hát második apád mit csinál? Az első én vagyok, ezt ne feledd! — folytatta tréfásan.

— Házasodni készül! Jelenleg a szerelem rózsaláncaiban vergődik — felelte Elemér ugyanilyen hangon.

— Micsoda! Gyerek, bolonddá akarsz tenni?

— Isten mentsen! A dolog úgy történt, hogy mihelyt Koselt elfoglaltuk, Tarnovic ura, a gazdag és hatalmas Lichnovszky herceg családjával azonnal a városba érkezett, megnézni, vajjon nem lődözték-e rommá pompás palotáját? A palotának csak néhány ablaka volt bezúzva, s hogy egyéb baja nem esett, az leginkább Hadiknak, a vezénylő tábornoknak volt köszönhető. A herceg nem is késett melegen megköszönni a figyelmet s állandó vendégül erőnek-erejével palotájába akarta költöztetni.

Tábornokom azonban udvariasan kimentette magát, mire a herceg a tisztikarral együtt másnap estére magához hívta, hogy családjának bemutatthassa.

Itt ismerte meg a hercegekisasszonyt: Lichnovszky Máriát.

— Te, aztán szép-e? — kérdezte kíváncsian.

— Szép-e? Gyönyörű! Költőnek kellene lennem, hogy csilagsugaras szemét, pálma-termetét leírhassem. Ez volt az első nő, aki oly mély benyomást tett rá, hogy szívét elvesztette, amit nem is késett a hercegisasszony tudtára adni.

Nádasdy közbenevetett:

— No, ez gyorsan ment! Hiába, nem természete a hosszú teketóriázás. Mindennek huszárosan nekivág! Mondjad hát, mit felelt neki a szép hercegisasszony?

— Azt felelte, hogy vitézi hírét már régtől fogva hallotta. Engedjen neki időt, hogy megismerhesse és ha szíve meg fog szólalni, ezt őszintén megmondja neki.

Nádasdy megint nevetett:

— Nos, hát megszólalt aztán szívecskéje? Megmondta-e neki?

— Még ugyan nem mondta meg, de, ha szemeim nem csalnak, a szép hercegisasszony szíve már megszólalt és ezt tábornokom is megsejthette, mert boldogságában madarat lehetne vele fogatni.

— Hát még mi hírt tudsz? — kérdezgette tovább.

— Emlékszik-e még tábornokom arra a fiatal papra, akinek hős hírét a Lautenburg alatti táborban Bethlen leveleiből olvastuk.

— Emlékszem hát! Hohenfriedberg mellett ugyancsak elkelt volna ő kelme! Tán nem poroltak volna ki bennünket olyan csúfosan! De mit akarsz ezzel mondani?

Elemérnek szemei nedvesen elfátyolozódtak.

— Ő az én régi jó barátom, akiről annyit beszéltem kegyelmeteknek! Sághvári Rudolf, Sághvári Ottónak, a kamarás és titkos tanácsosnak a fia! — mondta a megindulástól ellágyult hangon. Annak a megindító találkozásnak az emléke, midőn a táborban először meglátták és felismerték egymást, most is könnyeket csalt szemébe. Az a bizalmas vallomás pedig, amit neki a fiatal szerzetes tett, egy szenvedő vértanú sugárglóriájával övezte körül alakját.

— Sejttem! Szegény fiú! — mormogta Nádasdy. De beszéljünk fiam másról! Most én mondok néked ujságokat, melyeknek, nehezen hiszem, hogy elment volna hírük Koselig.

Felséges királynőnk férjét, Ferenc István nagyherceget, a német-római császári trónra akarja emelni és az ünnepség napját szeptember 13-ra kitűzték. Tudjátok-e ezt és meglátod — ámbár én a békét nem szeretem — de mégis nemsokára vége lesz a háborúnak.

Elemér szemei nagyot villantak erre.

— Micsoda, te örülsz a békének? — kérdezte összeráncolt szemöldökkel.

— Örülök! — vallotta be őszintén. Vezérem, ti tudjátok, micsoda fogadást tettem jótevőm sírjánál. Ha béke lesz, hosszabb szabadságot kérek, hogy fogadásomat beválthassam, hogy igazi nevemet, származásomat kikutathassam! E be nem váltott fogadás nagy teher a lelkemen! Szabadulni akarok tőle! — tette hozzá szikrázó szemekkel.

— És mi is segíteni fogunk. Sőt segíteni fog magas pártfogód, a nádor is, amint ezt Hadiktól hallottam.

Elemér mindig nagy bámulója volt Nádasdy hadvezéri lángeszének és politikai éleslátásának, azt azonban mégse hitte volna, hogy az ebédnél tőle hallott események, melyek akkor még a távoli jövő méhében rejtőztek, pontról-pontra beteljesedjenek.

Pedig beteljesedtek! De drágán megfizetve!

A császárválasztás szerencsésen megtörtént. Mária Terézia megérte szívének azt a legfőbb óhaját, hogy szeretett férjét a német-római császári trónra emelhesse, másrésről azonban csapás csapás után hullott e hőszelkű uralkodónő vállaira.

II. Frigyes ebben az évben vívta ki legnagyobb diadalait egyesült seregeink felett és a Sorr, Hengersdorf és Kesseldorf melletti iszonyú veszteségek Lotharingiai Károly tehetetlenségéről tettek kézzelfogható tanubizonyságot, úgy hogy legőszintébb s legodaadóbb híveiben is végkép megrendült a benne való hit és bizalom.

E veszített csaták Mária Teréziát egyezkedésre kényszerítették és 1746-ik év elején Drezdában megkötötték a békét. Frigyes porosz király megkapta Sziléziát, férjét, I. Ferencet, pedig császárnak ismerte el.

Szilézia ugyan elveszett, de Mária Terézia trónja szilárdul állott. Koronája biztosítva volt fején s az a trón, amelyet nyolc év előtt két hatalmas ellenség támadott meg, a magyar nemzet lovagias hűsége, legendába való vitézsége segítségével szilárdul állott és dacolhatott minden vésszel, minden ellennel a világon.

És a fennkölt lelkű *királynő*, kit a magyar nemzet mindig csak «*királyának*» nevezett, háláját és szeretetét nemcsak szóval, hanem tettekkel is bőven kimutatta negyven éves uralkodása alatt nemzetünk iránt. Vejének, Albert hercegnek, aki Magyarország helytartója volt, többek között ezt írta levelében:

«Örülök, hogy szeretett Magyarországom most boldogabb, mint ezelőtt volt. Én jó magyar nő vagyok s szívem hálával lesz

teljes ezen nemzet iránt mindig és mindent örömmel, készséggel teszek, mely ez országot és vitéz fiait boldogítja.»

Mária Terézia nem sokáig tudta azt a gondolatot elviselni, hogy koronájának egy darabja, egy drágaköve, idegen hatalom homlokán ékeskedjék. Minden gondját a hadsereg újjászervezésére fordította és Bécsbe érkezéssel megbízta belső miniszterét, Kaunitzot, hogy hatalmas szövetségeseket keressen, akikkel újra fölvehesse a harcot Sziléziáért.

E szövetségeseket Francia- és Oroszországban meg is találta.

Ezzel kezdődtek meg a hétéves háború győzelmekkel és dicsőséggel teljes hőstettei s a magyarok most is lelkesedéssel tódultak a kibontott harci zászlók alá.

Ekkor állította fel a jász-kún kerület a híres Nádorhuszár ezredet, a birtokaikra, családi tűzhelyeikhez tért hősök pedig újra felkötötték a kardot és a verbunkosok nótájától egyik végétől a másikig zengett az ország. Midőn pedig a harcra hívó szózat újra lánggra keltette a magyar keblekben őrzött örök fogadást: *«Életünket és vérünket királyunkért»*... ennek halottat ébresztő, hőssé avató zengése elhatott Nádasdy és Elemér fülébe is, akik kettőzött harcikedvvel a legelsők közt siettek ezredeik élére állni.

A porosz király, az osztrák-francia-orosz szövetség ellen-súlyozására, Angliával kötött fegyverbarátságot és magához hívatta az angol követet berlini palotájába, egy ideig csak némán, lángoló szemekkel nézett az angol merev, mozdulatlan arcába, azután dühtől reszkető hangon e szókra fakadt:

— Mylord! Nézzen az arcomba! S mondja meg nyiltan, ön is azt hiszi-e, hogy az én orrom fricskákra termett? Mert, Angolhont kivéve, Európa fejedelmei ebben a hiszemben vannak! De Istenemre mondom, csalatkozni fognak!...

— Yes, felség, én is azt hiszem, csalatkozni fognak! — válaszolta, egy automata merevségével meghajolva, a nagykövet.

— Olvassa el a jelentéseket! Ilymódon akarnak engem orromnál fogva vezetni... Szép szomszédnőm minden áron háborút akar. Ám legyen... Seregeim készek és én ezt az egész dacszövetséget hálóként fogom széttépni, — mondta hideg megfontolással. Azzal a gyorsasággal, mellyel majd minden esetben győzelmet aratott, három hadosztályba osztott hatvanezer emberével Szászországba tört, ő maga pedig a deréksereggel Drezdát, a fővárost szállotta meg.

E gyors betörés Bécsben és Párisban a legnagyobb riada!

mat okozta. A szászok ugyan erős állásban voltak, de az osztrák seregek oly lassan nyomultak előre, hogy a porosz könnyű lovaság Pirnánál már Csehországba is betört. Még Teschent is elfoglalta, midőn végre-valahára Brown tábornok harmincötezer emberével kissé gyorsabb előnyomulásra határozta magát.

— Meg fogjuk lepni a poroszokat! E meglepetés nekünk félgőzelem! — mondta Brown tábornok elbizakodottan. II. Frigyes azonban nem várta meg, hogy meglepjék, hanem amilyen gyorsan csak lehetett, eléje ment Lobositzig. Itt a csillagos ég alatt egy dobon ülve, éjszakának idején készítette el haditervét és másnap reggel hét órakor támadót fúvatott.

Brown tábornok csak akkor kezdett kiesni önbizalmából, midőn több órai heves tusa után serege az Elba folyó felé szorult. Temérdeken a folyóba fúltak, mire a tartalékokat is tűzbe parancsolta, ki akarta csikarni a diadalt. Ebben az elhatározó percben azonban a poroszok részére segítség érkezett.

Bevern herceg, serege élére állva, olyan ellenállhatatlan szuronyrohammal tört a mieinkre, hogy délután három órakor seregeink minden ponton futni kezdtek és Frigyesnek a tömérédek hadifogoly és lőszer-zsákmány mellett az a diadalmas elégtétele is megvolt, hogy a beálló téli évszakot a szász fővárosban, Drezdában töltötte. Csak a rákövetkező évben támadta meg az osztrákokat s még mielőtt ezek észrevehették volna, öt hadosztállyal Csehországba tört s május 6-án százezer emberrel állott Prága falai alatt.

A magyar-osztrák hadak főparancsnoka még mindig a tehetetlen Lotharingiai Károly volt, akinek jól elsáncolt tábora és kedvező hadállása ellenére II. Frigyes olyan leckét adott, hogy megfutamodó dragonyosai ész nélkül ragadták magukkal, amiáltal a sereg vezér nélkül maradván, általános futásban keresett menedéket. Egyik része Prágába vonult, a másik rész pedig később Daun táborával egyesült.

Hanem a poroszok is drágán vásárolták meg a győzelmet. Tizennyolcezer elesett emberük mellett, egy heves rohamban, melyet Elemér vezetett a poroszok ellen, elhullt a porosz sereg hőse s egyik legnagyobb vezérük, az ősz Schwerin tábornagy.

Hogy milyen drága volt e veszteség a poroszoknak, azt magának Frigyesnek szavai bizonyítják:

— «Schwerin halála a mai nap babérjait teljesen elhervasztja!» Halálát csak úgy bosszulhatjuk meg az osztrákokon, ha Prágát elfoglaljuk! — tette hozzá pár percnyi elmélázás után és csakugyan ostromolni is kezdte Csehország fővárosát. De

Daun közeledtéről értesülve, azonnal eléje indult, és a két tábor június 17-én Kollinnál találkozott össze.

Daun Lipót grófot méltán megilleti az «Ausztria Fabius Cunctátora» cím. Úgyes ide-oda húzódása a porosz királyt oly dühbe hozta, hogy angolnának nevezte, amiért mindúntalan kicsusszant az ütközet elfogadása elől. De közben azt a határozott parancsot kapta Bécsből, hogy Prágát mentse fel a poroszok ostroma alól.

E parancs elől kitérni nem lehetett. Rövid haditanács után Kollin és Planian felé előrenyomult, azonban Frigyes jóval megelőzte és az «Arany nap» című fogadóba szállt, ahol néhány osztrák szálláscsináló tiszt éppen legkedélyesebben vacsorázott.

— Jó estét, uraim! Jó lesz, ha tovább mennek! Mert elfoglalom e helyet, valamint el fogom foglalni Daun hadállásait! — köszöntötte gúnyosan a meglepett tiszteket, akik ész nélkül kötődtek el onnan. A vendéglő padlásszobáiból áttekintette a tájat és az osztrákok hadállásait és eszerint tette meg intézkedéseit.

A ravasz Daun azonban túljárt az eszén és az éj sötétjében az egész csatarendet megváltoztatta.

A hajnali ébresztő után a poroszok is mindjárt megmozdultak. Midőn a király harmincnégyezer embere élén támadásra indult, meghökkenve vette észre a megváltozott hadirendet.

— Lám! Lám! Ez jó sakkhúzás volt Dauntól! — mondta és táborkarát összegyűjtve, rögtön megmutatta vezénylő tábornokainak az ellenség gyengéit. Hülsen tábornoknak parancsot adott, hogy tíz zászlóalj gyalogsággal rögtön támadja meg a balszárnyat.

Daun erre a balszárnyak segítségét küldve, Nádasdyt a gránátosok ellen indította. Erre II. Frigyes a legvitézebb porosz huszárt: Ziethen tábornokot küldte a legvitézebb magyar huszár ellen. Ziethen túlerejével vissza is szorította huszárainkat, mire a porosz gránátosok a balszárny ütegeire vetették magukat, elfoglalták, és saját ágyúikból kezdték löni az osztrákokat.

Daunban egy pillanatra meghült a vér. Egészen fejét vesztette s azt se tudva, mit csinál, írott parancsot küldött Beckendorff szász ezredesnek, hogy a szorongatott balszárny felszabadítására Suchdorf felé induljon.

Elemér a csatavonalba rugtató tábornagy mögött állva hadosztályával, ennek hallatára eléje ugratott és kardjával sebesen tisztelegve, bátran megszólalt:

— Bocsánat merészségemért, tábornagy úr, de így csatát veszünk. Azon az oldalon, ahol előbb a porosz huszárok álltak.

hézag maradt. Adjon parancsot, hogy visszafoglaljam ütegeinket a gránátosoktól és a másik oldalra felállíthassam. Ekkor azután küldje Hadik tábornokot a huszársággal a rohamra s megnyerjük az ütközetet! ...

E pillanatban Hadik vágatott a tábornagy elé és meghallotta Elemér szavait.

— A főhadnagynak igaza van, tábornagy úr! — kiáltott villogó szemeivel szétekintve az egymásra hömpölygő tömegeken.

Daun tekintete felderült és helybenhagyólag intett:

— Tegyétek uraim, tegyétek! — felelt sebesen és visszalovagolt a magaslatra, hogy áttekinthesse a csatateret.

— Te az ágyúknak! Én a kibontakozó gránátosoknak! — kiáltott Hadik elvágatva. Elemér pedig kardját rohamra vilantva, csapatja felé szökkent.

— Vegyük vissza ágyúinkat, ha mind elhullunk is! — kiáltott és a következő pillanatban, hosszú sorra szakadozott csapatokban, áradat módjára zúdultak a gránátosok felé. Keresztül-törtek az eléjük meredő szuronyerdőn, egy hajrá alatt leaprítoták a legvitézebb gránátosokat, és lovakat fogva az ütegek elé, a veszélyeztetett hely felé vágattak. Két üres löporszekeret oldalra fordítva, két visszatartott ágyújuk véres utcát kartácsolt előttük az ellenség tömkelegén keresztül.

A vén gránátosok, a porosz király büszkeségei, akik eddig még nem hátráltak meg ellenség előtt, nem tudtak megállni e rettenetes roham előtt. Nádasdy is visszaszoritotta Ziethent, ráprézelte az amúgy is szorongatott derékhadra, mely e rohamnak nem tudott ellenállni. Megfutamodtak és magával ragadták a minden ponton amúgy is ingadozó porosz tábornok, amelynek hirhedett gránátosaiból csupán kétszáz ember menekült meg.

Bevern herceg, úgy ahogy tudta, védelmezte a visszavonulást, ennek ellenére a poroszok mégis tizennégyezer embert, negyvenöt ágyút, huszonkét zászlót és tömérdek hadifoglyot veszítettek. II. Frigyes erre felhagyott Prága ostromával és hadaival Sziléziába visszavonult.

E fényes győzelem után, mely Mária Terézia fegyverei fölött újra felragyogtatta a hadiszerencse csillagát, Daun maga elé hívatta Hadikot és Elemért.

— Uraim, — mondta kezét nyujtva mindkettőjüknek, — én nem tudok önök számára méltó jutalmat találni, azért megbízom önöket, hogy a győzelem hírét vigyék meg felséges asszonyunknak. Kedves hírt visznek s imádott királynőnk köszönete méltó jutalma lesz vitézségüknek.

Mivel még apróbb ellenséges csapatok portyáztak szerteszét, még egy harmadik futárt is küldött ugyanoly tartalmú jelentéssel. A harmadik futár Somogyi kapitány volt, aki fáradhatlan lovas hírében állott az ezrednél...

— Hármuk közül valamelyik csak odaér! — szólt, midőn átadta nekik a leveleket!

— De oda ám! — dörmögte Hadik. — Tudod mit, fiú, keljünk versenyre. Melyikünk érkezik előbb Bécsbe! — Nemsokára mind a hárman különböző irányban vágattak kifelé a táborból, akadályteli, messze céljuk felé.

— A becsületes csel meg van engedve — és háborúban minden szabad, ezt mondta tábornokom! — gondolta magában Elemér és az országutat szegő bokrok közé vonulva, egy porosz tiszti egyenruhát vett elő izsákjából és magára öltötte.

— Így ni! Ez a legjobb útlevel az ellenséges földön; — dörmögte mosolyogva, miközben még sebesebb vágatásra nógatta lovát...

Miután Daunnak már megküldte az előnyomulási parancsot, Mária Terézia napról-napra ingerültebb kedélyhangulatban lestevárta a Csehországból jövő híreket, míg végre a szolgálattelvő kamarás futárok érkezését jelentette.

A királyné halványan ugrott fel székéből.

— Vajjon jó- vagy balhírt hoznak-e? Jöjjenek hamar! — kiáltott izgatott hangon.

— Bocsánat felség! Csak lassan vezethetik őket. Lábaik úgy meg vannak merevedve a hosszú lovaglástól, hogy két-két lakáj támogatja őket.

— Te voltál az első! Előre hát! — hangzott Hadik hangja az ajtó mögül, mire lassan, ingadozó léptekkel Elemér lépett be, a kitárt szárnyas ajtókon, Hadiktól nyomon követve.

Mária Terézia meglepetve kiáltott fel, mert mind a ketten porosz egyenruhába voltak öltözködve.

— Jó vagy balhírt hoznak-e? — sietett elébük a királynő.

— Győzelem, Felséges asszonyunk! Prága fel van mentve és a porosz királyt kikergettük Sziléziába.

— Hála neked jóságos Istenem! — sóhajtott összekulcsolt kezekkel Mária Terézia, azután felszikrázó szemekkel folytatta: — Hála néked, hogy ennek az elbizakodott hódítónak gögjét megtörhettük... — Mind a ketten térdre ereszkedve nyujtották át Daun sürgönyét, a királynő pedig mindkettőjüknek csókra nyujtotta kezét.

— Először elolvassuk Daun levelét, önök pedig majd elmondják részletesebben.

Mialatt a királynő olvasott, a császár ugyancsak mindkettőjükkel kezét fogva, megkérdezte, melyik úton jöttek és mikor indultak?

— Véghvári főhadnagy Saar, én pedig Iglau felé jöttem, tizenkilencedikén indultunk mindketten, azaz mindhárman Somogyi kapitánnyal együtt.

— Hogyan, még egy harmadik futár is van? Mindegy, az ő jelentését is meghallgatjuk. Ilyen kedves örömhírt százszor se sok olvasni! — szólt közbe bájos mosollyal a királynő, miközben férjének átnyujtotta a levelet.

E pillanatban újra patkócsattogás hangzott az ablak alatt.

— Ez Somogyi kapitány! — kiáltott Elemér. És csakugyan, midőn a kamarás által bejelentette, belépett az óriás termetű Somogyi kapitány. A szépséges királyasszony örömpírtól még bájosabb szépségben ragyogó arcának láttára annyira zavarba jött, hogy alig tudta elkezdeni mondókáját.

A királynő kegyes szavaira azonban csakhamar visszatért bátorsága, úgy hogy elmondhatta jelentését. Őt is meghallgatták, azután a királynő mindhármat meghívta az aznapi széleskörű udvari ebédre.

Hadik az előszobában tréfásan megfenyegette Elemért.

— Adta kópéja! Még a gondolataimat is ellopja! Hogyan jutott eszedbe, hogy te is porosz egyenruhába bujj, hé?

— Hogy bántatlanul átjuthassak az őrvonalakon! — A poroszok saját futárjuknak gondolva bántatlanul áteresztettek.

A Burg kapujánál elválva, Somogyi egy szállodába, Hadik pedig kedvencével karöltve, Vöröstorony-utcai házába ment.

— Ebéd után elmegyek a Ghillányi-palotába! — szólt útközben Elemér.

— Tedd, fiam! A tábornagy éppen itthon van, én is tisztelni fogok nála. Együtt megyünk. Legalább meglátom a te kis dévajszemű tündéredet.

— Na-na! Mária hercegnő majd neszét veszi! — felelte Elemér ugyanazzal a pajkos hanggal.

Menyasszonya említésére Hadik arcán merengő mosoly jelent meg.

— Tudod miben egyeztünk meg Máriával? — kérdezte komolyan.

— Nem, vezérem!

— Csak akkor tartjuk meg a kézfogót, ha valami olyan hős-

tettet viszek véghez, ami meghozza a tábornagyi pálcát! Ezzel előre engedte vendégét, mert megérkeztek egyemeletes kis házához.

Az udvari ebéd ideje elérkezvén, az uralkodó pár asztalhoz ült, mire a rendes kíséret és a meghívottak is elfoglalták helyüket.

A rendes szokástól eltérőleg, ma az uralkodó pár valamivel magasabb asztalával szemben egy másikat állítottak, melyhez a három futártiszten kívül csak néhány kiválasztott egyént ültettek. A többi asztalok két sorban húzódtak végig a termen, olymódon elhelyezve, hogy a vendégek hátat ne fordíthassanak öfelségeiknek.

A királyné hol Hadiktól, hol pedig Eleméértől kérdezett egyet-mást a csata lefolyásáról.

— Bizony ideje, hogy a gögös, elbizakodott hódítót megverték. Már attól féltünk, hogy idejön Bécsbe!

— Most már azonban megfordult a kocka, felség! — jegyezte meg Hadik.

— És mi megyünk Berlinbe! — fűzte vezéréhez szavát felvillanó szemekkel Elemér.

A meghívottak egy része kételkedve, a másik pedig gúnyos tekintettel nézett rájuk, a királynő azonban felkacagott.

— Berlinbe? Ugyan hová gondolnak! Oda ugyan nem ereszti be a porosz király önöket.

— Nem kérjük tőle az engedelmet, felség, hanem betörünk!

— Na-na! Vigyázzanak! Mert huszáros hetvenkedésüket komolyan veszem!

— Vegye komolyan, felség!

— Kegyeskedjék megparancsolni, felség! E parancsra huszáraink élén a poklokön is keresztültörünk! — mondta Elemér olyan hévvel, hogy a királynő gyönyörködve nézett rá.

— A fővezér nem engedi meg, nem bízza rá a sereget! — enyelgett kegyesen a királynő.

— Elmegyek a saját brigádommal, felség!

— Ezt meg én nem engedem! Hanem hogy ígérete szerint Berlinbe mehessen, ezennel kinevezzük altábornagynak. Így aztán egész hadosztály élén ronthat Berlinbe.

— Véghvári főhadnagy úr, vitéz kegyelmedről igen sok szépet és érdemeset beszélt ős hívünk, Pálffy nádor... Véghvári ezredes úr számára készítettünk egy jó kardot a kollini csatában eltörött helyébe. Forgassa ezt is szokott vitézségével trónunkért és országunkért. Somogyi kapitánynak ilyen ajándék

nem jutott ugyan, — folytatta azután tréfásan a szájtató kapitány felé fordulva — de talán megbocsátja — *Somogyi főstrázsamester úr!*

— Életem felségedé! — dadogta az újdonsült őrnagy. Az új altábornagy és ezredes lelkesülten és hangosan kiáltotta:

— Életünk és vérünk felségedé!

Mária Terézia kegyesen intett.

— Most tehát ígéretét komolynak veszem. Hozzanak tehát nekem Berlinből egy-egy tucát kesztyűt. Ez ígéretre számítani fogok, altábornagy úr és ezredes úr! — Mindketten ünnepélyes komolysággal megfogadták, hogy felséges asszonyuk kívánságát életük árán is teljesíteni fogják.

Az udvari ebéd végeztével, midőn a Ghillányi-palota felé tartottak, az utcák tele voltak ünneplő néppel. A házak ablakai-ban előkészületeket tettek a város kivilágítására, miután a királynő a hálaadó istentisztelet elrendelése mellett népünnepet és a város kivilágítását rendelte el a kollini győzelem örömeire.

Hadik és Elemér együtt távoztak a palotából. Az utcán forrongó néptömeg közül sokan utána néztek a két daliás alaknak, különösen a fiatal ezredes keltett mindenfelé nagy bámulatot.

— Nézd, hogyan bámulnak a bécsiek! Hátha még tudnák a nevedet. Mert csak Poroszországnak van olyan fiatal ezredese, mint te, a vitéz Seydlitz, aki hozzád hasonlóan kornétásból küzdötte fel magát...

— Szeretnék vele összetalálkozni, hogy összemérhetnők kardjainkat.

— Talán meglesz a kívánságod! De ime, ide értünk! — szólt Hadik a Ghillányi-palota előtt. — Fiú te, — szólott azután hamiskásan — ilyen ranggal már el lehetne ám venni a kis szöszkét! Tudom, szívesen lenne ezredesné!

Elemér nevetett.

— Altábornagyom, emlékezz, mint mondtál nemrég. Az altábornagyi rang már megvan!

— De nincs meg hozzá a méltó hőstett! Majd csak akkor lakodalmazunk fiú, ha Berlinből visszajöttünk... — és ezt Hadik egész komolyan mondta.

Eközben felhaladtak a palota lépcsőin és Elemér most is azt hitte, hogy saját otthonába lép, olyan igaz és meleg szeretettel fogadták. Csak akkor borult el homloka és fogta el fájó érzés a szívét, midőn a viszontlátás örömei után megtudta, hogy Ákos megkapta ugyan hadnaggyá való kinevezését, de a kapott sebek-

Sokan utánanéztek a két daliás alaknak . . .

től jobbkarja oly merev és erőtlen lett, hogy a hadi pályát ott kellett hagynia. Már ott is hagyta és éppen beiratkozni készül az egyetemre, hogy a jogot hallgassa.

— Hiába, sorsát senki el nem kerülheti! — idézte méla mossollyal. — Úgy sem vittem volna sokra a hadi pályán... Lásd, téged a sors egyenesen erre a pályára jelölt.

— Ki tudja! — rázta fejét Elemér. Egyszerre elkomolyodva, mert eszébe jutott, mi sodorta őt oly ellenállhatatlanul a hadi élet forgatagába... Ez aztán eszébe juttatta azt is, hogy beszélni kellene volt nevelőjével, Vitál atyával... Elhatározta tehát, hogy mindjárt holnap ír neki egy levelet...

— Min tündööl oly elmélyedve? — kérdezte tőle nyájasan Hedvig.

Elemér felelni akart, de ebben a pillanatban belépett Hadik és Ghillányi altábornagy. A beszélgetés más fordulatot vett és Hedvignek játszania kellett a clavikordiumon, aminek akkoriban a mai zongorák egyik ősapját nevezték. Gyönyörű hangjával néhány akkori érzelmes románcot is elénekelt.

— Akár csak Máriának gyönyörű, érzésteljes hangját hallanám! — súgta Hadik Elemér fülébe.

Midőn vacsora után nagykesőn elbúcsúztak, Ákos szomorúan ölelte meg barátját...

— Most már soká nem látjuk egymást! Útjaink elválnak! Te a dicsőség magasravivő szárnyain repülsz, én pedig a hétköznapok szürke egyhangúságában őrlöm le életemet! — mondta keserű, lemondó hangon.

— Vigasztalódj! Királyunknak és hazánknak bármilyen téren szolgálni, a legszebb férfierény és legelső kötelesség.

— Szavaidat nem feledem el, — szólt Ákos megindultan és még egyszer megölelte barátját.

Mint hogy már késő volt, a levelek írását másnapra hagyta. Korán reggel ezt is elintézte és mindegyiket külön futárral indítva útjára, már ott akarta hagyni az íróasztalt, midőn egyszerre hűséges öreg barátjai jutottak eszébe: Cseresznyés uram és Mátyás.

Hogy mulasztását némileg jóvátegye, hosszú és gyengéd levelet írt nekik. Elmondta benne a vele történeteket, vágyait és reményeit, a jövőt illetőleg pedig megjegyezte, hogy tán nem valami hosszú idő múlva személyesen fog mindent nekik elmondani és ha addig valami igen fontos közlendőjük volna, azt Vitál atya révén juttassák kezeihez, akit hollétéről mindig tudósítani fog.

XIX. FEJEZET.

A TITOK.

Szeptemberben az időközben táborszernaggyá kinevezett Hadik és Nádasdy altábornagyok, ügyes csellel Moys és Holzberg között döntő ütközetre szorították és teljesen tönkrevették Winterfeldet, aki Nádasdy csapásai alatt maga is elesett. Hadik kilencezer huszárral messze észak felé portyázott. Eközben beköszöntött az ősz. II. Frigyesnek még nem volt határozott hadállása s nem tudta a kollini kudarcot kiköszörülni, hanem ide-oda kalandozva, leste-várta a jó alkalmat, hogy az elpártolt hadiszerencsét ismét magához ragadhassa...

Hadik azonban csak látszólag portyázott, minden cél és irány nélkül, mert megvolt a célja: Berlin!

Hogy a porosz király fővárosát minél bizonyosabban elfoglalhassa, Elemérrel azt a cselt koholták, hogy a közelfekvő Sanssouci nevű királyi mulatókastélyt néhány órára megszállják, azután, mintha e dicsőséggel is meg lennének elégedve, színleg visszavonulnak.

Egy vadaskertnek látszó erdő mögé vonulva, csak a sötétség beálltát várták, hogy elinduljanak. Gyönyörű holdvilágos éjszaka ragyogott, midőn körülfogták II. Frigyes tündéri szép palotáját, melynek mása akkoriban nem igen akadt a föld kerekségén.

A kapukat, a két hatalmas sphynxen kívül, két álmosan felalá sétáló gránátos őrizte, akiket, mielőtt lármát üthettek volna, szépen lefüleltek. A kapukat kinyitották és a sereg elhelyezkedett a kastély körül.

Bár ez nem történhetett meg lárma nélkül, a cselédség és a palota kormányzója mégse ébredt fel. Képzeltetni tehát azt a fejvesztett rémületet, midőn reggel öt órakor Hadik egyszerre megfúvatta a trombitákat és az eszük nélkül ide-oda száguldozó cselédséget összetereltetve, rájuk parancsolt, hogy a takarmánykészletet hozzák elő és rendeljék elébe a kormányzó urat.

A kormányzó, egy gömbölyded pocakkal megáldott nagy-

bajuszú őrnagy, rogyadozó inakkal tántorgott elő s máskor tulipiros arca most az érett sajt színével kelt versenyre.

De midőn látta, hogy a vidám, daliás leventéknek sokkal jobb ízlésük van, semhogy őt akarnák megenni, lassanként neki-bátorodott és végigkalauzolta őket a palotán, mindenütt bőséges magyarázatokkal szolgálva.

A mindenre figyelő Elemérnek feltűnt, hogy a nemrég még annyira alázatos és remegő inú őrnagy uram nagyon hetyke, fennhéjázó hangon kezd egyszerre beszélni és szemeiből rejtett diadalérzet és káröröm szikrázik.

Tüstént figyelmeztette is rá a táborszernagyot.

— Azt hiszem, ez az alattomos porosz futárt küldött Berlinbe, vagy Potsdamba és nyakunkra hozza a gránátosokat.

— Csak hadd hozza! Én is észrevettem! De ne szólj róla senkinek!... — és mintha mitsem gyanítana, vidáman nézett meg mindent. Midőn azonban a kormányzó emlékül egy aranyserleggel kínálta meg, nyers szavakkal utasította vissza:

— Ki hatalmazta fel, hogy királya tulajdonát elajándékozza! Mi nem zsákmányolni jöttünk. Elmondhatja bárkinek: a magyar huszárok itt voltak, látták e kincseket, de egy szöveget se vittek el.

Az őrnagy úrnak, mint meredt nyaka mutatta, e rendreutasítás nagyon zokon esett. Most már haragját is ki merte mutatni és hidegen vezette át őket az aranyozott padozatú királyi zene-termen.

Ebből a szobából nyílt a téli kert, melyből átballagtak a három millió tallérba került és mindenféle múkinccsel megrakott új palotába, melynek ebédlőtermében volt reggelire terítve.

A három óra séta mindenkinek jó étvágyat szerzett, a kormányzó úr pedig igyekezett kitenni magáért. A királyi pince minden borát beletöltögette volna kedves vendégeibe, hogy mentől jobban elázzanak, mert magában már számítgatta, hogy a Potsdamból jövő gránátosoknak nemsokára itt kell lenniök.

— Várjatok csak barbárok! Egyetlen egy se menekül! Mindnyájan függni fogtok, — gondolta és mialatt ilyen keresztényi módon gondoskodott valamennyiről, ajkai mézédesen mosolyogtak és szíves kínálásával majd megölte a tiszteket, akik cukros-mandulával kezdték hajigálni egymást.

— Majd megennétek holnap! — mondta Hadik és kérdőleg nézett Elemérre, mert a kupola tetejére őrnek állított Gyuri azt jött titokban jelenteni urának, hogy két ezred gránátos, hat ágyúval közeledik a kastély felé.

Hadik mosolygott, mintha Elemér valami pajkos élcet sugdosna neki.

— Hallod-e, nem valami nagyra becsülnek a németek bennünket! Te nem ittál bort, tehát a legjózanabb vagy közöttünk! Eredj és az első század gránátost fogd el puskástól, mindenestől és tereld be az udvarra!

— Bort ide! Pezsgőt! Éljen a magyar huszár! — kiáltotta azután, midőn Elemér észrevétlen kisurrant. Mikor a pezsgőspalackok durrogásába egyszerre csak puskaropogás kezdett belédörögni, szikrázó szemekkel ugrott fel az asztal mellől:

— Elő a karddal! Utánam! — Az udvarra rohant, ahol már lóháton ült az egész legénység, Véghvári ezredes pedig már javában támadta a gránátosokat. Félórai harc után a gránátosok első századát lúdfalka gyanánt hajtották be a palota udvarára.

Hadik a tartalék-paripákra és málhás-lovakra ültette őket s miután puskáikat és töltényeiket elszedette, megindult velük Saarmund felé. Berzeviczy ezredesnek pedig meghagyta, hogy még egy-két óráig tartsa magát a gránátosok ellen, azután vágasson utánuk.

Estére kelve, az egész hadtest megint Saarmundban volt, anélkül, hogy üldözték volna őket. Tíz óra tájban újra indulóra harsogtak a trombiták és először délnek, azután pedig gyors vargabetüvel, vissza északfelé fordulva, egyenesen Teltow felé robogtak, ahonnan Mariendorf alá kanyarodva, kissé megálltak, hogy kifujhassák magukat.

E helyiség már közvetlen Berlin közelében feküdt s itt a fogoly gránátos századot leszállítva lovaikról, visszaadták nekik töltetlen puskáikat és II. Frigyesnek ezek a híres hat lábnál magasabb «óriási gyermekei» hangos dobszó mellett megindultak Berlin felé, azonban figyelmeztették őket, hogy egyetlen áruló jelre vagy kiáltásra, valamennyit rakásra lövik.

A gránátosokat nyomon követték a Hadik-huszárok, akiket kék dolmányaikról a poroszok bátran magukéinak nézhettek, nagyobb távolban pedig a többi ezred kocogott utánuk.

A brandenburgi kapu őrsége, az ismerős dobszó hallatára, fülét se mozdította. Minek is! A gránátosok jönnek dobszóval, utánuk pedig Ziethen kékdolmányos huszárjai. Annál nagyobb lett tehát elszörnyedésük, mikor a huszárok a mitsem sejtő őrséget egy hajrá alatt leverték. Elfoglalták a kapukat s alig hogy ezzel készen lettek, már ott termett a többi nyolcezer huszár is.

Még Elemér komor, zárkózott arcára is futó mosoly derült, annak a bábeli zűrzavarnak és vad lótás-futásnak a láttára.

midőn a lakosság felismerte, hogy ezek nem porosz katonák, hanem a rettegett magyar huszárok.

Ordító jajveszékelés és fejvesztett rémület uralkodott mindenfelé. A boltokat becsukták, a házak kapuit torlaszolni kezdték, midőn pedig a városház elé érve, szembetalálkoztak egy csapat polgárral, ezek a duplatokájú, tekintélyes pocakú uraságok egy pillanatra sóbálvánnyá meredtek, azután pedig elordítva magukat, olyan vágtatással menekültek visszafelé, hogy a nyulat is elfogták volna. Hadik a maga elé parancsolt reszkető polgármesternek meghagyta, hogy a legénységet lássák el étellel, itallal, a lovakat takarmánnyal. A tisztek a jobbmóduaknál kapjanak szállást, a legénység pedig a szabad ég alatt, tereken és piacokon fog táborozni.

— Mi pedig az ön vendégei leszünk, polgármes ter úr!

— Óhóhóóh! Végtelen örülök a kiváló nagy szerencsének!
— fuvolázta a polgármester.

— Képzelem, — felelte rá gúnyos mosollyal a táborszernagy és komoly ráncokba szedve arcát, így folytatta:

— Különben legyen nyugodt. Kihirdetheti, hogy mi becsületes katonák vagyunk és nem rabolni, nem zsákmányolni jöttünk ide. A polgárok vagyona és élete szent lesz katonáim előtt. Ha ön felel a rendről és csendről, senkinek egy hajszála se görbül meg.

A polgármester mély hajlongással köszönte, ígért, fogadkozott mindenre és pár óra múlva a legénység el volt látva bőven mindennel, az egész város pedig egy katonai tábornak látszott. Az «Unter den Linden» alatt a szobrok, szökőkutak körül huszárparipák voltak kipányvázva s tábortüzek égtek mindenfelé, amelyek körül vidáman sürgött-forgott a legénység és sütötte-főzte a menázsit, mialatt a tisztek számára a városháza dísztermében volt pompás lakomára terítve.

A polgármester és a bátorságra kapott városatyák kínálkozva sürgölődtek a vendégek körül, sőt a polgármester még egy felköszöntőt is megeresztett a kedves vendégek tiszteletére, melynek végével e kérdést intézte a táborszernagyhoz:

— Kegyelmes uram, megméltóztatik elégedve lenni a fogadtatással?

Hadik gúnyosan felkacagott:

— Pompás! Úgy beszél, mintha meghívott vendégek lennénk itt, akik érkezését az egész város repesve várta!

A polgármester szégyenlős lányka módjára, lesütött szemmel kérdezte:

— Szabad tudnunk, kegyelmes uram, a császárné őfelsége részére méltóztatott-e elfoglalni, avagy csak ideiglenesen kegyeskedett megszállni városunkat?

— Már mondtam! Csupán rövid látogatóba jöttünk!

— Hehehehe! Igenis! Rövid látogatás! Szabad érdeklődnünk, meddig lesz szerencsénk kedves vendégeinkhez?

— Hát csakugyan olyan kedves vendégei vagyunk?

— Kétségkívül, kegyelmes uram, kétségkívül, — erősítette szívére tett kezekkel a polgármester.

— Pedig még hátra van a fekete leves! Nem akarunk ám üres kézzel távozni Berlinből.

A polgármester egyszerre csuklani kezdett, a városatyák képe pedig hosszúra nyúlott.

— Tehát mégis zsákmányolásra kerül a sor! — nyögte.

— Dehogy kerül! Erre szavamat adtam! A város hadisarcot fog fizetni, mint ahogy ilyen esetben szokás.

— Hadisarcot! Szent Isten! A pénztárak üresek, a polgárság kimerült! — és a csuklás általános kezdett lenni.

— Ne mókázzunk sokat, polgármester úr! Ha a pénztárak üresek, ön majd megtölti. Kétszázezer ezüst tallért fognak fizetni. Ha nincs pénz, vesse ki a lakosokra és ha holnaputánig le nem fizetik, önt valamennyi tanácsosával és huszonöt előkelő polgárral magammal viszem!

— Igenis, az összeg meglesz, tábornagy úr!

— Ez még nem minden, a legénység zsoldját is önöknek kell kifizetni. Jeszenszky segédtiszt úr, mennyi zsolddal tartozunk derék huszárainknak? A mai, holnapi és holnaputáni napokat is számítsa bele!

A segédtiszt plajbászt és író tárcáját rántotta elő:

— Kereken éppen kétszázöttezer tallér!

— Hallja, kedves polgármester úr! Négyszázöttezer ezüsttallér az egész! Semmiség az egész!

— Meglesz, kegyelmes uram!

— Most pedig koccintsunk egyet, kedves polgármester úr! Hallgassa csak, van-e szebb nóta a magyarnál a világon? ... és e pillanatban az ezred zenekara rázendített lelkesen, hatalmasan a legszebb magyar toborzókra ...

A polgármestert és tanácsurakat kivéve, mindenki a legvidámabb hangulatban hagyta el a késő éjszakába nyúlt mulatást és másnap reggel Hadik bekopogtatott Elemérhez:

— Gyere! Vegyük meg felséges asszonyunk részére a kesztyűket! — Az első kesztyűsboltban mindegyikük két tucat finom

szarvasbőrkesztyűt vásárolt, azután meglátogatták a fegyvertárt, Hadik emlékül magával hozta II. Frigyesnek gyermekkori első lovaglócsizmáit, melyet utódai, a Hadik grófok, még mai nap is őriznek pálóci kastélyukban...

A város a hadisarcot egy fillérig lefizette és midőn a kémsemlére küldött Rakovszky azzal a hírrel tért vissza, hogy Móric dessau herceg roppant sereggel közeledik, a huszárok felkészültek és szép csendben elhagyták Berlint. Mialatt az óvatosan közelgő dessau herceg, abban a reményben, hogy körülzárhatja őket a legbonyolultabb hadmozdulatokkal készült rájukcsapni, azalatt Hadik egész seregével Britz, Jossen és Barnthon keresztül, Csehországba vonult vissza.

E kalanddal befejeződött az azévi háború és hadait téli szállásaikra vonultatva, Hadik, Elemér társaságában Bécsbe utazott.

Alattvalókat király még nem fogadott úgy, ahogy őket, Mária Terézia. Gyermekként tapsolt örömeiben, s mindkettőjüket örökös hálájáról és kegyelméről biztosította.

Hadik grófi címet, a Mária Terézia lovagrend nagykeresztjét, Futak és Csernovitz uradalmakat kapta, a kesztyűkért pedig, miután a királynő ajándékot nem fogadhat el alattvalóitól, a grófnak ötezer, Elemérnek pedig kétezer aranyról szóló utalványt ajándékozott.

— És most mi szándéka van, kedves gróf? — kérdezte kegyesen tovább.

— Miután tudom, hogy felséged érdeklődik hű alattvalói sorsa iránt, megvallom, nősülni készülök. Itt áll egyik násznagyom! — felelt hódolatteljes meghajlással és a mellette álló Elemér felé mutatott.

— Ennek örülök! És ki a választott?

— Lichnovszky Mária hercegasszony, felség!

— Oly szép, amilyen jó! Gratulálok a választásához! és megmondhatja a hercegnőnek, hogy Hadik grófnét felveszem udvarhölgyeim közé... és ön, ezredes úr? — fordult mosolyogva Elemérhez.

— Én, felség, a menyegző után szabadságot kérek tábor-szernagyomtól! — felelte Elemér lehajtott fejjel.

— Menjen hát, ezredes úr, de ne maradjon soká... Királynője teljes sikert kíván dolgaihoz! — mondta nyájasan, az utóbbi szavakat feltűnően hangsúlyozva.

— Te, Elemér, úgy veszem észre, a királynő tudja titkaidat — és mindenben számíthatsz őfelsége kegyelmére s szigorú igaz-

ságosságára, ha kenyértörésre kerül a dolog! — mondta Hadik, midőn a lépcsőkön lefelé ballagtak.

— Mélyen érzem magas pártfogóm, a nádor jóságát! Mindent elmondott a felséges asszonynak. Áldás lebegjen jósága és emlékezete felett! — felelte bánatosan Elemér.

— Bizony kár, hogy Pálffy János meghalt! De azért ne csüggedj! Ha segítségre, befolyásra lesz szükséged, itt vagyunk mi, támogatunk körömszakadtáig! — biztatta Hadik. Hazatérve, már ott várta másik násznagyának, Nádasdynak levele: Bécsbe érkezését jelentette be és két nappal az esküvő előtt meg is érkezett.

Miután Lichnovszky herceg időközben Bécsbe tette át lakását, az esküvőt a Szent István székesegyház ősi boltívei alatt tartották meg fényes pompával.

A királynő fényes gyémántékszert, kincseket érő csipkefátyolt ajándékozott a hercegi menyasszonynak és ígérete szerint felvette udvarhölgyei közé. Midőn az új pár a szerencsekívánatokat fogadta, Hadik meleg öleléssel felelt kedvencének szívből jövő, meleg szavaira.

A hazatérő Elemérrre hűséges Gyurija várakozott. Mialatt urát kísérette fényes díszegyenruhájából, jelentette, hogy egy gyanúsforma, rókaképű egyén kérdezősködött utána, aki olyan loppal jött s olyan titkolódzva távozott, mintha nem valami jószándékban járna.

— Úgy? és mit mondott? — kérdezte szórakozottan.

— Mernék fogadni, parókája és álszakáll volt... Tekintete, hangja olyan ismerősnek látszott, de hiába töröm rajta a fejemet, hogy ki lehet! — Gyuri ugyancsak karikára nyílt szemekkel bámult ezredesére, midőn azt felelte rá:

— Vezesd a kovácshoz! Újra kell patkolni!

— Kicsodát, vitézlő ezredes uram? Azt a parókás rókaképű ismeretlent?

— Mi a gutát fecsegsz te nekem össze-vissza? — mordult rá felpillantva. — Lovamat, a Kókényt és a te Sárgádat újra kell patkoltatni. Útra készülődünk! Láss a csomagoláshoz, de semmi fölösleges cókókat az iszákokba! — tette hozzá higgadtan. Töprengő, vajudó lelke kissé megnyugodott arra az elhatározásra, hogy először felkeresi Vitál atyát, onnan pedig Sághvárra indul két hűségesen várakozó öreg barátjához.

Ebből az utazásból azonban nem lett semmi.

Másnap este, midőn kandallója tűzénél, mint üres idejében szokta, hadimunkákat olvasgatott, Ghillányiék inasa egy kis le-

velet hozott neki. Ákos és Hedvig élénk szemrehányásokat tesznek neki és a nagyasszony haragjával fenyegetik, amiért olyan következetesen kerüli őket.

A levél megint felszította, lánggra lobbantotta a szívében izzó fájdalmat.

— Nem, nem megyek, nem mehetek oda! — tört ki belőle a forrongó keserűség. Míg nevemet, családomat meg nem találom, addig nem közeledhetem hozzá... És ha nem találom meg?...

E kérdésre szorosán egymásra szorított ajkai soká nem adták meg a választ. Heves léptekkel járt fel-alá a szobában, mert nehéz küzdelmet kellett vívnia akaratával és szívével... de mégis az akaraté maradt a győzelem, mert nehezen bár, de mégis csak kimondta:

— ...és ha nem találom meg, akkor lemondok róla... Lemondok Hedvigről és a boldogságról!...

Annyira belemerült a mélázásba, hogy Gyurinak kétszer is meg kellett szólítani, míg felemelte fejét.

— Az a parókás, álszakállas idegen van itt! Már kidobással is fenyegettem, mégse tágít. Minden áron vitézlő ezredes urammal akar beszélni!

— Éreszd be hát! — válaszolta rosszkedvűen. Midőn az idegen belépett, alaposan szemügyre vette, de nem bírt visszaemlékezni, hogy ezt az arcot valaha látta volna.

— Mindenekelőtt kicsoda és mit akar kelmed? — kérdezte tőle.

— Tüstént felelek a kérdésekre, mihelyt egyedül leszünk! — válaszolta az idegen sajátságosan suttogó, ércetlen hangon, amely mindamellett ismerősnek tetszett előtte.

— Na, most már beszélhet kelmed! — mondotta neki, midőn intésére Gyuri távozott a szobából. Az idegen álszemöldökét, szakállát és parókáját villámgyorsan leszedte és midőn így felé fordult, Elemér a meglepetés hangos kiáltásával ugrott fel ültéből:

— Tarafás Bence uram!

— Igenis az vagyok! A halottnak tartott Tarafás Bence! Születése titkát és Sághevári Balázs végrendeletét hoztam kegyelmednek, mint jogszerű tulajdonosának, — válaszolta tompa, ércetlen hangján.

E szavak hallatára kimondhatatlan érzés vett erőt Eleméren. Ajkai szóra nyíltak, de hang nem jött ki belőlük, mellén pedig egy kőszikla nyomását érezte. Egy pillanatig még némán, zsi-

bongó aggyal állott helyén és csak azután tudta annyira leküzdeni megindulását, hogy megszólalhatott:

— A titkot, nevemet, születésemet fedő rejtélyt? — kérdezte kétség és remény között ingadozó hangon, mely úgy csengett, mint a megütött harang szava.

— Azt hoztam! De elébb olvassa el kegyelmed a levélkét.

Mohón nyúlt utána és felszakította, mert megismerte rajta volt nevelője, Vitál atyának az írását.

«Szeretett édes fiam! Magam mentem volna régi ismerősünkkel hozzád, de a gonosz csúz tehetetlen tuskóként ágyamhoz szegez. Tarafás uram nálam volt s elmondott mindent! Hallgasd meg tehát először te is és csak azután nyisd fel a családod titkát rejtő levelet, így jobban megértesz mindent. Tarafás uramat pedig, mint megtért, igaz embert, részesítsed abban a bizalomban, miben én részesítem. Amiket vétkezett, azokért bűnhődött és ezután igaz híved akar lenni... a többit, amivel megbíztam, szóval fogja elmondani, mert az írás nem igen megy hasgatásoktól meredt ujjaimmal. Áldásom rád és boldog vagyok, hogy ezután béke és nyugalom költözködik sokat gyötrődött ifjú szívedbe.»

— Még egy levelem van Cseresznyés uramtól! — szólott Tarafás. Egy másik levelet is elővett, amelyben hűséges öreg barátja szintén bizalmába és jóakaratóba ajánlja Tarafás uramat, ki mindent el fog beszélni. Ők, az öreg Mátyással együtt, nem mozdulnak őrhelyükről, vágyó szívvel várják azt az időt, midőn ifjú uruk jogos tulajdonosként újra elfoglalja örökét.

Elemér kezét nyujtotta volt ellenségének.

— Isten hozta nálam! Bármit tett, bármit cselekedett ellenem, ezzel lerótt minden vétkét.

Tarafás azonban nem fogadta el a felé nyujtott jobbot, hanem csak fejét rázta:

— Míg mindent el nem mondtam, nem érinthetem kezét! — felelte lesütött szemekkel. Elmondta, hogy már egy hete keresi az alkalmat, hogy vele beszélhessen, mert álruhában kell lapangania, nehogy Sághvári Ottó és örökké éber cinkosai felfedezzék.

Elemér intett neki, hogy üljön az asztal mellé és Gyurival egy kupa bort hozatott.

— Nini! Tarafás uram! Hát kegyelmed él! — rikkantotta el magát nagy csodálkozással, midőn meglátta.

— Él hát! De egy teremtettt léleknek se szabad tudni itt-

létéről, érted-e? — mondta Elemér szigorúan és kiküldte, hogy senkit be ne eressen, bárki keresné is.

— No hát most kezdjen hozzá, Tarafás uram, — szólott és nyugalmat parancsolt a szívét dobogtató heves váagnak és izgalomnak.

Tarafás mereven a karos gyertyatartó lángjába nézett.

— Úgy van, bevallom, készséges eszköze és szövetségese voltam az úrfi ellenségeinek. Ravasz, kétszínű ember voltam teljes életemben, tele hibákkal, gyengeségekkel s ezért volt szálka szememben minden igaz, minden becsületes ember és Sághvári Ottó is nagyon könnyen megnyert gonosz, cselszövő terveinek. Midőn azonban láttam, hogy készséges szolgálataim ellenére sem avat terveibe, tudni szerettem volna, mit forral bizalmasaival s nem készít-e számomra is valami csapdát.

Még nevelőatyja életében, a könyvtár rendezésénél, ráakadtam a kastély tervrajzára, amely megvan a kegyelmednek szóló iratok közt is. Mint minden régi kastélynak, a sághvárinak is megvoltak a maga titkos ajtói, falközötti rejtekútjai és hallgatózó fülkéi. Ezek segítségével nemcsak szemmel tarthattam a kamarás úr minden lépését, de legtitkosabb tanácskozásait is ki tudtam lesni. Megtudtam, hogy fényűző és pazarló hajlamai kielégítésére nem ártall a hamispénzverők és okirathamisítók bandájával szövetségben állni. Hivatalos hatalmával, befolyásával segíti, támogatja őket és megsúgja nekik, ha titkos feljelentés van ellenük vagy vizsgálat van tervbe véve.

Nemcsak fizetést húzott tőlük, hanem a banda bérencei készséggel segítségére voltak abban, ha valamelyik ellenségétől vagy vetélytársától akart szabadulni. Nyugodtan folytathatta volna üzemeit, ha közbe nem jön néhány olyan eset, amikor se hírt adni, se segíteni nem tudott bűntársain. Abban a hirhedt aranyrablási perben többnek beletörött a kése és a banda nagy veszteségeket szenvedett. Emellett az a hír terjedt el róla, hogy tulajdonképpen ő volt az áruló és még nagyobb jutalomért ő tette a titkos feljelentéseket.

A messze kiterjedő és nagyhatalmú bünszövetkezet vezetői közt voltak amúgy is elegenden, akik nem jó szemmel nézték azokat az óriás összegeket, amelyeket a bandától unos-untalan kicsikart. Ez a vád tehát kapóra jött nekik és nemcsak bündíjait szüntették meg, hanem a kezük közé kerített hamis váltóit és adósleveleiket cinkosuk: Tulpenbauer bankár által követelni kezdték, sőt megüzenték neki, hogy feljelentést tesznek ellene a hiva-

tali pénzek hűtlen kezelése miatt, ha nem fizet és nem tisztázza magát.

Sághvári Ottónak bezzeg most drága lett a jótanács. Pénze már régen elfogyott, befolyása, tekintélye hanyatló fényűzésével már-már amúgy is tűnni kezdett az udvari körökben és a feje fölött lappangó veszély szabadságát és becsületét fenyegette.

Amit ő nem tudott kitalálni, kitalálta Ulrik. Az ő tanácsára jött Sághvári Ottó bátyjához és villámhárítóul magával hozta fiát, Rudolfot, akit azonban lelke mélyéből nem szenvedhetett, mert akadályozója volt gonosz terveinek.

Amik jövedele után a kastélyban történtek, azt tudja, vagy most már sejti kegyelmed. Én avattam be, honnan és miként került kegyelmed a kastélyba s midőn megtudta, mennyire sóvárog a nevét rejtő titok után, erre alapította cselszövényeit. Az a bizonyos idegen az ő cimborája volt, a vöröshajú Ulrik írta azt a levelet, amelyben a derék, becsületes Sághvári Balázst kegyelmed szülői elvetemült gyilkosának vádolja. E rágalomnak az volt a célja, hogy kegyelmed otthagyja örökre a kastélyt és a cselszövény talán sikerül is, ha villámcsapásként közbe nem jön Ulrik levele, amely szerint azonnal pénzt kellett teremteni, vagy minden elveszett.

Irtózatossággal volt! Közel négyszázezer forint! Ennyit Balázs úrtól nem mertek kérni... Cselekedniök kellett tehát gyorsan, azonnal, minden módon, különben veszve lettek volna.

Uram, fiatal ezredes uram! Isten látja lelkemet, gonosz voltam, álnok voltam, de gyilkolásra nem szövetkeztem volna senkivel... Mindaddig én is véletlen szerencsétlenségnek hittem, míg leshelyemen ki nem hallgattam a két bűnös beszélgetését.

Elemér homlokán a hideg veríték gyöngyözött és villogó szemekkel meredt a beszélőre.

— Tehát a szerencsétlenség? — kérdé rekedt hangon.

— Büntett volt, uram! A leggaládabb testvérgyilkosság. A vörös Ulrik átfűrészelte a híd fölé hajló keresztfát és a híd gerendáit, ezenkívül még rá is lőtt urunkra.

— Tehát mégis igaz; Cseresznyés és Mátyás jól sejtették! — kiáltott Elemér indulattal és mintegy esküre emelve, jobbát a magasba nyújtotta.

— Úgy van! Sághvári Ottó tudott a büntetről és remegve várta otthon büntársa visszatértét... Erről bármikor tanuskodni fogok és jól tettétek, uram, hogy a keresztfát és a hídgerendák csonkjait, melyeken a befűrészelés nyomai látszanak, őrizet alá vettétek... Mondhatom, régen elrabolták volna e bűnjeleket és

fejük fölé gyújtották volna Cseresznyés uramnak és Mátyásnak a házat, ha nem féltek volna a nép gyanujától, amely amúgy is eleget suttogott és beszélt a szerencsétlenségről.

— Egy kérdést! Rudolf tud-e, sejt-e a büntettről valamit? — kérdezte nyugalmat erőltetve, noha e fájdalmas emlékekre szíve sajgott és remegett.

— Sejtette! De a nagy lelki kínok hosszú időre ágyba döntötték. Felgyógyulása percétől fogva egy szót se váltott többé atyjával, aki szintén került. A fiatal orvos Rudolfot meggyógyította, összezsugorodott lábát kiegyenesítette. A lelkében megrendült fiú a világ örömeiről lemondott és apja bűneiért veze-kelve, az augusztinusok szerzetébe lépett.

— Honnan tudja ezt, Tarafás uram?

— Tőle magától. Legelőször is őt kerestem fel zárdájában. Tőle kértem bűneim és gazságaim feloldozását. Amit kegyelme-teknek elbeszélek, azt neki is szóról-szóra elmondtam és ő tette kötelességemmé, hogy Vitál atyához és ide jöjjenek — ezt különben amúgy is megtettem volna.

— Tehát tudja! Tud mindent? Mit szenvedhetett szelid, elgyötört lelke? — suttogta Eleinér, fájdalommal visszagondolva barátja szomorú, vértanú arcára.

— De folytatom tovább! — szólott a beállott csendet meg-törve Tarafás.

Megtudva a büntettet, először elborzadtam... De nem aka-rom szépíteni magamat, később úgy gondolkodtam, a történte-ken változtatni nem lehet, tehát hasznomra fordítom a hallotta-akat és Sághevári Ottótól annyit csikarok ki, amennyit csak lehet. Ő most már úrnál és parancsolónak érezte magát: nagyon lené-zőleg és fennhéjázó módon kezdett velem beszélni és szokott gúnyolódó modorában, szép szerével értésemre adta, hogy örül-hetek, ha megtűr továbbra is a kastélyban.

Erre én is szépen, alázatos és burkolt szavakban értésére adtam, hogy mindent tudok és fejüket kezemben tartom. Tőle függ tehát, elejtsem-e, vagy pedig megtartsam...

Hej, hogy megjuhászodott erre egyszerre. De azért résen voltam, amikor csak lehetett, kilestem a mesterkedéseit. Urunk halála után minden kulcsot azonnal kezeihez parancsolt és midőn mindenki elaludt a kastélyban, éjfélkor a dolgozószobába lopód-zott, hogy szemügyre vehesse a pénzt és értékeket és hogy a ránézve veszedelmes iratokat és végrendeletet elsikkaszthassa. Nem is sejtette, hogy én a könyvtárszoba és melléktermek fal-közi rejtekútjain nyomon követem és látom titkos tervét. Hogy

jobban láthassam, mit csinál, kiléptem a könyvtár ajtaja mellett lévő rejteknyíláson s a függönyök árnyékában láttam, hogy megtalálta a végrendeletet és a levelet.

Sokáig habozott, hogy nyomban elégesse-e, vagy sem? Többször a gyertyák felé nyujtotta, de megint visszakapta és végre azzal az elhatározással rejtette hímzett kabátja alá, hogy szobájában elolvassa és csak azután égeti el a kandallóban.

Ekkor véletlenül arra felé pillantott, ahol én a sötétben leskelődtem. Lehet, hogy megmozduló árnyékomat látta, lehet, hogy bűnös lelkiismerete által üzelve, vad rémülettel rohant a könyvtárszobán keresztül szobája felé. Egy zsámolyban azonban megbotlott és észre sem vette, hogy az egész iracsomó kicsuszszant és ott maradt a könyvtárszoba padlózatán.

Így került az egész az én kezembe. Mindjárt átláttam, hogy valamennyi titok között ez a legértékesebb, amivel kezeim között tudom tartani. De óvakodtam még a legkisebb jellel is mutatni, hogy erről egyáltalán tudok valamit. Az ilyen dolgoknak érni kell és másnap tájára se néztem a könyvtárszobának, pedig tudtam, hogy a nagy keresésben fenekestől felforgatott mindent már kora hajnalban.

Megsejtettek-e valamit, vagy nem, ennek nem tudtam nyomára jönni. Midőn Ulrik elfoglalta helyét a kastélyban, engem is belevontak a tanácskozásba és én lettem a másik bizalmasa. Így tudtam meg, minő cselszövénnyel akartak kegyelmedtől szabadulni. Ennek folytatására azonban már nem volt szükség, mert végrendelet nem volt, kegyelmedet tehát ki lehetett taszítani a világba.

Most hát minden az övé volt, pénz pedig volt bőven, ki lehetett elégíteni a veszedelmes követelőket, akik jelentkeztek is nemsokára... én pedig nem sejtettem, hogy ez a nap lesz számomra a büntetés és megtorlás napja.

Mindig büszke voltam ravaszságomra, nem hittem, hogy valaki ebben túljárhasson rajtam. Nos, hát ebben bűnhődtem meg bűneimért.

Uraságunk ugyanis az egész cselédség szeme láttára, füle hallatára, egy drágaköves szelencét és egy tekercs aranyat adott át, hogy vigyem az urak után a városba; én semmi rosszat sem sejtve, készséggel útnak is indultam, mert már jó késő délutánra hajolt az idő.

Bármennyire iparkodtam, mégis csak napszállta után értem el a vízmosáshoz. A legmeredekebb részen egyszerre csak megzörrentek mögöttem a bokrok, egy erős kéz hátrarántott. Egy

pillanatra Ulrik arcát és dőfésre emelt karját láttam, de a velő-kig hasító fájdalomtól félig eszméletemet veszelve, csak annyit éreztem, hogy lefelé esem, zuhanok a vízmosás fenekére...

Vérbefagyva, össze-vissza törve hevertem ott és csak egy ijedt kiáltásra nyitottam fel nagynehezen szemeimet. Éppen hajnalhasadás volt és egy parasztot láttam ijedten tovaszaladni. Gyenge hangon kiáltottam segítségért, de senki se jött. Közben a friss reggeli levegő annyira eszméletre térített, hogy szörnyű gyengeségem ellenére is világosan tudtam gondolkozni.

Körülöttem a föld tele volt vérrel, össze-vissza zúzott testemen három késszúrás tátongott. Mindamellett első gondolatom az volt, ha már meg kell halnom, legalább bosszút állok. Hanem az élethez való ragaszkodás mégis erősebb volt bennem s egy gondolat azt súgta, ha itt maradsz, megölnek. A halálfélelem és az élethez való ragaszkodás összetört tagjaimba annyi erőt öntött, hogy nagy kínnal átmásztam a túlsó oldal bokrai közé és onnan, minden lépést véremmel jegyezve, az országút közélébe vonszoltam magamat, ahol nemsokára közeledő kocsizörgés térített ismét eszméletre.

Kimondhatatlan öröömre azt a fiatal doktort pillantottam meg egylovás kocsiján, aki szerencsétlen urunkat gyógyította. Tüstént felvett szekereére és irgalmas samaritánus módjára ápolt és rejtegetett házában, ahol sokáig lebegtem élet-halál között. Három mély szúrással a mellemben, kezem, lábam és oldalbordáim pedig betörve — Isten csudája és különös kegyelme kellett hozzá, hogy életben maradjak. És e kegyelem nékem, nagy bűnösnek megadatott és ez térített vissza a bűnbánás és megtérés útjára. Legelső tiszta perceimben a megbánás igaz könyveit hullatva, esküvel fogadtam, hogy ami rosszat csak tettem, azt jóra fordítom, lerántom a gonoszok álarcát, kegyelmednek pedig visszaserzem mindazt, amit elveszített...

Csakhogy az a bökkenő volt a dologban, hogy nékem továbbra is halottnak kellett maradnom, mert ha mutatom magamat, másodszor nem menekülök gyilkosaim körmei közül. Evégből Cseresznyés uramnak és Mátyásnak üzentem, de hogy a kastélyban gyanút ne fogjanak, az öreg Mátyás betegnek színlelte magát és Cseresznyés uram szekéren, vánkosok közt hozta az orvoshoz.

Mikor e két derék embernek bűnbánó vallomást tettem, nemcsak megbocsátottak, hanem tőlük telhetőleg segítettek mindenben. Figyelmeztettek, hogy jól rejtőzzem el, mert az egész környék erdőit, vízmosásait felkutatták s nekik is minden lépésüket

őrzik. Azért jó lesz, ha gyógyulásom után alakot változtatok és álnév alatt más vidéken telepszem le, ők azonban rögtön értesíteni fognak, mihelyt kegyelmed tartózkodási helyéről hírt kapnak, hogy átadhassam a kegyelmedet megillető iratokat...

Úgy tettem. Hosszú, hosszú volt az idő, hosszúak az elmúlt évek, mert nehéz volt kivárni a bosszú és megtorlás óráját, míg végre ütött az is... Egy nap Cseresznyés uram hű embere meghozta a hírt — és én azonnal útnak indultam. Vezeklésem útja legutoljára kegyelmedhez vezetett. Ez volt legtövisesebb valamennyi között... És most azt kérdem, megtettem-e mindent, hogy feloldozást és bocsánatot nyerjek?...

— Mindent! Tetteivel, bünbánatával levezekelt, jóvátett mindent, Tarafás uram! — mondta Elemér nyílt, megengesztelődött tekintettel. Mindkét kezét odanyujtotta neki, és mielőtt megakadályozhatta volna, Tarafás letérdelt és megcsókolta jobbját.

— Most pedig uram, ime vedd át a családod titkát rejtő levelet és Sághvári Balázs végrendeletét. Bizonytal mondok, téged illetnek ezek, és senki se tekintett a pecsétjük mögé, — szólott ünnepélyes hangon és inge alá rejtett bőrtüszőjéből elővette a pergamentbe csavart iratokat.

Könnyű és nem nagy volt az egész, Elemér kezei azonban mégis reszkettek, mert szörnyű súllyal, lelkét emésztő szorongással nehezedett rá a levélben rejlő ismeretlen titok. Nem jobb volna-e, ha mindörökre titok maradna?! Jótevője, nevelőapja is azt mondta mély szomorúsággal: «Ha majd elolvastad, óhajtani fogod, bárcsak ne tudnál róla!...» és e szavakat, mintha még most is fülébe csengenének, újra hallani vélte... a másik percben azonban elhatározó mozdulattal véget vetett minden további habozásnak.

— Még egyszer köszönöm kegyelmednek, Tarafás uram. Mától fogva az én vendégem.

Tarafás uram erre nyugalmas jó éjszakát kívánt és Gyurival együtt távozott. Elemér is bezárta szobája ajtaját, a levelet remegő kézzel kibontotta.

Egy keresztelőlevél, az ő keresztelőlevele, egy tanukkal, pecsétekkel ellátott bizonyítvány-féle, egy férfi és egy női elefántcsontra festett miniatür arckép és több másféle okirat volt a pergamentborítékban levő sűrűn teleírott lapokhoz csatolva...

Valentinus de Tornyallyai nobilis de Véghfalu et Tarvár, — olvasta édesatyja nevét a keresztelőlevélről és kimondhatatlan meghatottsággal futott végig szeme édesanyja nevéen, a magáén és a keresztszülőknén.

— Véghfalvi és Tarvári Tornyallyai Bálint volt hát boldogult atyám neve, eddigi nevemet pedig e két nemesi előnév elő- és utótagjából vették! — suttogta, miközben kibontotta a keresztelőlévél mellé csatolt okiratot. Ebben az aláírt tanuk nevükkel és hites pecsétjükkel bizonyítják, hogy haldokló atyja öt másfél éves korában Sághevári Balázs apai gondviselésére és szeretetére bízta, e derék férfiút nevezve ki gyámjává és védelmezőjévé.

A többi okiratokat csak futólag nézte végig, midőn látta, hogy ezek részint pénzről, értékekről és más egyéb letétekről szólnak, de annál nagyobb megindulással nyúlt azok után a sűrűn beírott lapok után, melyek közül az első így kezdődött: «Szeregett fiamnak, Véghfalvi és Tarvári Tornyallyai Elemérnek, ősi családom egyetlen és utolsó sarjának.»

Kis ideig meg kellett állnia, hogy megindulását leküzdje, azután olvasni kezdte. De minél tovább olvasta, arca annál halványabb lett és nem egyszer leírhatatlan fájdalommal rejtette arcát reszkető kezeibe. Úgy tetszett neki, mintha vérrel és könnyekkel lennének írva azok a sorok, midőn odáig ért, ahol édesatyja véletlenül tanujává lett annak a szörnyű párbeszédnek, amit elvetemült, gonosztévő unokaöccse, cinkostársával, a doktorral folytatott és amiből megtudta, hogy neje után, most ő és árván maradt kisfia következnek, hogy a pénzt és vagyont az öccs örökölhessen...

— A mérég nem elég erős, még soká elhúzza! Adj erősebb adagot! — sürgette az unokaöccs, de a cinkostárs vonakodott. «Ez gyanút keltene. Az a négy-öt hónap nem olyan hosszú, hogy ki ne lehetne várni» — felelte rá a doktor. «De vajjon biztos-e?» — kérdezte újra az unokaöccs. «Kérdezd meg barátodtól, uram, ő már ismeri. Öt hónapnál egy nappal se adok neki többet» — suttogta a doktor... «Tehát még öt hónap! Azzal a kis porontyval könnyű lesz elbánni. Akár én leszek a gyámja, akár más, bárhová vigyék is, könnyen végzünk vele.»

Apja a hallottakból tehát megtudta, hogy el van veszve, menthetetlenül és sorvasztó betegsége a gyógyitalába töltögetett méregtől ered, de ha ő veszve van is, fiát még megmentheti és megmentheti részére vagyonának legnagyobb részét.

Az alatt az öt hónap alatt, ami még életéből hátra volt, titkon pénzzé tett mindent, amit csak lehetett és családi kincseivel együtt, legjobb barátjának, Sághevári Balázsnak adta át megőrzés végett... Midőn halálát közeledni érezte, pár nappal azelőtt mindenkit eltávolított a háztól, néhány meghittebb barátja jelen-

létében SÁGHVÁRI Balázst fia gyámjává és gondviselőjévé kinevezte, az erről szóló bizonyságlevelet meghitt emberei aláírásukkal és pecsétjükkel hitelesítették. Ekkor megeskette őket, hogy ezt és a hallottakat örökre titokban fogják tartani.

Azután elbeszélte unokaöccse és cinkostársa gonoszságát, akik a világ előtt a legképmutatóbb módon a legnagyobb szeretetet és hálát mutatták iránta, a világ tehát el se hinné neki, hanem lázalomnak bélyegeznék, ha e rettentő bűnnel vádolná, miután a véletlenül kihallgatott párbeszéden kívül bizonyítékai nincsenek... Bárkire bízna szeretett fia nevelését, e megrögzött gonosztevők találnának módot és alkalmat, hogy elveszítsék, azért a legnagyobb titoktartás mellett, az ország túlsó részén lakó barátjára bízta, aki fiaként fel fogja nevelni és csak akkor tudatja vele nevét és származását, midőn nagykorúságát elérte és elég erős lesz ahhoz, hogy önmagát és jogait megvédelmezze, ha még ellenségei élnének, akiknek megbüntetését a Mindenható igazságos és sújtó karjára bízta...

Ezekből az utolsó sorokból megtudta azt is, miért került e hagyatéknak oly féltékeny gonddal lepecsételve SÁGHVÁRI Balázs kezébe, aki mindenbe be volt avatva. Csak a szörnyű bűnre csábító cinkos nevét nem tudta, mert ez saját vérbéli édestestvére, SÁGHVÁRI Ottó volt, akivel Tornyallyai Bálint elvetemült unokaöccse Bécsben, a szerencsejátékok titkos barlangjaiban ismerkedett meg és a két cimbora mindjárt egymásra ismerve, szoros barátságot kötött.

— Megint ez a sátán! Ezért gyűlöltem hát az első pillanattól fogva, mintha megsúgta volna valami! — kiáltott lázongó indulattal, azután kinyitotta az ablaktáblákat.

Az éles hajnali szél lehűtötte az agyát forraló bosszúgondolatokat annyira, hogy nyugodtan, megfontolva kezdett a teendők felett gondolkozni.

— Mindenekelőtt Hadikkal és Nádasdyval kell beszélnem és ha ők is azt tanácsolják, amit gondolok, kihallgatást kérek Őfelségétől, mert mától fogva atyámnak és őseimnek drága nevét fogom viselni... Kihallgatás után meglátogatom Vitál atyát és menhelyet kérek tőle Tarafás uram részére, hogy SÁGHVÁRI Ottó meg ne sejtse és akadályokat ne gördíthessen utamba! — gondolta magában. Rövid tünődés után gyertyát gyújtott, leült és levelet kezdett írni barátjának, Rudolfnak, aki a téli fegyverszünet idejére újra visszatért kolostorának csendes falai közé.

XX. FEJEZET.

MEGVÁLTÁS.

A porosz király éppen hadiszemlét tartott, midőn hírül vitték neki Berlin megszállását. Egy szót sem szólt, de környezete látta, hogy véresre harapta ajkait, midőn megfordult, hogy visszatérjen sátorába. Nemsokára Ziethen tábornokért küldött:

— Mit csináljunk? — kérdezte sebesen, midőn a tábornok sátrába lépett.

— Mindenekelőtt meg kell vernünk a franciákat, felség. Azután a csorbát majd kiköszöröljük! — felelt szokott rövid modorában Ziethen, mire a király arca kissé felderült.

— Úgy van! Én is ezt gondoltam! Hadik eddig már bizonyosan elhagyta Berlint, így csak a sereget gyöngítenők. Amúgy is kevesen vagyunk; Soubise herceg hatvanezer franciával táborozik Lipcse táján, mi pedig csak huszonkétezer vagyunk!

— A többit kipótolja a porosz vitézség, felség! — kiáltott Ziethen villogó szemekkel. A király kezét nyújtotta neki...

— Tábornok úr! A sereg induljon Bedra és Roszbach felé! — parancsolta azután. Midőn november 5-én Roszbach alá érkeztek, törzskarával jókedvűen megebédelt, azután pedig egy közeli magaslatra lovagolva a franciák hadállását vette szemügyre.

— Uraim, az ütközet, amit ma nyerünk, a rossbachi csata lesz! Seydlitz tábornok! A franciák azokat a halmokat elfeledték megszállani. Kerülje tehát körül és támadja hátba az ellenséget! — szólott, görbe fogantyús botjával észak felé mutatva.

— Ahá, Moller ezredes ágyúi már a Jánus-halmon!

Seydlitz, a porosz hadsereg legfiatalabb tábornoka, gyors iramban száguldott lefelé. Megkezdődött az ütközet és a hatvanezer franciát a huszonkétezer porosz két óra alatt úgy tönkreverte, hogy a fényes hadsereg teljesen felbomolva vad futásban keresett menedéket.

A győzelem oroszánrésze Seydlitzé volt, akit a király ott nyomban altábornaggyá nevezett ki, Ziethent pedig össze-vissza ölelgette.

— A hadiszerencse ismét felénk fordult. Többé nem ereszttem el! — mondta örömittasan, azután újra Seydlitzhez fordult, akinek fiatal arca lőporfüsttől feketén ragyogott a győzelem örömétől.

— Seydlitz, szólj, van-e valami kívánságod?

— Van! De azt felséged nem teljesítheti!

— Ugyan mi volna az? — kérdezte a király kíváncsian.

— Felség! A magyar huszárok közt van egy fiatal ezredes, akit vakmerő bátorsága, enyémhez hasonló gyors előmenetele és fiatalsága miatt, »magyar Seydlitznek« neveztek el. Ez nékem vetélytársam! Szeretném vele összemérni kardomat! Ez a hő kívánságom van csak, mert minden egyéb vágyamat királyom kegyei betöltötték.

— No, ez a vágyad nemsokára teljesül! Mert innen egyenesen Szilézia felé megyünk! — nevetett a király, azután pedig hirtelen elkomolyodott. — Nagyon rosszul állanak ott a dolgaink. De hiába, előbb a franciákkal kellett végeznünk. Lotharingiai Károly megerősített táborában ül. Ha ki nem tudjuk csalni belőle, Szilézia elveszett... Igaz, hogy is hívják a te magyar vetélytársadat? Melyik hadtestben szolgál?

— Jól megjegyeztem a nevét, hogy rátaláljak. Az elfogott osztrák tisztek csudákat beszélnek vitézségéről, gyors elhatározásáról és halálmegvető bátorságáról...

— Eh! Ne dicshimnuszokat zengj, hanem a nevét mondd meg! — szakította félbe a király türelmetlenül.

— Véghvári Elemérnek hívják és Hadik tábornagy hadtestében szolgál, jelenleg azonban Sziléziában van Nádasdy hadtesténél.

— Véghvári! Véghvári! E név olyan ismerősnek hangzik! — mormogta elgondolkozva a király. Egyszerre azonban homloka elsötétült és szikrázó szemekkel kiáltotta:

— Ez az! Ő az! Aki az én derék Schwerinemet Prága alatt legyőzte!

— Ez az ifjú győzte le a vitéz Schwerin tábornagyot! Istenemre, ez nem maradhat bosszulatlanul! Ez súlyosbítja a leszámolást! — kiáltott Seydlitz szikrázó szemekkel.

— Tudod mit, fogd el! A hőöket az ellenségben is tisztelnünk kell! Szeretnék a szeme közé nézni, — válaszolt szelid mosollyal a király.

— Megteszem, felség! Már úgyis régen fenem rá a fogamat! — tüzeskedett a fiatal tábornagy. Ez olyan jó kedvre hangolta a királyt, hogy tovább folytatta a tréfát:

— Kémeink tudósítottak, hogy az ördögök megint Sziléziába hozták azt a fiatal augusztinus barátot, aki valóságos oroszlanokká lelkesíti a katonákat! Ez a páter Gábrielnek nevezett szerzetes több kárt okozott nekünk akármelyik osztrák hadvezérnél, mert amelyik seregnek az élére áll, ott biztos a győzelem... Lotharingiai Károly hálából püspököt csinálhatott volna belőle. Bár tette volna, akkor kevesebb veszített ütközetünk lenne...

Lotharingiai Károly ezalatt azt hitte, hogy az egész telet babérjain pihenve, békén töltheti sziléziai táborában. Elbizakodottságában és önhittségében a Nádasdy által kivívott diadalokat egyedül csak a maga hadvezéri lángeszének tulajdonította. Dölyfösen nevetett, midőn hírül hozták neki, hogy a porosz király serege élén gyorsított menetben közeledik és már Parchwitznál áll.

Először el se akarta hinni, midőn azonban mégiscsak el kellett hinni, segédtsíjtjét Nádasdyhoz küldte, ki azonnal díszbe vágta magát. Öltözködés közben folytatta megkezdett beszélgetését Elemérrel:

— Látod, itt van, amit mondtam. Akiben csak egy parányi katonai érzék rejtőzik, biztosra vehette, ha a porosz király elkészül a franciákkal, a mi nyakunkra jön. Nem akarja engedni Sziléziát.

— Úgy van! Ezt előre lehetett látni! — visszhangozta szórakozottan Elemér.

— Ez még nem volna baj! Adja isten, hogy rábírhassem a fővezért, hogy ne mozduljunk ki megerősített táborunkból. Ha állásunkat elhagyjuk, megvernek! Megvernek bennünket, mondom neked... Hanem most ne erről beszéljünk, folytassuk a te dolgodat...

Ott hagytuk el úgy-e, hogy kegyes királynőnk, midőn Hadikkal egyetemben titkos kihallgatást kértetek tőle, nagy részvéttel és érdeklődéssel hallgatta családod végzetes történetét. Királyi szavát adta, hogy mihelyt e nehéz háborús idők elmúlnak, jogaidhoz segít és megbünteti a bűnösöket, akiknek nevét egyelőre elhallgattatok előtte. Néked pedig megengedte, hogy eddigi nevedet ősi családi neveddel cseréljed fel... Helyesen cselekedtetek, a rókát nem szabad idő előtt kiugratni a lyukából, nehogy neszt orrontson.

— Ez a hiba pedig megtörtént, vitéz tábornagyom! — válaszolt Elemér. — Amint már elmondtam, Tarafás legelőször is Ságvári Ottó fiához, páter Gábrielhez ment és elmondott neki

mindent, mire az én Rudolf barátom megtörte fogadalmát és felkereste atyját, akit tizenkét év óta nem látott.

Rettenetes jelenet volt az, és még rettenetesebb szavak röpödtek atya és fiú között... Szegény Rudolfnak még akkor is elfulladt a szava, egész teste görcsösen reszketett, midőn ezt nékem tudtul adta... Hogy mit beszéltek, arról nem szólt, de biztosított, hogy atyja meg fog hajolni a végrendelet előtt! — mondotta Elemér szomorúan...

— Szép! De még majd jobban is meghajlítjuk ő méltóságát, ezt a vén címeres gonosztevőt! — jegyezte meg Nádasdy szárazon. — Bárhogy dőljön el a harc kockája, a fegyverszünet alatt Bécsbe indulok a kamarás úrhoz...

— Rudolf esdekelve kért, hogy bízzak mindent őreá. Ő kényszeríteni fogja édesatyját, hogy bűneit jóvátegye, — szólt Elemér gyöngé ellenvetéssel.

— Jó, jó! Én nem is vonom számadásra — ez a te dolgod. Ha kell segítek, ha nem, hát nem! Csak azt akarom neki megmondani, hogy fejével és szabadságával felel a te életedért... Erre akarom figyelmeztetni és ettől el nem állok!

— Szegény Rudolf! Már is olyan, mint az árnyék. Leírhatatlanul szenved és önmagát emészti apja bűneiért. — sóhajtott Elemér.

— Kár érte! — vágott közbe Nádasdy. — Olyan apának — ilyen fia! Ördög és szent! Valóban csudálatos. És még azt mondják: «Az alma nem esik messze a fájától.» No, ez ugyancsak messze esett. Ha pap nem volna, hát a hősök babérkoszorúját érdemelné homlokára. De most győrünk. A főherceg neheztelni fog, ha megvárakoztatjuk!

— Hát én is menjek? — kérdezte meglepetve Elemér.

— Persze, hogy jössz! Egy csapatot kérünk a részedre!

Elemér felvillanyozva ugrott fel és ragyogó szemekkel lépdelt a tábornagy oldalán a fővezér sátra felé.

Nádasdy komoran jött ki a főhercegtől. A makacs, elbizakodott embert nem sikerült meggyőznie. Másnap az egész sereg ott hagyta bevehetetlennek tartott hadállásait és a boroszlói országúton előre nyomult Leuthen felé, ahol már a porosz előőrsöket lehetett látni.

Leuthen falu körül széles síkság terül el, Károly főherceg ezt választotta csatatérnek és a legmagasabb dombon sátrát felüttette. Innen Daun tábornagy és több tábornok társaságában ő is a poroszok felé nézegetett.

December ötödikének reggele kemény, csikorgó hideggel

köszöntött be. A főherceg, mint udvarias házigazda, tokajival kínáltatta meg kíséretét, akik ugyancsak haragudtak a tájon ülő ködre, amely eltakarta a poroszokat.

— Végre a köd oszladozni kezdett és kivillantak belőle a sötét-kék porosz egyenruhák. Valamennyien távcsöveik után nyultak.

— Lám, lám! Ott jönnek a poroszok! A jobbszárny felé!

— Nem, a balszárny felé indulnak!

— Micsoda, hát ez az egész porosz hadsereg? Ezzel merészkedett a nagy hadvezérnek tartott Frigyes ellenünk jönni? Hiszen ez azoknak a híres berlini Wachtparádoknak a fele se lehet! — nevetett a harmadik.

— De hát mit akarnak tulajdonképpen. Lótnak, futnak, mint a nyulak. Most megint a balszárny ellen jönnek!

— Nem, a jobbszárny ellen! — hápogta egy pohos tábornok, aki akkora náthát kapott a hidegtől, hogy alig tudott szuszogni.

— Uraim, önök mindnyájan tévednek! A poroszoknak eszük-ágában sincs a támadás, hanem el akarnak vonulni. Most csak az a kérdés, megtámadjuk-e őket, vagy sem? — szólt közbe Daun főlényyel.

— Hagyjuk őket békével továbbmenni, katonáink pedig pihenjenek, — mondta Károly főherceg, akit a hideg ellen beszedgetett tokaji nagyon kegyes hangulatba hozott.

A poroszok azonban nem vonultak el, mint Daun hitte, hanem folyvást közeledtek. De olyanformán, hogy senkisémet tudta addig eltalálni, hogy mit akarnak, míg csak egy tiszt megeresztett kantárral elő nem száguldott:

— Luchesi tábornok jelenti fenségednek, hogy a poroszok azonnal megtámadják a jobbszárnyat. Sürgős segítséget kér! — jelentette lihegve a főhercegnek.

— Az ördögbe, mit jelentsen ez? — kérdezte Dauntól a főherceg.

— Még korán volna! Még nem vagyunk tisztában az ellenség szándékaival! — felelte ez fontoskodva.

Erre a segédtsízt elugratott, de tüstént nyomon követte egy második.

— Luchesi tábornok azonnali segílyt kér, különben nem felel semmiről. Az ellenség túlerővel támadt a jobbszárnyra.

— Vezesse hát rögtön a balszárny lovasságát, három ezred kivételével, a jobbszárny segítségére. A tartalék sereg pedig készüljön, — parancsolta a főherceg. Daun harciasan eléje ugratott és kérte, hadd vezesse ő a tartaléksereget a jobbszárny támogatására.

Lotharingiai Károly intett, mire a tábornagy elvágatott tisztjeivel. Ebben a pillanatban azonban egy új hadsegéd száguldott a dombra.

— Fenség, Nádasdy tábornok erősítést kér! A poroszok túlnyomó ereje a balszárnyra készül támadni.

A főherceg szögletes vonásai Nádasdy nevének hallatára egyszerre elsötétültek:

— Az nem lehet! — fortyant fel mérgesen. — Luchesi azt jelenti: a jobb, Nádasdy pedig, hogy a balszárnyat támadják! Micsoda képtelenség ez? Az a csekélyszámú ellenség egyszerre két ellenkező ponton nem támadhatja meg mérföldnyi hosszú csatavonalunkat.

A főherceg bosszús kitörése közben egy második hadsegéd vágatott elő, akit nyomon követett egy harmadik, egy negyedik, sőt ötödik is, és valamennyi gyorsan, erélyesen sürgette az erősítést.

— Pokolba mindenkivel! Luchesi jelentése a való! Neki küldtem erősítést... Nádasdy várakozzék! — ordította mérgesen a főherceg és midőn a hatodik segédtiszt is előszáguldott, egyszerűen hátat fordított neki és meg se hallgatta.

Ekkor már heves ágyútűz dörgött az egész csatavonalakon és a kézfegyverek tüze szakadatlanul ropogott a jobb- és baloldalon, a síkságot pedig nehéz, szürke ködként, sűrű füstgomoly fedte, amelyből csak a rohamra induló csapatok vad rivalgása és a földet rázkódtató bömbölés hangzott ki...

A földig érő füstmennyezetből, ahonnan a legádázabb harciárma harsogott, most egy lovas bukkant elő... Nem száguldott, hanem csak úgy repült habtól fehérülő lován a főherceg felé. Elemér volt.

— Fenség! — kiáltott rövid tisztelgéssel, — Nádasdy tábornagy sürgős erősítést kér! A lehetetlenséggel kíséri a harcot. Az egész porosz haderő a balszárnyat támadja.

— Kinek higgyek hát! — fortyant fel a fővezér. — Luchesi azt üzente, hogy őt támadják.

— Luchesi téved! Ellene csak cseltámadást intéztek! — kiáltott tükön állva Elemér.

— Kitől tudja ezt, ezredes úr?

— Nádasdy tábornagy mondja és magam is láttam, fenség!

— Én pedig azt mondom, hogy Nádasdy téved. Az ön ítéletére pedig mitsem adok, fiatai ember. Ha Nádasdy vitézül tartja magát, szavaim igazságáról meg fog győződni.

— Fenséged tehát nem küld erősítést? — kérdezte összeszorult szívvel.

— Nem! A derékhadat nem bontom meg semmi áron! — felelte Lotharingiai Károly fagyosan.

— Akkor legyen fenséged a legrosszabbra is elkészülve!

A főherceg gögös lenézéssel méregette végig.

— S mi lenne az a legrosszabb, ezredes úr? — kérdezte metsző élességgel.

— Nádasdy már nem soká állhat ellent a húszszoros túlerőnek — és ha visszanyomják, nemcsak a derékhadat, de a jobbszárnyat is magával fogja ragadni, — felelte tiszteletteljes, de határozott hangon.

— Elég! Ön nagyon bölcs hadvezérnek látszik, fiatal ember. Ha kardját is olyan jól tudja használni, mint nyelvét, akkor Nádasdynak nincs szüksége erősítésre! — mondta hideg lenézéssel. Elemér haragvó szívvel száguldott vissza a golyóktól süvöltöző harctéren a szorongatott jobbszárny felé.

— Nos? A segély! — kérdezte Nádasdy, Elemér csüggedt arcáról nem sok jót olvasva.

— A főherceg nem küld erősítést!

Nádasdy fájdalmasan felkiáltott:

— Akkor veszve vagyunk! — azután haragtól szikrázó szemekkel rázta ökleit. — Ez égrekiáltó könnyelműség és bűn! Egy ember konok megátalkodottsága miatt gyalázatos vereséget kell szenvednünk és ezrek meg ezrek lakolnak életükkel... hanem csak legyen vége az ütközetnek. Elemér fiam, te huszáraid élén szállj meg a schweidnitzi hidat! Ha a poroszok elfoglalják, elveszünk vágva a visszavonulástól, pedig inkább halál, mint szégyenteljes hadifogság!...

— Nem fogják elfoglalni, vezérem! — felelte Elemér elvágatva. Nádasdy pedig kardot rántott és maga állott már csak két ezredre apadt hadteste élére, amely ellen szüntelenül új és új porosz csapatok indultak rohamra...

— Fiaim! Helyt kell állnunk az utolsó emberig, utolsó csepp vérünkig! — dörögte hatalmas hangján. De hiába lelkesítette katonáit a hősrégék küzdelmeibe illő vitéz példájával, a nagy túlerőnek nem állhattak ellent. Leuthen felé kellett visszavonulniok.

Hosszú és ekkeseredett küzdelem indult meg a falu birtokáért. Vezérük lelkesítő szavaira a megfogyott hadtest újra felvette a nagy túlerővel a küzdelmet és e makacs ellentállás tan még jóra fordította volna a harc kockáját, ha Frigyes király

kimagasló hadvezéri tehetségre valló haditervvvel el nem döntötte volna a harcot.

Egyszerre támadt a derékhadra és jobbszárnyra, ugyanakkor Wedell hátban rohanta meg Luchesit. A nagy hadvezér, Lotharingiai Károly, ezáltal saját, jól kigondolt haditervének csapdájába esett, mert egyik hadtest a másikat söpörte, ragadta magával, úgy hogy végre a nagy osztrák tábor minden ponton eszeveszett futásban szóródott szerteszét a nálánál jóval csekélyebb porosz haderő előtt.

Késő éjszaka a futó csapatokból maroknyit sikerült összedni. Nádasdy tábornagy halottsápadt volt. Elemér karja és homloka vérzett.

— Huszonegyezer fogoly, hatezeröt száz halott! Luchesi, Ottervolf és Breisack tábornokok elestek! Szilézia Lotharingiai Károly ügyetlensége miatt ismét porosz kézbe került! — szólott Nádasdy tompa hangon.

A tiszték azt hitték, hogy a fővezér azonnal haditanácsot hív össze, — de a főherceg nem mutatkozott és senkit se eresztett maga elé.

— Így is jó! — horkant fel zord hangon Nádasdy.

— Ügylátszik legokosabb lesz, ha leteszem a kardomat! A komoran hallgató Elemér is ezen járatta elméjét.

De e két vitéz kard-letevésére nem került sor, mert Lotharingiai Károly lemondott fővezérségéről és Mária Terézia Daun grófot nevezte ki összes hadainak parancsnokává.

E változással nemcsak észrevehető fordulat állott be a hadviselésben, hanem a porosz király is rövid idő múlva tapasztalni kezdte, hogy a gögös és tapintatlan főherceg nincs a táborban s ezáltal a hadsereg hangulata lelkesebbé változott. Kénytelen volt bevallani, hogy Daunban hozzá méltó, fogas ellenfélre talált, aki nem megy bele vakon a kivetett hálóba. A leutheni diadalt követő kisebb-nagyobb csatározásokkal a háborút elhúzta tavaszig és visszafoglalta Schweidnitz várát. Ez a tőle elpártoló hadiszerencsének utolsó csalóka mosolygása volt. Az egyre-másra következő vereségek sorozata jött most.

Schweidnitz bevétele felbuzdulva, szokott gyorsaságával Olmütz ostromához fogott. Ennek hírére Daun nagy felmentő sereggel közeledett a szorongatott vár felszabadítására, de akár-hogy törte a fejét, nem tudta kitalálni, mit akar az osztrák fővezér lassú, óvakodó mozdulataival. Amire pedig kitalálta, már akkor Daun és Laudon seregei úgy körülhálózta mindenfelől, hogy táborát el volt vágva minden élelmezéstől és összeköttetéstől.

Az ostrom folytatása, illetőleg seregének sorsa csak egy hajszálon függött és ez a mentő hajszál egy háromezer szekérből álló élelmi szállítmánytól függött, melynek tízezer porosz katona kíséretében Neisse felől kellett volna megérkeznie, egy millió tallér zsoldpénzzel és kétezeröttszáz szarvasmarhával.

Az osztrák táborban mitsem sejtettek volna erről, ha Tornyallyai Elemér ezredes, aki néha egészen a porosz őrszemekig portyázott, ki nem lesi két iddogáló katona beszélgetését.

Elemér rövid megbeszélés után még ugyanazon éjjel a legnagyobb csendességben Laudonnal elhagyta a tábort. A sziléziai határszélen fekvő Domstädtel városka mellett olyan szerencsével támadtak az élelmi szállítmányra, hogy Ziethen csak kétszázötven szekeret tudott megmenteni, a többi pedig az egymillió tallérral együtt a vakmerő ellenfél kezébe került.

Pénztől, élelmiszertől megfosztva, Frigyes porosz királynak el kellett hagynia az ostrommal. Csehországon keresztül vonult vissza és bár visszavonulása egyike volt hadászati remekléseinek, mégis a legnagyobb veszteségek árán kellett otthagynia Sziléziát, mert Hadik huszáraival folytonosan a sarkában volt. Nem egyszer maga a király is az elfogatás veszélyében forgott.

Elemér öröme kimondhatatlan volt, midőn tábornagya újra átvette a hadtest vezetését.

— Most megint győzelemről győzelemre lobognak zászlóink! — kiáltott az arcvonala előtt s vele ujjongott lelkesülten a legénység is. Daun kiadta az indulási parancsot Drezda felé, mert a porosz király nagy gyorsan észak felé fordult, hogy az országába tört oroszokat kikergesse.

Míg Daun Drezdát sikertelenül ostromolta, addig Hadik vakmerő huszárcsellel elfoglalta Sonnenstein várát. A porosz király közeledtének hírére azonban Drezda felmentésére sietett, egyesülnie kellett Daun seregével, amely sietve Löbau felé vonult vissza és a síkságot szegélyező magaslatokon ütötte fel táborát.

A porosz király, noha tábornokai: Seydlitz, Ziethen és Keith hevesen elleneztek, a síkságon ütött tábort, mire Keith tábornok dacosan vágta a király szemébe:

— No, ha az osztrákok itt meg nem vernek bennünket, kötelet érdemel valamennyi!

Hajnali három óra felé járt az idő, midőn az osztrák seregek a legnagyobb csendben megkezdték a felvonulást. Hochkirch tornyán négyet ütött az óra, midőn Laudon a pandurokkal megkerülte a poroszokat és felgyújtotta hátuk mögött a falut.

Ez volt a jel Forgáchnak és Hadiknak a támadásra.

Érces csörrenéssel dübörgött egyik ezred a másik után és harsány «Rajta magyar, rajta!» kiáltással csaptak össze a vasa-sokkal.

Ebben a percben Elemérnek is indulnia kellett. Az ellenség balszárnyát kibontakozásra kényszerítette, neki kellett őket visszaszorítani. Fűlsüketítő trombita-recsegéstől reszketett a levegő, a gránátosok szuronyerdeje majd itt, majd ott csapott össze a nehéz lovassági szablyákkal, a porosz nehézlovasság pedig a kartácstűznek kitett gyalogságot akarta megingatni.

A porosz király most már maga állt gránátosai élére, de Hadik és Elemér rohamaira mindannyiszor hátrálnia kellett, még pedig olyan gyorsan, hogy a király egyszerre csak megdöbbenve vette észre, hogy a huszárok közé került. Hadik jobbról, Elemér balról ugrott feléje, hogy elfogják, de e pillanatban Ziethen ferge-
teg gyanánt zúdult rájuk lovasságával s nagynehezen kivágja és magával ragadja királyát a harc zűrzavarából.

A falu körül folyik azonban a harc legelkeseredettebben. A poroszok minden áron meg akarják tartani állásukat, Ziethen és Seydlitz már negyedszer fúvatnak rohamra, hogy az osztrák gyalogságot szétszórják és letiporják. De hiába! Lelkészüik, Gábriel atya ércfalként tartja össze őket s lépésről lépésre nyomulnak elő a harcmezőn.

— A balszárny színleg sietve hátráljon észak felé és csalja maga után a huszárságot, a fedezetlenül maradt gyalogság aztán nem tud ellenállni a három oldalról rátörő lovasságnak! — Fri-gyes király parancsát hozzák a segédtisztek... mire nemsokára a balszárny csakugyan hátrálni kezd, Forgách és Hadik pedig tüzesen utána nyomulnak az észak felé húzódó völgykanya-rulatba.

E pillanatban újra rohamra recsegnek a trombiták és a porosz nehéz lovasság minden oldalról áradat gyanánt zúdul a gyalogságra.

— Miénk a győzelem! Ma elfogom a papot! — kiáltja Seyd-litz, de ugyanakkor Daun is észreveszi a veszélyt s egyik segéd-tisztjével megállíttatja az arra robogó Eleméert.

— Ott esett el, páter Gábriel! Szörnyű csapás! — kiáltja a völgykanyarulat felé mutatva és egy percre még az ütközetről is elfeledkeznek.

— Tornyallyai ezredes, siessen a gyalogság segítségére, a többi segédtisztek pedig Hadik és Forgách után vágatnak!

Elemér viharként száguld oda ezredével, ahol barátja elesett s akinek teteme körül ércfalként állnak a katonák.

— A mi lelkészünk! A mi őrangyalunk elesett! — jajgatnak a katonák.

— Bosszuljátok meg! — dörghi Elemér.

Egetrázó kiáltással mozdul meg mind a három hadoszlop s oroszlánként veti magát a dübörögve közeledő vasasok elé.

— A lelkész! Agyongázoljátok a lelkészt! — kiáltja Elemér, aki barátja vérző teteme fölött állva, hiába erőlködik, hogy lovára emelje és kiragadja a harc viharából.

E szavak döntötték el az ütközet további sorsát! A gyalogság mindaddig ércfalként állt ellent a nehéz lovasság rohamának, amíg csak a visszaérkező Hadik és Forgách szét nem robbantotta őket. A harc így a falu felé húzódott. Elemér pedig ott maradt barátja mellett a halottakkal és sebesültekkel fedett véres harcmezőn.

Gyöngéden ölébe emelte fejét és vizet csepegtetett halvány homlokára. Örömkkiáltás szakadt ajkáról, mert a haldokló felnyitotta szemeit.

— Ha megmozdítasz, végem van! Pedig még sok mondani valóm van néked, Elemér. Az élő nem mondhatta el, de a haldokló megteheti! — suttogta gyöngye hangon. Ahányat szólt, annyi piros vérsugár buggyant ki görcsösen lihegő melléből.

— Takarékoskodnom kell a szavakkal! — lehelte és megtörő tekintetét a löporfüstös alkonyi égre emelte... — Elemér, atyám sokat vétett ellened, de bármit tett is, ő mégis atyám volt... Kíméld végettem... hiszen én igyekeztem mindent jóvátenni, most pedig életemmel váltom meg az övét...

— Rudolf! ... barátom! — suttogta Elemér elfúló hangon. A haldokló viaszfehér ujjaival megragadta Elemér kezét.

— Ami téged illet, azt visszaadja mind... vissza kell adnia! — folytatta mindinkább halkuló hangon. — A halottakat pedig úgyse lehet feltámasztani. A halottak nem bosszúállók! Azok csak megbocsátani tudnak! Emlékezz vissza Balázs bácsira, Elemér... Sírjában gyaláznád meg, örök nyugalma rabolnád el, ha börtönbe, szégyenpadra hurcolnád a Sághevári nevet... Ugy-e, nem teszed ezt, Elemér? Ugy-e, nem teszed?

— Nem teszem, nem! Éretted megbocsátok neki, Rudolf...

— Ne sírj! — vigasztalta, midőn megérezte a homlokára hulló forró könnyeket, — nekem édes, nekem megváltás a halál! Magam kerestem a harcmezőn! Szent hitünk tiltja ugyan, hogy keressük a halált, de a hazáért és szabadságért az ilyen halál is erénnyé válik... Én is ezért halok meg. — Az utolsó szóval a búcsuzó lélek suhant ki a hülő ajkakon.

— Nekem megváltás a halál!

Elemér ráborult s megcsókolta halvány homlokát, hideg ajkait és a lezárt szemeket.

A lenyugvó nap vérvörös, búcsuzó sugarai megvilágították a mennyei békétől átszellemült arcot, ő pedig, mintha megbűvölték volna, nem tudott mozdulni, nem tudta tekintetét levenni róla... Feje fölött az összelövöldözött fák megperzselt lombjai susogtak titokteljes zizegéssel az esti szélben, a távolban pedig mindenfelé vontatott kürtjelek hangzottak... Az ellenség visszavonult, a csatazaj elnémult és az alkonyat szép és szent órájának ünnepélyes csendje leereszkedett a tájra...

XXI. FEJEZET.

ELNÉMULNAK A FEGYVEREK.

Gábrielt a legnagyobb katonai dísszel temették el.

Másnap Daun felkerekedett táborával, hogy a visszavonuló porosz királyt nyomon kövesse.

A porosz király az egyesült osztrák-orosz sereget harcra készen találta maga előtt Kunersdorfnál.

Tíz óra tájban mutatkoztak az első porosz lovas előőrsök, tizenegy óra felé pedig megérkezett seregével maga a király is és rögtön oly hevesen támadt a balszárnyon álló oroszokra, hogy ezek délutáni két óra felé lankadni, ingadozni kezdtek.

Soltikoff egyik segédtisztjét erősítésért küldte Laudonhoz, akinek seregével Seydlitz tábornok hadteste nézett farkaszemet...

— Míg Seydlitz nem mozdul, nem bonthatom meg a hadirendet... kis ideig tartsák még magukat! — üzente a fővezér. Azután tekintete Hadikot kereste, aki Elemérrel együtt, villogó szemekkel kísérte az ütközet folyását.

— Semmi kétség, bármerre mozdulsz, Seydlitz tábornagy szüntelenül téged figyel távcsövével! — mondta Hadik, az ellenséget szemlélve.

— Sejtem az okát! Kreuzer ezredes, akit a poroszok elfogtak, tanuja volt annak a tréfás párbeszédnek, amelyben Seydlitz megígérte királyának, hogy amiért engem magyar Seydlitznek neveznek, hát össze fogja mérni velem a kardját. Nem akar megtérni egy vetélytársat! — nevetett Elemér.

— Hallottam erről valamit! — biccentett Hadik.

— Midőn pedig megtudta, hogy én vagyok Schwerin tábornagy halálának az oka, bosszút esküdött, hogy vagy megöl, vagy foglyul ejt. Azóta valósággal vadászik rám a harc forgatagában.

— Távcsöve még most is folyvást kísér mindenfelé. Jó lesz, ha vigyázol magadra! Azt hallottam, kard- és szuronyvívásban ritkítja párját.

Elemér vállat vont és nevetett. Azt hitte, hogy tábornagya most is tréfából komolykodik vele.

— No, azért nem ijedünk meg tőle, bárhogy forgatja is a szablyát... Láttam én már karón varjut!...

— De nem ettél belőle! — nevetett Hadik. De a másik pillanatban egyszerre elkomolyodott, mert látta, hogy Seydlitz megvillantja kardját, azután fürgeteg módjára hadtestével balra kanyarodik és az oroszokra veti magát.

Ugyanekkor vágatott hozzája Laudon.

— A gránátosokat magam vezetem. Tábornagy úr pedig a két mély úton hátba támadja hadtestével az ellenséget! — kiáltotta sebesen és fekete lován a harcvágyó magyar gránátosok élére száguldott.

— Előre, magyar! Előre, fiaim! Veletek megnyerjük az ütközetet! — tüzelte őket. A gránátosok lelkes csatakiáltással feleltek és futó rohamlépéseik alatt dübörgött a föld.

A porosz király egy magányos dombon álló zárda falaihoz támaszkodva, annyira belemerült lovasságának támadásába, hogy észre se vette a vízmosásokból előtörő magyar huszárokat.

— Ezredes úr, az ott a porosz király! — kiáltotta egy vén őrmester a legelől száguldó Elemérnek.

— Utánam hát! El kell fognunk! — kiáltotta Elemér felvillanó szemekkel s megeresztett kantárszárral száguldott a domb felé. A domb alján azonban a nyergét tartó heveder meglazult és a gyors rohanástól aláforduló nyereg lova fején keresztül repítette őt.

— Semmi! Semmi! El kell fognunk a királyt! — kiáltott tüstént talpra szökve és kardjával kezében gyalog törtetett felfelé a domboldalon. Seydlitz észrevette a királyt fenyegető veszedelmet és villámgyorsan száguldott segítségére.

Néhány pillanat alatt Elemér el volt vágva csapatjától és a minden oldalról reá zúduló kardcsapásokat elhárítva, csak a zárdát igyekezett elérni, hogy legalább hátulról fedezve legyen.

Az ádáz ordítózás és kardcsattogás a királyt is erre az oldalra csalta. Bámuló szemekkel méregette azt az embert, aki egy egész porosz csapattal felveszi a harcot és minden lépés, amit hátrafelé tesz, egy-egy nehéz lovasába kerül.

— Adja meg magát kényre-kegyre, ezredes! — kiáltott felé a király, de Elemér válasz helyett széjjelcsapta a minden oldalról feléje meredő szablyákat és egy ugrással elérte a védő zárda-fal szögletét...

Hátát a mohos köveknek vetve, dacos, szikrázó szemekkel

védte magát. Frigyes pedig szitkozódni, káromkodni kezdett, mint egy huszárörmester, midőn ezredének legjobb vívóit harc-képtelenné téve látta félreoldalogni.

— Szégyeljétek magatokat! Egy ember csúffá tesz mindnyájatokat! — förmedt egy deresüstökű örmesterre, a másik pillanatban pedig dühében felordított, mert Elemér egy nyalka hadnagynak kezéből csapta ki nehéz kosaras kardját, de úgy, hogy két ujja is utána repült.

Ezalatt lent a domb tövében elkeseredetten folyt a küzdelem. A huszárok minden áron ki akarták vágni ezredesüket, de a nagy túlerővel szemben végre is hátrálniok kellett és midőn a vasasok üldözőbe vették őket, Seydlitz lángoló harcvággal törtetett fel a dombra.

— Ide hozzám! — kiáltott bosszusan a király. — Ez az ember vagy maga az ördög, vagy a te híres vetélytársad! Lásuk, mit tudsz!

Seydlitz válasz helyett elordította magát és félreparancsolva mindenkit, diadalittasan dobbant Elemér elé. De önbizalma csakhamar heves ingerültségbe csapott át, midőn az első csapásoknál észrevette, hogy olyan vívóval áll szemben, amilyennel eddig még nem igen mérte össze kardját.

A király egészen közelükbe lépett és az ütközetről is elfeledkezve, érdeklődve szemlélte a viadalt. Seydlitz ki akart tenni magáért és egy nehezen elhárítható csellel tört Elemérre. A két penge szikrázva csapott össze: a csel mesterien el volt hárítva.

A király önkénytelenül éljent kiáltott. Seydlitz dühös szitkokat morzsolt fogai között és ballábával előre dobbantva, utána rántotta a jobbot is és olyan heves rohammal tört előre, hogy Elemér csak részben tudta elhárítani a döfést. Ellenfele kardja vállába hatolt, de ugyanabban a pillanatban az ő kardja is talált és végighasította a tábornagy fényes uniformisát.

A kibuggyanó vérre Seydlitz hangos diadalordításban tört ki. A király újra felszólította Elemért, hogy adja meg magát. Nagy Frigyes az ellenségben is nagyra becsülte a vitézséget.

Elemér azonban csak néma fejrázással felelt s ajkait erősen egymásra szorítva, a védelemből most támadásba csapott át. Oly dühvel támadt ellenfelére, hogy az csak jobbra-balra ugrálva tudott villámgyorsan cikázó kardja elől menekülni. Eközben egy másik csellel akart szerencsét próbálni, de Elemér oly erővel sujtott födetlenül maradt homlokára, hogy kardját elejtve, térdre

bukott, arcát pedig vérpatak öntötte el az átvágott vastag prémes kucsma alól.

Elemér erre egy pillanatra leeresztette a kardját. A háta mögött lefelé vasasok felhasználva az alkalmat, egy nehéz köpönyeget dobtak a fejére és mielőtt csak mozdulhatott volna, rárohantak és leteperték. Kardját elvették tőle és csak a király közbelépte vetett véget a dulakodásnak.

— Hasztalan minden ellenállás, ezredes úr! — kiáltott keményen. Elemérnek fogcsikorgatva kellett belenyugodnia, hogy fogoly. Seydlitz, aki eközben magához tért, letörülte arcáról a vért és katonás egyenességgel kezét nyújtott ellenfelének.

— Csak karcolás az egész, a vastag prém felfogta a csapás súlyát. Majd, ha megint összekerülünk, remélem, több szerencsém lesz! — Egy tábori felcser sietve bekötötte homloksebét, azután újra lovára ült.

Hadik eközben megkerülte a csatamezőt és ott ütött a poroszokra, ahonnan a támadást legkevésbé várták.

E váratlan fordulat egészen kihozta sodrából a királyt. Komor redőkbe vont homlokkal, izgatott hangon lovát parancsolta elő.

— Üljön lovára, ezredes úr és kövessen! — szólt érdesen, mire Elemér, megigazítva a megtágult hevedert, lovára ült. Az Odera hídjá felé vágattak, ahonnan jobban át lehetett tekinteni az ütközet tombolását.

Az Odera a hóolvadáستól és ezözésektől színig dagadt. Sodra örvényeket hányt, zúgott, rohant medrében és a híd hatalmas fagerendái csak úgy recsegték, ropogtak a szilajul csapkodó hullámoktól.

A lovak félve hegyezték fülüket és nyugtalanul topogtak. A király arca kissé derülni kezdett, mert csapatai szilárdul helytálltak. Seydlitz pedig, akit bekötött fejéről messziről meg lehetett ismerni, a pusztító kartácstűz ellenére makacsul támadta a magaslatokat.

Megelégedetten bólintott, azután gúnyosan tekintett foglyára, aki mohó pillantásokkal kémlelt köröskörül és a kantárt tartó kezei láthatólag remegtek.

— Hiába számítgat, ezredes uram! Elöl-hátul ellenség, nincs út a menekülésre! — mondta gúnyosan.

— De van! — rikkantott Elemér és sarkantyúját lova oldalába vágva, a kíséret szörnyülködő kiáltásai között, az emeletnyi magasból a megdagadt folyóba ugratott.

A hídon állók ijedve rángatták vissza ágaskodó lovaikat.

Elemért pedig, aki fel-felbukkant a hullámok közül, a folyó zajló sodra sebesen ragadta lefelé. A forgó örvényeket, a gránátosok golyóit, melyek magasra csapkodtak, fecskendezték körülötte a vizet, sikerült elkerülnie. Szerencsésen kikapaszzkodott a szárazra és egy elesett nehéz-vasas kardját és pisztolyát felragadva, utat vágott magának az ellenségén keresztül övéihez.

Még a hídon álló porosz király is meghallotta, olyan egetverő örömrivalgás harsant fel huszárjai között, midőn Elemér csurom vizesen közéjük ugratott.

Hadik csak messziről üdvözölte kardjával, mert ekkor már megint a mieink voltak előnyben, és a trombiták mindenfelől általános rohamra harsantak.

Seydlitz kétségbeesett erőfeszítéssel rontott újra, meg újra a körülfekvő magaslatoknak, melyeknek bokrai közül állandó fegyvertűz ropogott. A dombtetőről pedig mindannyiszor irtózatoss kartácstüzelés vetette vissza. Halottak és sebesültek borították a vértől áztatott harcmezőt...

A nap már utolsó sugarait lövellte, midőn a király kétségbeesve és a halált keresve visszaszáguldott a zárdaépülethez, ahol maga akart döntő rohamban szörnyen megtizedelt csapatai élére állani.

De kísérői nem engedték, és második Frigyes ajkát véresre harapdálta, könnytől izzó szemekkel nézte, mint robbannak vésszes fergetegként s földetrázó dübörgéssel a hadtestek egymásra, mint kavarnak, omlanak egy szörnyű gomolyaggá. Seydlitz fehérkendős feje hol itt, hol ott villan ki, egyszerre látni, amint szembe találkozik megint magyar vetélytársával, aki rövid viadal után, levágja lováról...

Emberei ugyan dühös viadallal kimentik a zürzavarból, de Seydlitz megsebesülése kilopta a katonákból a lelket s az amúgy is erősen ingadozó csapatoknak általános jel volt a futásra. A sötétség beálltával a porosz sereg minden ponton megverve, futott, menekült Ötscher felé.

— Felséged nem jól őrizte meg magyar vetélytársamat! — tréfált halvány ajakkal Seydlitz, midőn sebesülten elvitték a király előtt. Frigyes futó csapatait elkerülve, mellékutakon jutott a falucska felé, ahonnan másnap tovább vonult.

Az osztrák-orosz sereg azonban nem üldözte a poroszokat, mert vezérek meghasonlottak egymás között. Daun mindenáron előre akart nyomulni, Soltikoff ellenben makacsul a visszavonulás mellett volt.

— No, mondhatom, szépen vagyunk! — szólott Hadik fej-

csóválva, a viharos haditanács után, ahol a két fővezér majd hajbakapott egymással.

— De hát mi ütött ehhez a muszkához, hogy egyszerre anyyira hátrafelé szeretne menni — kérdezte Elemér.

— Nem érted a csiziót! Soltikoff be akarja magát hízelegni a trónörökösnél, Péter nagyhercegnél, aki legnagyobb tisztelője és bámulója Frigyes király hadvezéri lángezzének. Erzsébet cárnő halálos beteg, napjai már meg vannak számlálva...

— Úgy! — felelt Elemér vontatottan. A hosszú fegyverszünet, amitől félt, nem következett be, mert Daun Soltikoff segítségével nélkül is folytatta a harcot és Drezdát elfoglalta. Midőn a porosz király Fink tábornokot küldte háta mögé, hogy bekerítse, a hadiszerencse szeszélye úgy fordította meg a dolgot, hogy Maxennél Daun kerítette be Finket és elfogta egész táborával és teljes hadfelszerelésével együtt.

E diadalban az oroszánrész Tornyallyai Elemér ezredest illette, aki pár nap mulva azzal tetézte dicsőségét, hogy Dierke porosz tábornokot is elfogta kétezer emberével együtt. Daun őt bízta meg, hogy a fényes hadizsákmányt, a győzelem hírével együtt, uralkodónője lábai elé rakja, arról azonban nem szólt semmit, hogy egy gyorsfutár őt napokkal megelőzve, vitéz tetének hírével már útban van Bécs felé.

A Burg nagytermében, a miniszterek, főméltóságok és a birodalom nagyjainak jelenlétében fogadta a királynő a fiatal ezredest, aki mögött a győzelmesen elfoglalt hadizászlók egész erdeje lengett, lobogott. Midőn a diadal hevétől újra felhevülten, férfiasan csengő hangon bevégezte jelentését, a királynő hátranyúlt és kegyesen mosolygó arccal egy drága foglalatú kardot nyújtott neki.

— Tábornok úr, — szólt nyomatékkal — Kunersdorfnál elvesztette kardját, királynéja egy másikat nyújt önnek, hogy trónját és országát továbbra is hőiesen védelmezhesse...

— Felség! — rebegte elfogódva Elemér, miközben féltérdre ereszkedve, hálás hódolattal csókolta a királyi hölgy jobbját. A királynő még azzal is megbízta, hogy ő vigye meg Daunnak táborszernaggyá való kineveztetését, valamint a többi kitüntetteknek szóló kinevezéseket is.

Mialatt az elfoglalt zászlókat bemutatták és egyenként meghajtották a trón előtt, Elemér tekintete végigröppent a jelenlevők díszbe öltözött alakjain, de kimondhatatlan bámulatára, a kamarások és titkos tanácsosok csoportjában nem látta Sághvári Ottó

sötét, szikár alakját. Nem állhatta meg, hogy távozóban meg ne kérdezze az okát Ghillányi tábornoktól.

— Bizony, édes öcsém, őkegyelme végleg kiesett a kegyből. Az okát ugyan nem tudom, de Ákos azt állítja, hogy miattad történt. Azt híresztelik, hogy Hadik és Nádasdy ugyancsak lefestették őt öfelsége előtt, noha neje, aki királynénknak egyik legkedvesebb udvarhölgye volt, mindent elkövetett, hogy öfelségét megengesztelje. De ez se használt! A főudvarmester azt a jó tanácsot adta neki, hogy jó lesz, ha egyideig jószágaira vonul s nem mutatkozik, amíg nem hívják!

Erről beszélgetve, megérkeztek a Ghillányi-palotába, ahol a fiatal tábornokot a legnagyobb örömmel fogadták. Ákos ekkor már a császárvárosnak egyik leghíresebb és legkeresettebb ügyvédje volt és a főurak közül az volt a legboldogabb, aki ügyének védelmére megnyerhette. A nagyasszony annyira boldog volt, hogy szinte félt ettől a nagy boldogságtól és szerencsétől; ezt Elemérnek bizalmasan meg is vallotta.

— Csak egy aggályom van még, — folytatta tréfás szigorral Hedvigre mutatva, — ez a lány a nyakamra vénül! Pedig már többen kérték s mindannyival fényes szerencsét csinálhattott volna, de valamennyit elutasította. Ha pedig az okát kérdezem, nem felel! Néked bizonyosan megmondja! Pirongasd hát meg te, édes fiam, a te szavadra nagyon hallgat...

Elemér Hedvigre nézett, aki édes zavarral sütötte le szemeit lángoló tekintete előtt. A nap e kedves családi körben rövid óráként telt el és Elemér csak akkor rezzent fel, midőn az alabástrom-oszlopokon álló óra ércesen rezgő hangon verte el az éjjeli tizenegy órát.

— Ej, de hamar elmúlt az idő! Nem maradhatnál még egy napig nálunk, édes fiam? — kérdezte sajnálkozva a nagyasszony és sajnálkozásának sóhajtó visszhangja támadt Hedvig részéről is.

— Nem lehet, drága nénémasszony! — felelte Elemér és felállott, hogy elbúcsúzzék. Midőn a búcsúnál Hedvigre került a sor, picit kezét a magáéba szorította és mélyen a szemébe nézett.

— Hedvig! Azt hiszem, nemsokára vége lesz a háborúnak... Akkor eljövök és megkérdezem tőled, miért utasítottad vissza kérőidet? Eljöhetek-e és felelsz-e rá?

— Jöjj! — felelte a leány édes, biztató tekintettel s biztató meleg kézszorítással.

Ez a «nemsokára» azonban majdnem három évig tartott! Közben már Elemér, mint tábornok, hősi babérjait a marienburgi,

torgai, schweidnitzi és breibergi ütközetekkel szaporította. Végre Hubertusburgban megkötötték a békét és ezzel befejeződött a hétéves háború, — amelyben azért folyt el annyi vér, azért esett el annyi jó vitéz, hogy minden úgy maradjon, amint volt a háború előtt: Frigyes király megtartotta Sziléziát, de lemondott Szászországról. A békekötés napjára egy hónappal ugyanazon napon nevezte ki a királynő gróf Hadik Andrást budai várparancsnokká. Elemér volt az első, aki fényes állásában üdvözölte őt.

— Köszönöm fiam! A háborúnak vége, most jössz te sorra, hogy elérjed nehezen kivívott boldogságodat és szerencsédet!

— felelt rá Hadik. Elemér boldogságtól ragyogó szemekkel bólintott.

— Holnap megyünk Bécsbe!

XXII. FEJEZET.

A CSEL NEM SIKERÜL.

A végnélküli háborúk viharos évei után a boldog és munkás béke korszaka következett. Mária Teréziának a megpróbáltatások nehéz idejében napról-napra alkalma nyílt, hogy a magyar nemzet őszinte ragaszkodásáról és önfeláldozásáról megbizonyosodjék. A hálás királynő nem is felejtette el azokat a szolgálókat, amelyeknek segítségével a magyar nép diadairól-diadalra vitte a trón ügyét...

Nyolcat ütött a Szent István-templom messzebúgó harangja, amikor a királynő már dolgozószobájában ült. Széles tölgyfa-íróasztalán jelentések és rendeletek, levelek és kérvények hatalmas tömege tornyosult. Szolgálattevő tisztje az iratokat úgy rendezte, hogy a magyar kérvények és levelek külön csoportba voltak osztva: a királynő először ezeket nézte át. Egy vastag iratcsomó különösen felkeltette figyelmét. Kihúzta a többi közül és egy pillantást vetett a sűrűn teleírt lapokra. Hófehér, áttetsző arcbőre hirtelen kipirosodott, homlokát összeráncolta és heves mozdulattal becsengette a szolgálattevő tisztet.

— Ismeri ezt az iratcsomót?

— Igenis, felséges asszonyom, az iratok rendezése közben kezembe került — felelt mély meghajlással.

— A tartalmát is ismeri? — pattant fel Mária Terézia.

A tiszt elsápadt, de erőt vett magán és tisztelettudó hangon adta meg a feleletet.

— Parancsom úgy szól, hogy az iratokat, leveleket és kérvényeket rendezzem és az előírt csoportokba osztva készítem az íróasztalra. Nem merészelném túllépni kötelességem határát, meg esküm is kötelez.

Mária Terézia megenyhülten lépett felé.

— Nem akartam megbántani, ne haragudjék rám. Hanem a panaszlevél tartalma annyira kihozott sodromból, hogy... különben hagyjuk ezt! Hanem azt meg tudná-e mondani, ki adta át ezt az iratcsomót?

A tiszt néhány pillanatnyi töprengés után felkapta a fejét és határozott hangon jelentette ki:

— Nem tudom, felséges asszonyom. De, ha szabad a magam észrevételét is közölni, nekem is feltűnt ez az irat. Hajnalban még nem volt a többi között, erre megesküszöm. Hét óra után a reggelimet fogyasztottam el a folyosó végén levő szolgálati szobában és mire visszatértem, ez a kérvény a többi közé volt dugva. Feltűnt nekem már csak szokatlan vastagsága miatt is, de aztán nem hederítettem rá többet, azt híván, hogy talán előbb elkerülte a figyelmemet.

A királynő érdeklődéssel hallgatta a jelentést, aztán nyugalmat erőltetve magára, kegyesen elbocsájtotta a még most is szorongó szolgálattelvő tisztet.

Az összehajtott irat külső fedelén cirkalmas írással a következő szöveg állt:

*Mária Terézia igazságos királyasszonyunk saját
felséges kezébe
alázatos panaszirata
egy hűséges alattvalójának
egy hűtlen alattvaló ügyében.*

Az irás pedig eképpen szólt:

Felséges Királyasszonyom!

A rossz lelkiismeret adja a tollat kezembe. Hosszú évek óta tudomással bírok egy képmutató és veszedelmes magasrangú tisztjének viselt dolgairól. Eddig hallgattam, mert a szóbanforgó katonatiszt, Tornyalljai (azelőtt Véghvári) Elemér tábornok a háborúk alatt inkább gonosz és erőszakos hajlamait, mint a trón iránti hűségét követve vakmerő harcosnak bizonyult. A csaták tüzeiben pedig minden fegyveres kézre szükség volt és királynőm nyugalmát sem merészeltem háborgatni. Lelkiismeretem iszonyú viharát azonban tovább nem tudom visszafojtani és alázatos hűséggel tárom fel a hitvány hamisító, tolvaj és gyilkos igazi arcát. Bár elmúlt bűnökről rántom le a leplet, céлом az, hogy Felséges Asszonyunkat óvjam egy olyan álnok ember közellététől, aki semmitől sem riad vissza. Ki tudja, hogy alias ösztönei mikor fognak talán oly mélyre is süllyedni, hogy királyasszonyára is bűnös kezet emeljen? Véghvári Elemér már gyermekkorában is ravasz, álszent és gonosz célokra törő ifjú volt. Sághegyi Balázs földbirtokos kegyeibe férközött, aki saját gyermekeként nevelte. Ellátta őt minden jóval, azonban a hűtlen fiú csak egy célt látott:

nevelőatyját arra akarta birni, hogy végrendeletében egyetlen örökösévé tegye. Midőn ez a már-már sikerrel kecsegtető terve majdnem megvalósult, nevelőatyja egy borzalmas szerencsétlenség alkalmával életét vesztette és így a végrendelet alapján Sághvári Ottó kamarás, Felséges Asszonyom kedvelt udvarhölgyének derék férje lett az örökös. A gonoszlelkű fiú csak a temetést várta meg és máris világgá ment, miután a szigorú, de igazságos Sághvári Ottó kamarás házában most már szétfoszlott minden reménye, hogy bűnös terveit megvalósíthassa. Aljas hajlamait követve egy bünbarlangba került, ahol hosszú ideig pénz- és okirathamisítással foglalkozott, majd Bécsbe kerülvén, egy toborzó őrmestertől nagyobb összeget kicsalt és elmenekült. Ezután Pozsonyban bukkant fel, ahol egy liget elhagyatott ösvényén hékés járókelőkre támadt és kettőt közülök súlyosan megsebesített. A megrögzött gonosztevő bünlajstromát hosszú lenne felsorolni.»

A királynő egyre izgatottabban forgatta a lapokat, amelyeken hemzsegett a sok képtelen rágalom, esztelen vádaskodás. Elemér barátját, Ákost sem kimélte ez a felháborító hamisítvány, őt is elvetemült, mindenre képes gonosztevőnek állította be. Végül arra utalt, hogy Elemér, ez a hitvány csaló, Sághvári Balázs végrendeletét is meg fogja támadni, hogy Sághvári Ottó kamarást, gyűlölt ellenségét nyomorba taszítsa.

A királynő keblében szörnyű viharok dúltak. Higyjen-e a vádaknak? Elemér, a legvitézebb és legönfeláldozóbb katona, annyira megtévesztette volna? Nem, nem lehet igaz! De mégis, mintha Hadik és Nádasdy túlságos hévvel pártfogolták volna a fiút. Talán őket is megtévesztette!

Nyugtalan léptekkel, csüggedt arccal járkált fel-alá, de lelkének gyötrelmes kétségét nem tudta csillapítani.

Az előcsarnokban a kihallgatásra várakozók nem tudták mire vélni, hogy a királynő, aki maga a megtestesült pontosság, kilenc órakor még mindig nem kezdi meg a kihallgatásokat. Gróf Hadik András, most már Buda várparancsnoka, ugyancsak izgatottan kérdezte a szolgálattelvő tisztet:

— Csak nem történt valami baja a felséges asszonynak? Eredj, nézd meg.

— Vitéz várparancsnok uram, hivatlanul nem szabad benyitnom, így szól a parancs, — és összeütött bokával feszes állásba vágta magát.

— Nincsen olyan parancs, amit ne lehetne megszegni, ha

királynőnket veszélyben hisszük — azzal félretolta az útjába álló tisztet és határozott mozdulattal lenyomta a kilincset.

A királynő dúlt arcát megpillantva, csak igazolva látta vakmerő lépését.

— Grácia, felséges királynóm, hogy parancsa ellenére így betörtem, de azt hittem, hogy talán rosszullet fogta el.

Mária Terézia könnyes szemmel nyujtotta kezét, amelyre Hadik hódolatteljes kézcsókot lehelt.

— Hű Hadikom, minden reményem magában van! Tegye a kezét a szívére és mondja meg őszintén, milyen embernek ismeri Tornyalljai Elemért?

A várparancsnok meglepetve, szinte gépiesen követte a királynő parancsát.

— Felséges asszonyom, birodalmának hű lakói között keresve sem találna kiválóbb, tisztalelkűbb, becsületesebb és önfeláldozóbb alattvalót Tornyalljai Elemér tábornoknál! Erre esküszöm. Isten engem úgy segítjen!

A királynő megkönnyebbülten sóhajtott fel.

— Mázsás kő esett le szívemről! Életem legszörnyűbb napja lett volna a mai, ha kiderült volna, hogy Tornyalljai tábornok nem az, akinek ismertem.

Hadik vérvörös arccal, felháborodva dobbantott egyet, de akkorát, hogy a nehéz keleti szőnyegekkel borított padló beléremegett.

— Ki meri az ellenkezőjét állítani? Ha nemes úr, pisztolyom elé kényszerítem, ha nem az, Bécs utcáin végigkorbácsolom a bitangot!

Hirtelen észbekapott.

— Bocsánat, királynóm, hogy az indulat elragadott. De Elemért bántani nem engedem!

Mária Terézia arcán könnyű mosoly futott végig.

— Köszönöm! Nem is hiszi, milyen igaz szolgálatot tett nekem. Különben — olvassa! — és a hitvány vádakát árasztó panaszíratot átnyujtotta.

Olvasás közben Hadik többször felháborodottan csapott kardjára, majd megvetéssel hajította az íróasztalra az iratcsomót.

— Felséges asszonyom, katonaember vagyok és férfi: erre a szennyes írásra a méltó választ csak fegyverrel tudnám megadni!

— Csillapodjék, kedves hívem, felháborodását értem és mégis azt kívánom, hogy egy lépést se tegyen ez ügyben. Az elég-

tételt bízzuk Tornyalljai Elemér tábornokra. Róla van szó, álljon ő helyt önmagáért. Megsértenők, ha bárki is beleavatkozna a dologba.

— Az alávaló kamarás... — kiáltott fel Hadik.

A királynő meglepetve fordult feléje.

— Kicsoda? Milyen kamarásról beszél?

Hadik a csodálkozás és megdöbbenés hangján válaszolt.

— Hát felséged nem is sejti, hogy Sághevári Ottó kamarás bűnös agyának szüleménye ez az írás?

És Hadik, aki eddig csak óvatos célzásokat tett királynője előtt Elemér dolgairól, most az elvetemült vádaskodás hatása alatt mindent töviről-hegyire elmondott.

A királynő hol elsápadt, hol elvörösödött haragjában.

E beszélgetés hatása nem is maradt el, mert Sághevári Ottó kamarás neje, aki belső udvarhölgyei közé tartozott, tüstént kegyvesztett lett, annál is inkább, mert rövid vallatás után kiderült, hogy a vádoló írást ő csempészte a kérvények közé.

Midőn a történetek Elemér tudomására jutottak, kihallgatást kért a királynőnél. A találkozás megható volt, bár nagyon rövid ideig tartott.

— Királynői méltóságomat és vitéz tábornokomba vetett bizalmamat alacsonyítanám le, ha a kétségtelenül hitvány szándékú cselszövő vádaskodásának hitelt adnék. Tornyalljai Elemér tábornok oly tisztán áll előttem, mint annakidején Véghvári Elemér!

Elemér ellenkezni próbált.

— De felséges királynőm...

Mária Terézia hevesen a szavába vágott.

— Nem, ne is beszéljen. Csak arra igyekezzék, hogy a végrendeletnek mielőbb hivatalosan érvényt szerezzen, hogy a gaz cselszövő végleg eltűnjön szemünk elől.

Elemér meghatódott szívvel mondott köszönetet és kipirult arccal rohant le a márványlepcsőn. Sarkantyúja diadalmasan pengett, kardja ütemesen verődött ragyogó csizmájához.

— Tüstént Ákoshoz sietek, hogy az ügyvédi formásokat sürgessem. Most már nemcsak a magam nyugalma, Hedvigemmel való boldogságom, de királynőm óhaja is siettet, — gondolta magában, miközben gyors léptekkel róttá az utcát. Egy vendéglő előtt majd fellökött egy köpenyes járókelőt.

— Bocsánatot kérek, — mormogta fogai közt.

— Semmi baj, Tornyalljai Elemér tábornok úr!

Elemér meghökkenve kapta fel a fejét.

Egy ismeretlen arc alattomos, édeskés mosollyal nézett felé.

— Kicsoda ön és honnan ismer engem?

— Ki ne ismerné a vitéz tábornok urat? Ami pedig engem illet, csekély személyem oly jelentéktelen, hogy szóra sem érdemes.

— Ez az arc... ez az arc valahonnan ismerős! Mintha már láttam volna valahol! — tünődött Elemér.

Az idegen mézédés hangon folytatta:

— Minő szerencsés véletlen ez a találkozás! Éppen egy levelet kellett volna tábornok úr lakására vinnem, így most megtakarítottam egy utat. Ha nincs kifogása ellene, a levelet mindjárt át is adom.

Elemér gyanakvó mozdulattal tépte fel a borítékot. A kusza sorokból Tarafás Bence uram írását ismerte fel.

«Vitéz tábornok uram! Egy váratlan baleset ágynak döntött, ezért nem tudom személyesen felkeresni. Életbevágóan fontos ügyben, a végrendelet és jövője dolgában van sürgős közölnivalóm! Senkinek ne tegyen említést e levélről és siessen, ahogyan csak tud.»

Örök híve

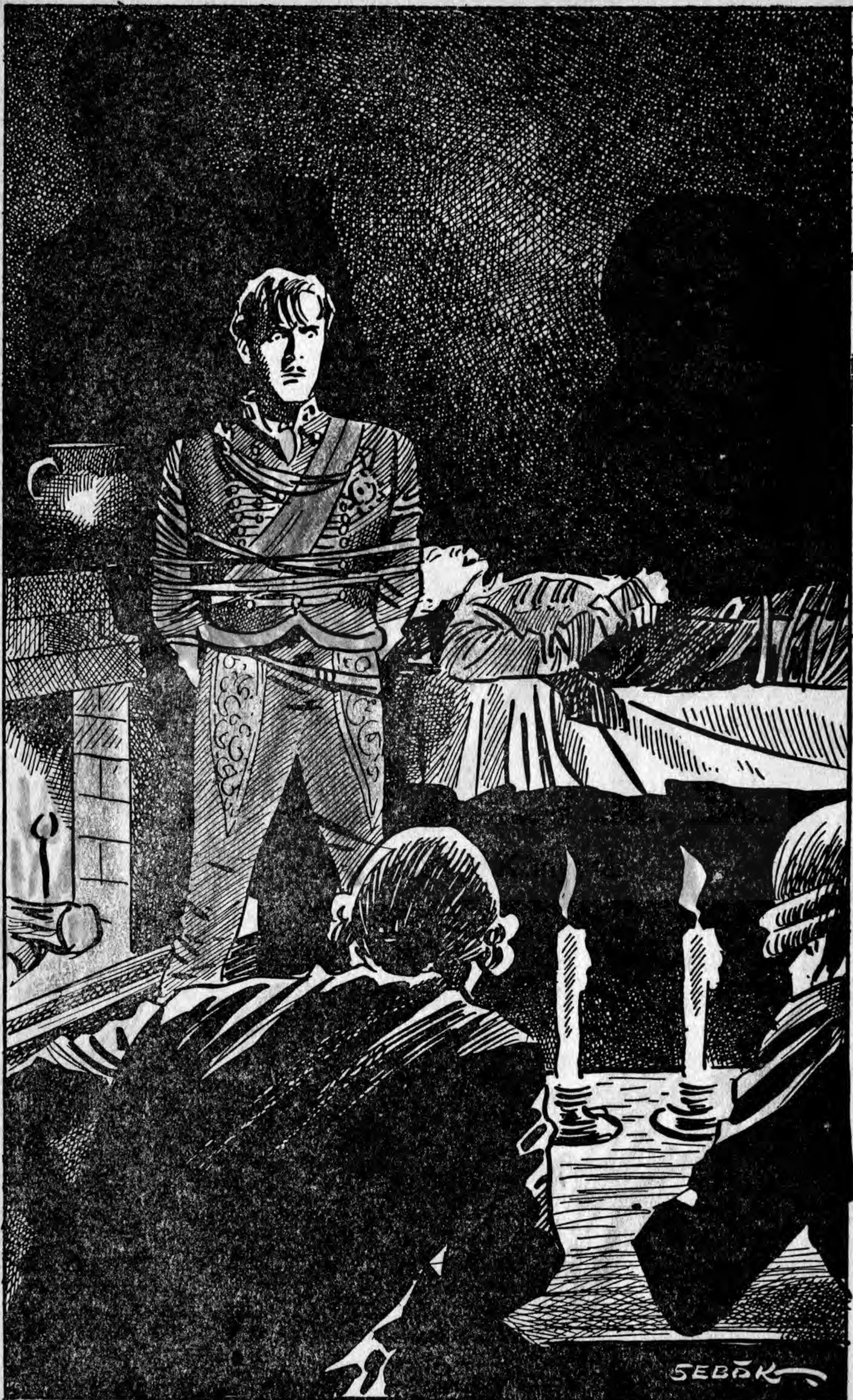
Tarafás Bence.»

Sághvári Ottó bosszúja elől egy Bécs határában levő elhagyatott házba rejtőzött a megtért nevelő. Elemér habozás nélkül oda indult. Egy darabig gyalog ment, majd türelmét veszítve, fogatot bérelt, hogy egyetlen percet se veszítsen. Izgalmában fel sem tűnt neki, hogy mialatt ő a levelet olvasta, a gyanús idegen eltűnt.

Óvatosságból a rejtekház előtt kétszáz méterrel kiszállt és futva igyekezett célja felé. Tudta, hogy a ház kapuja állandóan zárva van és a néma portás, Tarafás Bencén kívül a ház egyetlen lakója, csak a titkos jelre, a hármasszagot kopogtatásra nyitja ki a kaput. Szokatlanul gyorsan nyílt ki a kapu és döngve csapódott be utána, siettékben még hallotta, hogy a súlyos vaskeresztpánt is lecsapódik.

Szorongó érzés fogta el. Sohasem félt még életében, kereste a veszélyt, de mindig csak a nyílt harcot szerette. A ház olyan furcsán néma volt, a portás is eltűnt.

— Mi bajom történhetik? — gondolta és egyik kezével kardját megmarkolva, halkán bekopogtatott.

— Sághvári Ottó! — hördült fel Elemér — légy átkozott!

Nyikorogva csapódott ki a szárnyas ajtó, a szobába lépve szokatlan félhomály fogadta. A zsalúgátetek leeresztve, az ablakok befüggönyözve.

— Hol van, Tarafás uram?

— Itt — szólalt meg egy fojtott hang a szoba sarka felől, ahol az ágy állt.

— Miért van itt ilyen egyiptomi sötétség? — kérdezte a sötétben tapogatózva.

— Mert a mi dolgunknak a sötétség a barátja, — kiáltott egy ismerős hang.

E pillanatban hatalmas tenyér tapadt Elemér szájára. Hiába kapott kardja után, mert vasmarkok szorították le izmos karjait. Érezte, hogy kezét-lábát összekötözik, csuklóján a kötél éles, hasító fájdalmat okozott.

Viaszgyertyák gyulladtak meg és a sápadt fényben kétségbeejtő kép tárult szemei elé.

Tarafás Bence uram valóban ágyhoz volt kötve, de a szónak nem jelképes értelmében, mert nyakától bokájáig keresztül-kasul feszes kötelek szorították sovány testét. Arca egészen elkékült az erőlködéstől, ahogy kötelékeitől szabadulni akart.

Egy keskeny, hosszúkás asztal mögött két sötétarcú alak ült.

— Sághvári Ottó! — hördült fel Elemér — légy átkozott!

A kamarás gúnyos mosollyal ingatta fejét.

— Ejnye-ejnye, ne olyan hevesen Véghvári, azaz bocsánat, Tornyaljai Elemér tábornok uram. — Dühösen felugrott. — Nekem ugyan nem tábornok, hanem neveletlen és hitvány tacskó, aki ismeretségünk első percétől fogva keresztelte számításaimat. No, de most ütött a leszámolás órája!

— Mi a kívánsága, kamarás uram — szólalt meg büszke hanghordozással Elemér.

— Jó lesz a fölényes göggel alábbhagyni, mert saját helyzetén ront csak vele! — sziszegte fogai között a másik, fekete-köpenyes alak, akiben Elemér megdöbbenve ismerte fel Tarafás uram levelének átadóóját.

A fogoly ugyancsak meglepett arcot vághatott, mert a feketeköpenyes gúnyosan vetette felé:

— Úgy-e csodálkozik, hogy megelőztem? No igen, a jó hír gyors lábakon fut. Már pedig sietnem kellett a jó hírrel, hogy a tábornok urat, magas látogatónkat, kellő fogadtatásban tudjuk részesíteni! Hahahaha!

Elemér nyers hangon kiáltott az idegenre.

— Mit vesztegeti az időt felesleges fecsegéssel, halljuk mit kívánnak? Pénzem, vagyonom nincsen...

— Óh, óh, kis ibolyácska, csak ne szerénykedjék! Hát a végrendelet, az örökség, a kastély?!...

— Hát így állunk — nevetett fel Elemér megkönnyebbülten — nos, akkor hamar végezhetünk. Önök most az erősebbek, diktálják a feltételeket.

Pokoli vigyorgás torzította el a kamarás úr arcát.

— Nemes, nagylelkű úr vagy, hogy ilyen könnyen beadod a derekadat. Bezzeg a királynőnél...

Rekedt kiáltással vágott közbe a fogoly.

— Hitvány gazember, hogy mered bűnös ajkadra venni fennkölt királynőnk nevét!

— Csak ne olyan hevesen, fiatalember! — hangzott a gúnyosan leereszkedő válasz.

Elemér csüggedten hallgatott. Egyszerre tudatára ébredt reménytelen helyzetének és szomorúság fogta el.

— Nem ellenkezem, végezzenek velem — szólt halk megadással.

A viaszgyertyák sercegve lobogtak, Tarafás uram kétségbeesetten vergődött kötelékei között. Szólni nem tudott, mert szájába hatalmas kendőt gyömöszöltek.

Sághvári Ottó összeborzongott.

— Tégy csak egy hasábot a tűzre, egészen átfáztam a hosszas várakozásban, Ulrik!

— Ulrik... Eckhardt Ulrik... — mormolta maga elé Elemér. És lelki szemei előtt egyszerre megjelent ifjúkora, a kastély, a komédiások a faluban, a titokzatos idegen, aki Sághvári Balázst, nevelőatyját oly szörnyű vádakkal illette. Persze, Ulrik, a cinkostárs!

A megszólított sértett göggel hajolt a kandalló elé és az izzó parázsra néhány hasáb fát vetett.

Sághvári Ottó hatalma tudatában széles göggel terpeszkedett el az asztal mögött és lassú, kimért hangon intézte szavait a fásultan maga elé meredő Elemérhez.

— Először is tegyünk félre minden haragot és gyűlöletet. Látom, hogy a gonosz szellem tüzel szemeidből, de végy erőt magadon, ha kedves az életed és — szeretteid élete.

Elemér arca fájdalmasan rándult össze.

— Csak semmi izgalom! — folytatta kínzó lassúsággal a kamarás. — Bosszúszomjamat, amit hosszú évek óta kielégítetlenül hordozok magamban, most elolthatnám. De nagylelkű

leszek: nem kell életed! Menyasszonyodnak, barátodnak, Ghil-lányi-Erzburg Ákosnak, sőt a hitszegő Tarafásnak sem fog haja-szála görbülni, ha a birtokodban levő végrendeletet kiadod nekem, hogy örökre megsemmisíthessem! Ulrik titkárom kísé-re-tében most hazamégy a lakásodra és átadod neki a végrende-le-tet. Azonban előbb tiszti becsületszavadat adod, hogy nem szöksz meg, Ulriknak nem esik bántódása és e dologról mind-addig hallgatsz, amíg szavad alól fel nem oldlak.

Elemér tehetetlen dühében véresre harapta ajkát.

— Átkozott kutyák! — gondolta magában. De erőt vett fékte-len dühén és gúnyos mosollyal, foghegyről felelt.

— És ki biztosítja az urakat, hogy adott szavamat be fogom tartani?

A kamarás meghökkent. Ulrik is gyanakodva hordozta végig tekintetét a foglyon. A két cinkos az ablakmélyedésbe vonult és izgatott tanakodásba kezdett. Végül is úgylátszik megtalálták a kielégítő megoldást, mert a kamarás diadalittasan szólalt meg:

— Igazad van! Ha magad is kételkedsz adott szavad szent-ségében, ugyebár nem sértődsz meg, ha mi is hasonló véle-ménnyel vagyunk. Ezért a következő megoldást választottuk: átadod lakásod kulcsát Ulrik barátomnak, ő Tarafással elmegy oda és együtt elhozzák a végrendeletet. Ha Tarafás megy vele, a házbeliek nem foghatnak gyanút, mert valószínűleg nem elő-ször jár házadban. Addig pedig te itt maradsz túsznak. Remé-lem, szórakoztató társaságomban nem fogsz túlságosan unat-kozni. Van talán valami kifogásod? Roppantul fájlalnám, ha érzé-kenységedben megbántottalak volna! — Tábornok úr, szabad kérnem tehát lakása kulcsát! Óh jaj, minő feledékenység. Egé-szen kiment a fejemből, hogy ön furcsa szenvedélyének hódolva guzsbakötve üldögél a sarokban. Akkor, ha meg nem sértem — magam veszem ki zsebéből a Szézám kapujának kulcsait.

Elemér egész testében remegett az indulattól, Sághvári Ottó ezt a félelem remegésére magyarázta.

— Ne félj, nem bántalak, csak a kulcsocskákat keresem. Hopp! Már meg is vannak! Ez a nagyobb bizonyára az ajtó kulcsa, a három kisebbik közül az egyik csak jó lesz íróasztalod fiókjához. Mert remélem, rendszerető ember vagy és ott tartod irataidat. Most pedig Tarafás uram, magán a sor. Ulrik, szaba-dítsd meg a derék férfiút kötelekeitől.

Ulrik kényszeredetten engedelmeskedett. A kamarás úr iránt érzett dühét szegény Tarafáson bosszulta meg, mert mi-közben éles törével a köteleket elvágta, utoljára még jókat rán-

tott rajtuk. A megkínzott Tarafás torkából hörgő nyögések törtek elő. Amikor végre szájából is kivette a kendőt — elkékvült arccal kapkodott levegő után.

Elemér szánakozva szemlélte a meggyötört nevelőt. A kamarás úr ellenkezőleg nagyon mulatságosnak tartotta Tarafás uramat, mert görcsös nevetésben tört ki.

Ulrik vészjósló tekintettel nézett körül.

— Ne vesztegessük drága időnket, gyerünk!

— Úgy van, induljatok — adta ki a parancsot a kamarás, — különben várjatok egy pillanatig. Hosszú az út Bécs közepéig, addig kihül a kandalló. Ulrik, vess csak még néhány hasábot a tűzre!

A titkár megvetőleg adta tovább az utasítást:

— Tarafás uram, vessen csak egy pár hasábot a tűzre. Görcsbefogott derekának nem fog ártani egy kis hajlongás.

Tarafás uram egykori cinkosának parancsát biborvörösre gyúlt arccal teljesítette. Szeme káprázott, amint a parázsló hasábkokra tekintett.

E pillanatban kétségbeesett gondolat villant át agyán.

Pusztá kezével hirtelen kirántott egy félig üszkös fahasábot és villámgyors mozdulattal Eckhardt Ulrik felé hajította. A titkárnak csak annyi ideje maradt, hogy szemeit ösztönösen lehúnyja. Félreugrani már késő volt. A dobás lendületétől az izzó fahasáb lazán összeálló parazsai széthulltak és nemcsak Ulrik malaclopója, hanem Sághevári Ottó bő köpönyege is tüzet fogott.

Égő fáklyaként, üvöltve rohantak mindketten az ajtó felé, de az zárva volt: ők maguk zárták be. A zűrzavart felhasználva Tarafás az asztról felkapta Ulrik törét és sebtiben elvágta Elemér kötelékeit.

Az előbb még oly gögös kamarás úr, halálravált ábrázattal vészes ordításban tört ki.

— Meneküljünk! Ég a ház! Mindnyájan itt veszünk!

Ulrik belegabalyodott lángoló köpenyébe és dühös rémülettel szaggatta le ruháit.

— Megvan a kulcs! — kiáltott a kamarás és az ajtó felé rohant.

De Elemér elállta az útját. Karbafont kezekkel egykedvűen nekitámaszkodott az ajtónak és halkán füttyüreszni kezdett.

Most a kamarás ruhájába is belekapott a láng. Ulrik példáját követve, ő is tépte, szaggatta magáról a díszes ruhadarabokat. Közben síró hangon könyörögni kezdett:

— Drága tábornok úr, nyissa ki az ajtót. Az ég szerelmére, könyörüljön rajtam!

— Mi történt, hogy most egyszerre drága tábornok úr lettem? Az előbb még, ha jól emlékszem, hitvány jelzővel illetett. Ilyen gyorsan megváltozott rólam a véleménye?

Eckhardt Ulrik ezalatt oldalt kerülve hirtelen felemelte öklét, hogy Elemérre sujtson. De Elemér elkapta a fejét és a csontos ökö! zúgva csapódott az ajtó kemény fájára. Jajgatva rázta vértől borított kezét az alattomos támadó.

Ezalatt a tűz mind jobban elharapódzott. A bútorok is meggyulladtak, az ablak üvegtáblái egymásután pattantak el a szörnyű hőségben. Fojtogató, keserű füst kavargott. Tarafás Bence fuldokolni kezdett.

Elemér az ablakhoz ugrott és egy üszkös széklábbal kiütötte a repedező üvegtáblákat.

Egyszerre friss, hideg levegő tódult be.

Ezt a pillanatot használta fel a két cinkos gonosztevő a szökésre: sikerült az ajtót kinyitniok és vad diadalordításban törve ki, eszeveszett ugrásokkal igyekeztek minél messzebb kerülni a bűnös emlékü háztól.

Kitörő örömükben egészen megfeledkeztek arról, hogy ugyancsak hiányos az öltözékük: amit az éhes lángok megkimélték rajtuk, azt önkezüikkel szaggatták le magukról.

Ugyancsak siralmas látványt nyújtott a két ügetve rohanó alak, akik közül hol egyik, hol másik megbotolva, béka módjára terült el a rögös úton.

A félig ájult Tarafás uramat Elemér vállon fogta és kitámogatta a ház elé, a friss levegőre. Aztán a néma portást kereste, kutatta, de hiába.

— Hé! Kapus! Ég a ház, bujjon elő!

De a kapus, aki a jelek szerint be volt avatva a cinkostársak tervébe, köd előtttem — köd utánam, eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Elemér messzenéző tekintettel kísértette a két menekülő alakot. Még azt is látta, hogy egy velük szembejövő, békésen bandukoló paraszt a ruhátlanul rohanó, hadonászó alakok láttára keresztet vet és rémülten menekül az útról, be a megfagyott tarló felé.

Tarafás Bence lassan magához tért és hálás tekintettel nézett megmentőjére:

— Óh, hát azt a sok gonosztettet, amit elkövettem, ilyen önfeláldozással hálálja meg, vitéz tábornok uram? Bár bennpusz-

tultam volna az égő házban, azzal talán kiengesztelhettem volna bűneimet! A gaz kamarás és Ulrik megleptek itt a házban, tört szegeztek szívemnek és kényszerítettek, hogy levélben hívjam ide vitéz tábornok uramat. Aztán összekötöztek és mint egy batyut, az ágyra dobtak. Szörnyű volt még a gondolat is, hogy tábornok uram azt fogja hinni rólam: ismét visszakerült ez a hitvány Tarafás régi cinkosai közé. Sírtam tehetetlen dühömben!

— Csak semmi elérékenyülés Tarafás uram. Inkább tápszkodjon fel, mert a halálra ítélt viskó még képes ránszakadni.

Alig hogy kimondta, a lángok a tetőn keresztül már kicsaptak és szörnyű recsegés-ropogás hallatszott.

Csuklóját megragadva erős rántással ellódította a még mindig tántorgó Tarafás Bencét a ház tövéből. Éppen jókor, mert a tartó gerendák összeomlottak, a kémény hatalmas dördüléssel lezuhant éppen arra a helyre, ahol előbb az alélt nevelő feküdt.

Nem volt sok vesztegetni való idejük. A ház most már minden pillanatban összedőlhetett és életüket fölöslegesen kockáztatták volna.

— Gyerünk Tarafás uram, szedje össze magát — szólt Elemér gyengéden a még mindig szédülten támolygó nevelőhöz.

— Igen... gyerünk... de olyan gyenge vagyok, alig állok a lábamon.

— Támaszkodjék csak rám, majd csak beérünk valahogy a városba, — azzal átölelte Tarafás Bence derekát és óvatos lépetekkel elindultak Bécs városa felé...

XXIII. FEJEZET.

UTOLSÓ KÍSÉRLET.

Sághvári Ottónak alapos lecke volt az égő házból való szörnyű menekülés. Napokig nem tudott aludni. Ha egyszer-egyszer kissé elszundikált is, pillanatok mulva felriadt, rémképeket látott, valóságos lidércnyomása volt.

Mikor fülébe jutott, hogy a királynőhöz csempészett aljas szándékú panaszirata célt tévesztett és Mária Teréziát nemhogy Elemér ellen hangolta, hanem ellenkezőleg, a megvádolt pártjára állt, a kamarás úrnak végképpen elment a kedve a végrendelet utáni hajszáától.

Talán lelkiismerete nyugtalankodott, talán tartott a királynő haragjától, talán belefáradt a sok aljas cselszövésbe — de legszívesebben visszavonult volna. Hanem a szabadjára engedett démonokat most már nem lehetett visszaparancsolni!

Egy alkalommal azt tanácsolta titkárának, hogy hagyjanak fel a céltalan hajszával, de Eckhardt Ulrik bőszen támadt cinkostársára.

— Hogyan? Most, amikor már csak egy lépés választ el terveink megvalósításától, most vonuljunk vissza? Hohó, barátocskám, azt már nem! Te már előre kiélvezted a hatalmas örökség, a pompás kastély minden örömét, bizonyára biztos rejtekhelyen őrzöl is néhány láda aranyat. Te már nagylelkűen félreállhatsz. De én! Mi lesz énvelem? Eddig csak vak eszköz voltam kezedben, de most kigyógyultam a vakságomból!

— De Ulrik! az istenért... — csillapította a kamarás.

— Hagyj csak, most kiöntök mindent, ami a szívemen fekszik! — kiáltott rá szilaj dühvel Ulrik. Szemei vérben forogtak, sötét arcából baljóslatú tekintet lövellt.

— Ulrik, talán jobb lenne, ha nem húznánk ujjat a királynővel. Tudod, hogy most már ő is óráról-órára figyelemmel kíséri a fejleményeket. Én azt tanácsolnám, hogy meneküljünk, amíg nem késő!

— Gyáva, hitvány fajzat vagy! Vagy ki tudja, talán addig merészkedsz vakmerő játékodban, hogy engem is rá akarsz szedni, hogy egyedül a magad részére kaparints meg mindent. Hát ezt nem engedem! Vagy együtt vonulunk be fényes palotába, vagy együtt rothadunk a tömlöc fenekén!

A kamarást kiverte a hideg veríték, úgy tűnt neki, hogy egy tébolyodott áll szemben, aki minden pillanatban rátörhet és fojtogatni kezdi.

— Ulrik, térj eszedre, ne csinálj ostobaságot — igyekezett csitítani. De mintha csak olajat öntött volna a tüzre: cinkostársa szikrázó szemekkel, vadul rázta ökleit és magából kikelve üvöltötte:

— Nem fogsz kijátszani! A tábornok úr sem fog menekülni bosszúm elől. Most már nemcsak a végrendeletről van szó — most Eckhardt Ulrik bosszúja a cél.

— Hát a történetek után mégis milyen terveket forgatsz agyadban? — kockáztatta meg a kamarás.

— Szörnyű tervem van. Elmondom, de tudnod kell, hogy «velem vagy ellenem» — itt harmadik út nincs!

— Hagyj ki engem a játékból, Ulrik...

— Oh, hát amikor emberek életéről van szó, azt te játéknak nevezed!

Sághvári Ottó kétségbeesetten ragadta meg Ulrik karját.

— Az Istenért, csak nem akarsz vért ontani?

— Ejnye, de finnyás lettél az utóbbi időben! Próbáljam visszafelé csavarni az emlékezetedet? Mintha vér tapadna a te kezedhez is!

A kamarás borzadva takarta el arcát.

Ulrik gögös gúnnyal tette fel a kérdést:

— Velem, vagy ellenem?

— Veled... veled... Mit tehetek egyebet? — hangzott a rekedt válasz, mintha a sírból jött volna.

Sághvári Ottót most már sodorta magával tovább a bűn!

A szörnyű terv megvalósításához haladéktalanul hozzáláttak. Ulrik intézett mindent, a kamarás szinte bénultan, csak szemlélője volt az eseményeknek...

Egy hűvös reggelen szélesvállú, díszes egyenruhájú testőrtiszt kopogtatott be Ghillányi-Erzburgék ajtaján.

— Ghillány-Erzburg Hedvig kisasszonyt keresem.

Az ismeretlen hangra Hedvig kidugta bájos arcocskáját a szoba ajtórésén. A testőregyenruha láttára szétfoszlott minden bizalmatlansága és betessékelte az ismeretlen katonát.

— Fáradjon beljebb, testőr uram.

— Köszönöm a szíves fogadtatást, de nincs sok időm. Ugyebár Hedvig kisasszonyhoz van szerencsém?

— Én vagyok.

— Aggházy Tihamér kapitány vagyok, Mária Terézia királynő testőrségéből. A felséges királyasszony küldött egy fontos üzenettel...

Hedvig füle tövéig elpirult a nagy megtiszteltetéstől és zavarában ruhája fodrát kezdte gyűrögetni.

— Oh, micsoda meglepetés... — dadogta, de folytatni már nem tudta.

— A felséges királynő Hedvig kisasszonyt be akarja sorozni legszűkebb udvarhölgyi koszorújába és ezért kéreti, hogy tüstént szíveskedjék jelentkezni a főudvarmester úrnál.

— De hiszen nem is vagyok rendesen felöltözve.

— Nem tesz semmit. A főudvarmester úr csak az ünnepélyes alkalmakkor szereti a hölgyeken a díszes ruhát. A hét köznapjain felséges asszonyunk is nemes egyszerűséggel van öltözve.

Hedviget ez meggyőzte.

— Kisasszony, siessünk, lenn vár a batár.

A hol elsápadó, hol elpiruló leányka izgatottan kapkodott holmijai után és csak nagynehezen találta meg csipkés főkötőjét és fodros köpenyét.

Sietve tipegett le a lépcsőkön, a testőrtiszt illedelmesen két lépéssel mögötte.

A szobaleány az ablakból hosszan nézett a macskaköves utcán dülöngélő nehéz batár után.

Délben Ákos és édesanyja meglepődve vették a hírt, hogy Hedvig a főudvarmesternél van.

Büszke örömi töltötte el mindkettőjüket, de ez az öröm az órák multával ideges türelmetlenségbe csapott át. Már bealkonyodott és Hedvig még mindig nem tért haza. Megkönnyebbülten sóhajtottak fel, amikor a csengő éles hangja megtörte a szoba nyomasztó csöndjét.

— Végre!... — ugrottak fel mind a ketten.

De megdöbbenésükre Hedvig helyett Elemér állt a küszöbön, csapzott hajjal, halottfehéren, remegő ajakkal.

Úgy reszketett, mintha a hideg lelte volna ki. Szólni nem tudott, tagolatlan hangok törtek elő szájából. Szótlanul nyújtott át egy összegyűrt papirlapot. A levél szövege rövid volt:

Hedvig, a menyasszonya, biztos helyen el van rejtve. Szabadulásának ára Sághvári Balázs végrendelete. Pont éjfélkor a Pozsony felé vezető országúton a «Tüzes csárda» nevű viskótól ötszáz lépésnyire észak felé álljon meg és füttyentsen hármat. Fegyvertelenül és kíséret nélkül jöjjön, különben menyasszonya életét teszi kockára. Ha a végrendeletet nem hozza el, vagy meggondolatlanul rámtámadna, Hedvig életébe kerülhet.

Az utolsó mondatot Ákos már nem tudta elolvasni, összefolytak szeme előtt a betűk.

— Hedvig... drága testvérkém... óh Istenem... életemet adnám, hogy kiválthassam a gonosztevők kezéből.

Hirtelen térdrebukott Elemér előtt.

— Örök életemre rabszolgád leszek, csak vidd el a végrendeletet — könyörgött remegő hangon.

Elemér hirtelen dermedt nyugalmat érzett. Tudta, hogy nincs más választása. El fog menni és a végrendeletet is elviszi.

Ákos ideges ujjakkal kapkodta ki szekrényéből az iratokat és egy szalaggal átkötött papirlapot nyújtott bizonytalan mozdulattal barátja felé.

Elemér hangtalanul vette el a végrendeletet. Aztán halkán megszólalt:

— Ne hidá, hogy egy szempillantásig is haboztam. Mit ér nekem pénz, vagyon, kastély Hedvig nélkül? Hanem férfi vagyok és katona és úgy érzem, hogy egy világ omlik össze bennem, ha megtorlatlanul hagyom ezt az égbekiáltó bűnt. A hosszú évek gyötrelmeit, a felderítetlen titok kínszenvedéseit már el is felejtettem. Rudolf kedvéért már kiöltem magamból Sághvári Ottó elleni bosszúvágyamat. De most csak egy érzésem van: fegyvert a kezembe és megölni mindenkit, akinek legkisebb része is van Hedvig elrablásában. És most... éppen most vagyok tehetlenségre kárhozottatva!... ezt nem bírom... én ma éjjel, mint egy veszett kutyát, megölöm a gazfickót.

Ghillányiné, aki a szörnyűség hallatára szinte teljesen megnémult, csak fásult egyhangúsággal bólogatott reszkető fejével, most végre megszólalt. De ez a hang inkább kétségbeesett sikoltás volt:

— Fiam... tekintsen rám... én ezen a délutánon öreg asszony lettem, úgy érzem, féllábbal már a sírban állok... Könyörüljön rajtam! Igérje meg, hogy nem nyúl egy ujjal sem Hedvig elrablójához. Van Isten az égben, majd Ő megtorolja az égbekiáltó bűnt!

Elemér, mintha álomból riadna fel, zavartan nézett körül, azután kemény elhatározással esküre emelt kézzel jelentette ki:

— A végrendeletet átadom, Hedvig elrablóját nem fogom bántani. Isten engem úgy segítjen!

Ákos és édesanyja sírva borultak Elemér nyakába, aki maga is könnyező szemmel viszonzta a szeretetnek és hálának ezt a viharos megnyilvánulását.

Lassan-lassan magukhoz tértek. Ákos összeráncolt homlokkal törte a fejét, ki lehet a levél írója.

— Ságvári Ottó? — kérdezte tétován. — Különben várjunk csak. Előbb tudjuk meg, ki volt a testőrtiszt. Mert hogy nem igazi testőrtiszt volt, arra mérget veszek!

Behívták a szobaleányt, aki csak nagyon általános vonásokban tudta leírni az ismeretlent.

— Milyen volt a külseje? — kérdezte Ákos türelmét veszítve.

— Hát... daliás ember volt, meg hős is — vonogatta vállát a szobaleány.

— Aztán miről tudod, hogy hős volt? — faggatta tovább.

— Mert hogy a jobbkezén... itt az öklén, tetszik tudni... egészen friss sebhely volt... biztosan egy kontyos törököt sújtott halálra!

Még Elemér is elmosolyodott erre, pedig most már tudta, hogy a «testőrkapitány» csak Ulrik lehetett. Az égő házbeli emlékezetes esemény csak rövid ideje történt: Ulrik öklével az ajtót találta és a seb még bizonyára nem hegedt be.

— Jól van, elmehet, — bocsátotta el a szobaleányt Ghillányiné és bocsánatkérőleg nézett Elemérre. — Nagyon ostoba szegényke.

— Nem is olyan ostoba, mert a helyes nyomra vezetett. Hedvig elrablója Eckhardt Ulrik! Tőle nem kell tartanunk: gyáva és csak orvul támad. Most nyiltan lépett fel, tehát nagyon biztos a dolgában. És valóban jól is számított.

Anya és fiú arcán egy halvány reménysugár csillant meg. Elemér bátorította őket.

— Most már nincsen ok aggodalomra! Éjfél után Hedvig otthonában lesz, ha addig élek is!

És hogy még jobban megnyugtassa őket, kényszeredetten el is mosolygott. Csak a mindentlátó Jóisten előtt nem maradhatott titok, hogy minő szörnyű viharok dúltak Elemér keblében.

Ákos félve megkockáztatta:

— Nincs sok vesztegetni való időd, Elemér! A jelzett helyre, ha lovon mégy is, jó óra az út, most pedig már tizenegyre jár!

— Igaz... igaz... — szólt tétován Elemér. Aztán kardját fájdalmas lassúsággal lecsatolta és pisztolyát is az asztalra tette.

— Elkísérlek! — ajánlkozott a hú barát.

— Nem... ezt nem teheted! Ha észrevesz, a gonosztevőnek csak ürügy lenne, hogy valami újabb dologgal megzsaroljon és Hedvig fogságát meghosszabbítsa.

Ákos fájdalommal bár, de kénytelen volt belenyugodni, hogy Elemért egyedül engedje útnak...

Nehéz fellegek ülték meg az égboltozatot. Erős szél is kerekedett, minden jótét lélek a békés nyugalmat és biztonságot nyújtó házakba vonult. Egy magános lovas vágatott paripája nyakára hajtott fejjel az éjszakában. Türelmetlenül hajszolta a nemes mént, amely ütemes patkócsattogással igyekezett urát mielőbb céljához repíteni.

Elemér, akit máskor az ilyen vágásban forróság öntött el, most vacogó foggal fázósan húzta össze magán katonaköpenyét.

A megjelölt helyen nem kellett sokáig várakoznia. Egy közeli templom harangja komoran éjfél ütött és alig hangzott el az utolsó kongás, Elemér három éleset fütyentett. Aki hallja, azt hihette volna, hogy egy vadász fütyenti vissza elcsatangoló vizsláját — semmi feltűnő nem volt ebben.

Összehúzott szemöldökkel, kimeresztett szemekkel figyelt az éjszakába.

Néma csönd.

Egyszerre, mintha csak a földből nőtt volna ki, egy szálas álarcos alak bukkant fel előtte és szótlánul kinyújtotta a kezét.

Elemér megértette a mozdulatot.

— Nem adom addig, amíg Hedviget nem láthatom!

Az álarcos vállat vont és elindult az út baloldala felé. Elemér leugrott lováról és az idegen nyomába szegődött. Negyedóra-járásnyira egy magas homokdomb előtt megállt az álarcos és intett, hogy kövesse. Magas bokrok ágait hajtotta szét és egy rejtett ajtó körvonalai tárultak Elemér szemei elé. Egy alacsony folyosóba értek, melynek mélyéből gyér világosság szűrődött ki. Az egyre táguló folyosó egy egyszerűen berendezett szobába torkolt. Elemér szíve a torkában dobogott, lehunyta a szemét, amint a küszöböt átlépte.

— Elemér! — hangzott egy éles sikoltás és ez a hang, Hedvig hangja, úgy csengett a fiatal tábornok fülébe, mintha angyalok zenéjét hallaná.

Az álarcos köpenye alól két pisztolyt szegzett feléjük, de mikor Elemér hanyag előkelőséggel átnyújtotta a végrendeletet,

mohón kapott utána és a két pisztolyt a gyors mozdulattól kiejtette kezéből. Elemér agyán hirtelen átfutott, hogy most van egy pillanat, amikor az álarcos ki van neki szolgáltatva, de aztán meggondolta magát és a pisztolyokat csizmájával megvetően félre-rúgta. Az álarcos riadtan kapott a fegyverek után, de Elemér éles hangjára meghökkenve hagyta abba a mozdulatot:

— Ne féljen Eckhardt Ulrik, én betartom a megállapodást!

Azzal megragadta Hedvig kezét és nyugodt léptekkel sietett végig a folyosón.

A pihent paripa türelmetlenül felnyihogott, mikor gazdáját meglátta.

A széles nyeregben ketten is jól elfértek, Hedvig Elemér derekát szorosán átkarolta és a kibukkanó öreg hold két boldogságtól sugárzó arcot pillanthatott meg!

Emberi szó nem tudja elmondani a boldog viszontlátás kitörő örömét. Amikor már kissé megnyugodtak, Hedvig eimesélte elrablásának történetét.

A batárban a testőrkapitány, azaz Eckhardt Ulrik, megfenyegette, ha moccanni mer, lelövi. De úgylátszik nem bízott eléggé a fenyegetésben, mert egy széles kendővel a száját is bekötötte. A homokdombba vájt titkos ajtónál az őszeshajú álarcos alak várta már őket, (— Sághevári Ottó — jegyezte meg Elemér keserű mosollyal). Enni-inni adtak neki, egészen elviselhető lett volna a fogság, ha a két ember nem veszekedett volna egész nap. Nem titkoltak előtte semmit, úgylátszik nagyon is biztonságban érezhették magukat. Az őszhajú folyvást azt hangoztatta, hogy most már a királynő haragjától kell tartani és legjobb lett volna a birtokra elvonulni, a másik meg dühösen ismételte, hogy nem engedi kisémmizni magát.

— Hallottam, hogy egy végrendeletről beszélnek és biztos voltam abban, hogy hamarosan int a szabadulás órája. És nem is csalódtam!

Hedvig hálás pillantást vetett Elemérre, aki hasonló érzellemmel telt tekintettel viszonzozta.

— Vagyonomat most már végleg elveszítettem, de nyertem helyette egy olyan kincset, amely... azaz, aki... többet ér nekem minden vagyonnál.

Ahíttatos csend támadt, senki sem szólt, bár a Ghillányi-Erzburg-család tagjai tudták, mire értette Elemér a szavait.

Ákos törte meg a csöndet.

— Drága barátom, úgy látom most nagyon boldog vagy. Elbírnál-e egy kellemetlen hírt? — szólt hamiskás mosollyal.

Elemér gyanakodva nézett feléje.

— Ne ijesztgess!

— Hát a hír eléggé ijesztő. Tudd meg, hogy a végrendelet, amit átadtál annak a haramiának, nem volt az igazi!

Elemér értetlenül bámészkodott rá.

— Ho... ho... hogyan? Nem értem!

— Egyszerűen úgy, hogy én minden eshetőséggel számolva, a fontos okiratokat állandóan lemásolom. Nos, érthető izgalomban nem az eredetit, hanem a másolatot adtam át neked!

Elemér megdöbbenve nézett rá.

Hedvig csengő hangjára engedett fel a feszültség.

— Ákoskám, kár volt szólni. Amilyen ostobán becsületes a te Elemér barátod, képes és visszaroohan az eredeti végrendelettel, hogy kicserélje. Mert ő még a haramiákkal szemben is lovag akar maradni!

Elemér megszégyenülten hajtotta le a fejét, mert titokban igazat adott Hedvignek.

Ghillányiné, aki leánya hazatérte óta szólni sem tudott: hol könnyezett, hol nevetett a boldogságtól, most ünnepélyes hangon jelentette ki:

— Isten ujját látom ebben a dologban és az Ő akarata ellen ki merészelne fellázadni!...

XXIV. FEJEZET.

LESZÁMOLÁS.

A sághvári palota udvarára négylovas postakocsi robogott be. Vencel sietett a hintó ajtajához és nagyon megbántott képet vágott, midőn a kiszálló három idegen úr közül az első, parancsoló hangon a kastély ura után kérdezősködött. Midőn megtudta, hogy szobájában van, intett, hogy mutassa nekik az utat.

A könyvtár melletti kis fogadóteremben Vencel az urak nevei után kérdezősködött, hogy bejelenthesse őket.

— Majd megmondjuk magunk! — felelt hidegen az ismeretlen, mire Vencel magasra húzott orral tűnt el a bársonyfüggöny mögött.

Sághvári Ottó sötét arccal hallgatta komornyikjának jelentését. Gondtelt, töprengő arcát idegesen megrándította, mikor Vencel annak a gyanujának adott nagy óvatossággal kifejezést, hogy kettő az idegenek közül amolyan titkos rendőrfélének látszik.

— Nem jön még Ulrik? — kérdezte a titkos tanácsos úr, idegesen tépdeseve kezelőinek drága csipkeit.

— Excellenciád csak alkony felé várhatja vissza!

E pillanatban a futár trombitálása hangzott fel a kastély előtt. A kamarás úr, mint akit villanyütés ér, úgy ugrott fel. Sápadt, titkolt gyötrelmekről tanuskodó arca megélénkült s beesett szemei fényleni kezdtek.

— Ezt feleségem küldi! Talán jó hírrel! Vencel, kérd meg az urakat, várjanak pár percig! A futárt pedig vezesd ide a titkos lépcsőn!

Vencel rövid idő múlva egy kis titkos szőnyegajtón a vörösfrakkos futárral tért vissza. Öméltósága remegő kezekkel vette át a levelet és hevesen felszakította.

«Jó lesz, ha sürgősen felkészülsz a menekülésre és pénzzé teszel mindent. Öfelsége szerfelett haragos és zárkózott, esdeklő könnyeimre csak hideg közönnyel válaszolt, azt felelte, hogy mindenben szabad kezet fog engedni a törvénynek... Mindent

megkíséreltem, de hiába! Mégse aggódj, én őrködöm és menekülésed útját nyitva tartom. Gondold végig jól a dolgot. Nem tudnád a dolgot valahogyan Ulrikra hárítani? Ha ezt tehetnéd, mentve volnál!... Levelemet égesd el azonnal!»

Sághvári Ottó, mialatt a levelet olvasta, kétszer is megtörölte illatos csipkezebkenőjével verítékező homlokát. Azután jó ideig a semmibe bámulva, fakó arccal tartotta a gyertya lángja fölé és hamvait a kandallóba szórta...

— Az urak! — figyelmeztette Vencel, a szomszéd terem felé mutatva.

— Vezesd be őket! — intett néma fejbólintással.

A feltárt ajtón azonban egyedül csak a parancsoló szavú, fekete ruhás idegen lépett be...

— Ghillányi Erzburg Ákos, Tornyallyai Elemér tábornok hites ügyvédje vagyok! — szólott hidegen.

Sághvári Ottó tetőtől talpig, minden ízében megremegett e név hallatára! Egyik áldozatának fia védi másik áldozata fiának az ügyét. A megtorló végzet hideg szárnycsapását érezte feje fölött suhogni és úgy érezte, hogy tikkadt, kiszáradt toroka nem bír hangot adni. Némán hellyel kínálta meg.

Ákos azonban hidegen, tagadólag intett.

— Megbízatom e házban nagyon rövidre terjed, mert a további szükséges felvilágosításokat másutt szerzem be. Excellenciádnak mindössze azt kell tudtára adnom, hogy Tornyallyai tábornok néhai Sághvári Balázs megkerült végrendeletének minden jogaiba törvényesen beléhelyezettett, aszerint tessék intézkedni. A végrendeletet, úgy tudom, excellenciád is ismeri...

Sághvári Ottónak minden erejét össze kellett szednie, hogy legalább külső nyugalmát megőrizhesse. Csak fejével intett, hogy folytassa.

— Egyéb mondanivalóm nincs! Meghatalmazásom csak eddig terjed. A végső leszámolást Tornyallyai Elemér maga fogja excellenciáddal megtartani! — szólt Ákos fagyosan és rövid köszöntéssel kísérőivel együtt elhagyta a kastélyt.

Kevéssel utóbb Vencel benyitott a szobába. Nagyon sietett s hegyes ábrázatáról messziről le lehetett olvasni, hogy valami vészjósló hírral jő.

— Az ügyvéd és a titkos rendőrforma egyenesen Cseresznyés uram házához ment és nála szálltak meg — suttogta olyan óvatosan, mintha a falaknak se szabadna meghallani.

A kamarás úr összeborzongott.

— Vencel, te ravasz ember vagy! Valahogy kileshetnéd, mi

történik Cseresznyés házában. Én most kissé a parkba megyek... szabad levegőre. Ez jót fog tenni főfájásomnak.

— Valóban excellenciád sápadtnak és szenvedőnek látszik.

— Hagyd ezt! Hol van Ottmár, a mostoha-fiam?

— Ottmár gróf szarvasra vadászik a szakadék táján fekvő erdőségben.

— És leányom?

— Elza grófnő a parkban sétál! Ép az elébb kérdezte, hogy kegyelmességed ebédelőtti sétáját elvégezte-e már?

— Jó, jó! — mondta a kamarás türelmetlenül és komoran járkált az árnyas platánfa-sorokban, míg csak meg nem szólalt az ebédre hívó csengetyű hangja.

A kamarás-titkostanácsos úr, midőn sághvári vagy felvidéki uradalmain tartózkodott, régi jó magyar szokás szerint, vagy mint ő szokta mondani, «parasztosan», mindig tizenkét órakor ebédelt. Most is pont délben szólalt meg hát a csengetyű, de ez alkalommal nem Vencel szolgálta fel az ebédet, mert ő most Cseresznyés uram portáját kerülgette, hogy valamit kileshessen.

De bárhogy bújkált, sündörgött is az ablak alatti rózsabokrok között, mindössze annyit bírt kitudni, hogy a volt tisztartó vendégeivel délután elsétál a szakadékhoz, ahol a szerencsétlenség történt.

Pedig a kamarás úr tetőtől talpig aranyba foglaltatta volna, ha hírt vihetne arról, amit odabenn beszélnek, mert egyszerre megszabadulna a gyötrelmek egész poklától, a félelem és rettegés kínzó lidércnyomásától.

Midőn Ákos elvégezte barátja küzdelmes és dicsőségben gazdag életpályájának összefoglalását — rátért a csodás módon előkerült végrendeletre.

— A végrendelet tartalmát én is ismerem! — szólt közbe Cseresznyés uram. — A megboldogult Szegedy uradalmi ügyvéd uram szerkesztette meg az egyes pontokat, amelyekben egyenként fel vannak sorolva mindazon jószágok, melyek Elemérünket illetik, miután az ő pénzéből vásárolták, ezenkívül meg van említve az az összeg is, amely szintén őt illeti. A sághvári jószágok és a kastély ellenben, Balázs úr elhalálása után, Sághvári Ottót vagy utódait illetik, ezek elhaltával nevelt fiát teszi összes javainak örökösévé.

Midőn azonban Ottó úrnak viselt dolgai megboldogult drága jó urunknak tudomására jutottak, egy pótlást szerkesztetett a végrendelet mellé, melyben öccsének vagy utódainak csupán az ősi javakat hagyományozza, minden egyéb pénzt, értéket és a

sághvári ősi kastélyt pedig minden berendezésével együtt, valamint szerzett jószágait szeretett gyámfiának, megjegyezvén, ha netalán öccse vagy utódai perrel támadnák meg végrendeletét, a nekik hagyományozott rész szálljon a nagyszombati káptalanra.

— Úgy van! — biccentett Ákos. — A kamarás úr az utolsó Sághvári! Egyetlen fia meghalt, mostohagyermekai csak kakukfiak a Sághváriak ősi sasfészkében.

— Én csak annak örülök, hogy a magasságbéli jó Isten megérni engedte, hogy meglássam, mint bűnhődik urunk gyilkosa... Mint hurcolják börtönbe, onnan pedig a vérapadra vagy akasztófára ezt a végrendelet-rabló, hamisító testvérgyilkost cinkostársával együtt! Mert ugyebár, nagyságos ügyvéd uram, a mi urunk így torolja meg gonoszságaikat s bosszulóként jő Sághvárra? — kérdezte szikrázó szemekkel az öreg Mátyás.

Ákos tagadóan ingatta komoly, férfias fejét:

— Megérdemelné, hogy így tegyenek vele! Ámde elmondtam kegyelmeteknek, mit fogadott Elemér a haldokló Rudolfnak, aki atyja bűneit saját életével váltotta meg a harcmezőn.

— Hát csak így, büntetlenül szabaduljon ez a gyilkos gonosztévő? — lázadozott Mátyás.

— Bízunk a büntetést egy magasabb hatalomra! Bizonyára be fog ez is következni! Az úr malmai lassan, de biztosan örölnék. Ezt mondta Vitál atya is.

Mátyás szótlanul hajtotta le galambösz fejét, Cseresznyés uram pedig megindultan integetett.

— Én értem a mi nagy és nemesszívű Elemérünket! — szólalt meg szokott csendes hangján. — A Sághvári név eddig tisztán és fényesen ragyogott hazánk történetében, azt nem szabad meggyalázni és beszennyezni.

— Legalább a cinkost kellene akasztófára juttatni. Azt a vöröshajú titkárt! — erősködött makacsul az öreg Mátyás.

— Nem lehet! Urát is magával rántaná! — szólt közbe Ákos röviden.

— Inkább rántsa magával, semhogy a mi jó urunk halála bosszulatlanul maradjon... — kiáltozott szilaj kitöréssel.

— Az én atyámat is ez az ember kergette halálba és én is bosszuért, megtorlásért sóvárogtam! Ma azonban lemondtam róla, mert láttam, hogy bosszum végre van hajtva. A büntetés-től való félelem elgyötört arcára van írva s éjjel álmait, nappal nyugalmát rabolja el... Az, amiért testét, lelkét az ördögnek adta, a pénz és birtok már elveszett, méltóságáról, rangjáról pedig le kell köszönnie, mert a végrendelet-sikkasztás a királynő

őfelsége tudomására jutott. Ennél nagyobb büntetést már nem lehet Ságghvári Ottóra mérni, mert ezekért halmozott bünt és gonosztetteket egymásra egész életén keresztül.

— És most bűnnel terhelt lelkiismerete mindenben veszélyt és kelepcét sejt! Amint a kastélybeli cselédség sugdossa, a kamarás úr és titkára álruhákat próbálgatnak, mintha szökni készülnének! Annyit bizonyosan tudok, hogy a titkár egy idő óta mindent pénzzé tesz, amit csak lehet... Ma várják haza ökelmét! — szólt Cseresznyés.

— Akkor jó lenne, ha Elemér sietne az idejövettel!

— Mégis, mikor várhatjuk egész bizonyossággal?

— Mindennap! A napot ő se tudta biztosan megmondani. Hadik megígérte, hogy hadtestét ide helyezteti. Ezt akarja bevárni. Hadteste élén akar bevonulni ősi örökébe.

— Ó, hozza Isten közibénk mielőbb! — kiáltott Cseresznyés hévvel és becsületes, őszinte tekintetű szemeiben az örömteljes megindulás könnyei csillogtak.

E hírre Mátyás is közelebb jött.

— Az elébb azt mondotta, ügyvéd uram, hogy Elemér urunk siessen a jövetelével. Ha nem akar büntetni, miért keresi hát ellenségével a találkozást?

Ákos arca kipirult, szemei villogni kezdtek.

— Hogy szemére lobbantsa gáztetteit! Hogy maga előtt lássa és remegjen az előtt, akit mint gyermeket koldusként a világba űzött, a bűn és gonosz tettek posványába akart süllyeszteni s midőn ez nem sikerült neki, cinkostársaival minden módon vesztére, életére tört. Ezt akarja szeme közé vágni s bűnhődésül elmondani egyetlen fiának hosszú szenvedését, aki atyja bűneiért a szenvedések egész vértanuságát viselte lelkében!

Cseresznyés nagykomolyan ingatta fejét.

— Azt hiszem, hogy retteg és rémüldözik a büntetéstől való félelmében, de lelkiismeretfurdalások nem fogják bántani.

— Mindegy! — kiáltott Ákos indulatosan. — Ez a félelem és rettegés legyen addig is büntetése. A többit bízzuk a gondviselésre. De azt az egyet tudom, hogy ez lesz Elemér leszámolása!

— Úgy lesz jó, ahogy fiatal urunk akarja! — felelte rá Cseresznyés, azután kiment a szobából. De pár perc múlva e szavakkal visszatért:

— Most már, ha úgy tetszik, mehetünk! A keresztfa törzsöke és az átfűrészelt hídgerendák csonkjai, melyeket annyi éven át bizonyítékokként őriztünk, amint parancsolni tetszett, elégték.

A hintó rémséges robajjal alázuhant.

— Elemér akarta, hogy annak a gyászos büntettnek semmi bizonyítéka se maradjon. Legyenek eltemetve a véres tett emlékével együtt! — Én azonban szeretném azt a helyet látni...

— Menjünk hát, — biccentett Cseresznyés apó, botja és széles karimájú, ósdi kalapja után nyúlva, mire Mátyás is hozzájuk csatlakozott.

— Egy kissé megváltozott ugyan a vízmosás környéke, mert a letörött régi híd helyett új, erős fahidat állíttatott az uraság, a kereszt helyén pedig márvány fogadalmi emlék emelkedik, — törte meg a csendet Cseresznyés, midőn az országutat elhagyva, egy rövidebb mellékösvényre tértek.

— A gyalázatos képmutató! Először életére tör, azután emléket állít! — mormogta Ákos haragos megvetéssel. Mátyás fürkészve nézett a bokrok közé, mert olyanforma zajt hallott, mintha utánuk lopózna valaki, de azt hitte, csalódott, mert időnként elnyujtott kúrtharsogás rivalgott a távoli erdőségekben.

— A fiatal gróf szarvasra vadászik! — magyarázta Mátyás.

— Nemsokára vége lesz ennek az uraskodásnak! — felelte szárazon Ákos.

— Hála Istennek! — biccentette Cseresznyés. — Hanem, ha nem csalódom, a hajsza a szakadék felé húzódik. Mit gondolsz, Mátyás?

— Én is úgy tartom! — felelt az öreg mogorván.

Jó ideig szótlanul ballagtak tovább. A tájék egyre vadabb, elhagyatottabb színt öltött, a fák és vízmosások között kanyargó kocsúút azért jókarban volt tartva.

A kúrtszó hol közelebb, hol távolabb harsogott a rengetegben. Délután öt óra felé járhatott az idő, midőn elérték az erdei utat kétfelé hasító mély, vízmosta szakadékot, melynek partján, nem messze a hídtól és a fekete márványkeresztől, letelepedtek a bokrok közé, hogy a hosszú utat egy kissé kipihenjék.

Mátyás egyszerre csak figyelve nyujtotta előre a nyakát.

— Mintha hintó-dübörgést hallanék!

A domb-forma magaslatról, ahol ültek, jól be lehetett látni az alantabb fekvő utat és a szakadék omladozó partjait. Kiszáratva ezen az úton nehéz, négylovas hintó közelgett sebes vágatásban, ugyanekkor pedig a kúrtszó közvetlen közelükben harsant meg s a másik pillanatban egy hatalmas hímszarvas tört ki az erdőből.

A fejedelmi vad messze megelőzte a nyomában csaholó kopófalkát és hátravetett nyakkal, madárként repülte át az útját szegő szakadékokat. Midőn azonban a száguldó kopófalka is ki-

tört utána az erdőből, áttörve az útját akadályozó bozótfalon, villámgyors ugrásokkal a kocsiúton szemközt vágató hintó előtt termett, melynek amúgy is erősen meghajszolt lovai, a nagy állattól ijedten megvadulva, oldalt szöktek és bösz vágatással rohantak az ásító szakadék felé...

Az ijedtében megdermedt Cseresznyés még egy Isten segíts-t se tudott kiáltani, midőn a hintó és a lovak a bennülőkkel együtt rémséges robajjal alázuhan a vízmosás sötétlő fenekére. Elhaló hörgés és a halálrazúzódott mének rémes nyerítése hangzott fölfelé...

Ugyanebben a pillanatban bukkantak ki a vadászok is az erdőből s ugyanebben a pillanatban rohant égnek meredő hajjal Vencel is a híd felé, hogy alátekintsen a vízmosás fenekére.

Azonban se Mátyásnak, se Cseresznyés uramnak nem jutott most eszébe, hogy azt kérdezzék, honnan és miként kerül elő Vencel egyszerre az ő hátuk mögül, hanem ők is visszafojtott lélegzettel lesték, hogy reszkető kiáltására felel-e valaki a mélyből?

Végre nagysokára a kocsis felelt, akinek csodálatos módon, néhány könnyű ütést és zúzódást leszámítva, komoly baja nem történt. A szakadék kevésbé meredek oldalán, nagykeservesen ugyan, de mégis a maga lábán kapaszkodott felfelé...

— Hát a titkár úr él-e még? — rohanta meg a sántikáló és jajgató kocsist.

— Egy szikra élet sincsen benne! Annyira össze-vissza van zúzva, hogy alig lehet ráismerni! — nyögte a kocsis, miközben csurgó vérét törülgette.

— A titkár!... — Mind a hárman mereven, megdöbbenve néztek egymásra, a másik percben aztán Mátyás sebesen lekapta süvegét fehér hajáról, áhítattal nézett fel az alkonyodó ég magasára.

— Bocsáss meg nekem, Istenem, hogy kételkedtem megtorló kezedben! E helyen ölték meg urunkat, e helyen bűnhődött gyilkosa is ugyanolyan halállal! Hála néked erős, igazságos Istenem! — mondta ünnepélyesen rezgő hangon, kezeit mintegy imára kulcsolva...

— Ámen! Isten büntetése ez! — visszhangozta ugyanolyan ünnepélyesen Cseresznyés uram is, miközben az odavágató Ottmár gróf parancsot adott a sopánkodó, szörnyülködő hajtóknak a halott felhozatalára.

Eckhardt Ulriknak nem volt emberi képe. Csak egy mozduatlan, véres tömegnek látszott. Mindannyian borzadva fordultak

félre, aztán ők hárman sietve távoztak a büntető igazság véres megtorló helyéről...

Az egész úton mindegyikük csak saját gondolataival volt elfoglalva és midőn hazaértek, már akkor a szerencsétlenség híre az egész falut bejárta. A kastélybeli cselédség pedig azt beszélte, hogy az excellenciás úr a rémhírre valósággal esztét vesztette és hogy csak az inasok támogatásával tudott szobájába vándorolni.

... Harmadnap reggel, váratlanul, mint a villám, katonái élén megérkezett Elemér. Egyik hadnagyát a huszárokkal a kastély előtt hagyta, ő maga pedig a boldogságtól könnyező öreg Mátyással Cseresznyés háza felé sietett, aki már messziről felismerte a közeledőket. Ákossal együtt tárt karokkal sietett eléjük és jó ideig egyikük se tudott szólni az örömtől és meghatottságtól...

— Most pedig menjünk és tartsuk meg a leszámolást! — eszmélt fel az első boldog percek múltán mély borúval homlokán Elemér. Midőn azonban Eckhardt Ulriknak szörnyű végét meghallotta, kezeit önkénytelenül összekulcsolta és hosszú, hálaadó tekintettel nézett az ég felé.

— Menjünk! — mondta aztán ünnepélyesen.

A kastélyba érve, a cselédség, mintha csak megsejtette volna, hogy valami szokatlan, rendkívüli dolog készülődik, a csarnokban és folyosókon ödögött. Cseresznyés uram előhivatta Vencelt...

A vén róka nagyon meghökkent, midőn meglátta őket. Deres fejét vállai közé húzva, nagy alázatosan kérte az urakat, hogy lépjenek be, míg ő excellenciájának bejelenti.

E pillanatban ült odalenn a kocsiba Sághvári Ottó menekülő családja! A grófkisasszony kendőjével búcsút intett fölfelé, mire zajos hintódübürgés hallatszott fel az udvarról és a bőröndökkel, málhákkal megrakott nagy üvegablakos batár szélesebesen vágatott lefelé a kanyargós úton.

Elemér egy pillanatig tépelődve nézett maga elé.

— Ne eméssze tovább a félelem és rettegés ezt a szerencsétlent! Megviszem neki a megbocsátás és feledés szavát... s ezzel leszámolok vele az egész életre! A dolog anyagi oldalát majd elvégzed vele te, Ákos. Sághvári Balázs javai, a kastélyon kívül, legyenek övéi! — szólott nemesen sugárzó arccal és megindult a szomszéd terem felé...

De ugyanebben a pillanatban tompa csattanás visszhangja rázta meg az épület minden szobáját.

Balsejtelemtől űzve a kamarás úr lakosztálya felé rohantak. Sághvári Ottó szétroncsolt aggyal, formátlan tömegként hevert a padlón és jobbjával még akkor is görcsösen szorongatta pisztolyát.

— A szerencsétlen! — szólott Ákos.

Elemér halványan, elkomorodva nézett maga elé.

— Én okoztam a szerencsétlenséget! Egyetlen szóval megmenthettem volna! — vádolta magát fájdalmasan.

— Nem, jó uram, ne vádold magadat! — kiáltott Cseresznyés. És mintha egy próféta lelke nyilatkozna meg szavaiból, olyan lélekrázó ünnepélyesség és ihlet csendült meg ennek az egyszerű öregembernek a hangjában, amint folytatta:

— A te szavad nem menthette meg azt, akire az Örök Bíró ítélete már ki volt mondva. Isten keze jár e falak között... Ő akarta, hogy az utolsó Sághvári bűneit levezekelve térjen meg őseihez!

* * *

Három hónappal később nagy ünnepélyre készülődtek Sághváron.

Tornyallyai Elemér tábornok feleségét, a szépséges Ghillányi Hedviget, hozta haza sághvári otthonába. A vendégek és jóbarátok beláthatatlan sora követte őket. A legelső hintóban atyai barátai és pártfogói: Hadik és Nádasdy tábornagyok ültek, ragyogó díszruhában, Ghillányi tábornok mellett a boldogságtól megifjodott nagyasszony ült Ákossal, egy másik kocsiból pedig Vitál atya jóságos arca mosolygott elő, akinek az a legforróbb vágya is teljesült, hogy egykori tanítványát ő eskette össze szíve választottjával.

OSAKA

OSAKA

TARTALOM

	Oldal
I. FEJEZET. A Sághevári kastély	5
II. „ A báránybörbe öltözött farkas	22
III. „ A bujtogató	32
IV. „ A levél	42
V. „ Végzetes nap	55
VI. „ Testvéri fájdalom	64
VII. „ Az új uraság	72
VIII. „ A farkasok közé került róka	79
IX. „ A háló	88
X. „ Menekülés	102
XI. „ Bécsben	112
XII. „ Sorsforduló	123
XIII. „ A pozsonyi országgyűlés	132
XIV. „ Az első tűzkeresztelő	138
XV. „ Kornétásból hadnagy	149
XVI. „ Találkozás az ünnepélyen	158
XVII. „ Egy zászló alatt	167
XVIII. „ Az örökösödési háborúk végén	175
XIX. „ A titok	189
XX. „ Megváltás	206
XXI. „ Elnémulnak a fegyverek	219
XXII. „ A csel nem sikerül	227
XXIII. „ Utolsó kísérlet	240
XXIV. „ Leszámolás	248

